GODINA XX. (2013.) 10. veljače BROJ 1. CIJENA 10 KUNA

BLAŽENI ALOJZIJE Stepinac

GLASNIK POSTULATURE

Blaženi Alojzije Stepinče, moli za nas!

»Drži nas vjera u Boga koji nikada ne zapušta onih koji se u Njega uzdaju!«

(Bl. Alojzije Stepinac, *Pismo prof. Ivanu Meštroviću*, 28. siječnja 1954.)

PAPINA RIJEČ

»Kako govoriti o Bogu u našem dobu?«

Benedikt XVI. progovorio je na općoj audijenciji u srijedu 28. studenoga 2012. o značenju navještaja Božje poruke suvremenom svijetu. Reče:

»Glavno pitanje koje danas postavljamo glasi: kako govoriti o Bogu u našem dobu? Kako prenositi poruku evanđelja i otvoriti putove njegovoj spasenjskoj istini u često zatvorenim srcima naših suvremenika i u njihovim umovima koji su katkad otupljeni bliještavilima društva? Sam se Isus, kažu nam evanđelisti, u naviještanju Božjeg kraljevstva pitao o tome: 'Kako da prispodobimo kraljevstvo nebesko ili u kojoj da ga prispodobi iznesemo?' (Mk 4, 30). Kako govoriti o Bogu danas? Prvi je odgovor da mi možemo govoriti o Bogu jer je on govorio s nama. Prvi uvjet za razgovor s Bogom jest slušati ono što je sam Bog rekao. Bog je razgovarao s nama! Bog nije neka daleka hipoteza o postanku svijeta; nije neki matematički um dalek nama ljudima. Bog se zanima za nas, ljubi nas, osobno je ušao u stvarnost našega života, u svojoj je samoobjavi išao čak tako daleko da se utjelovio. Dakle, Bog je stvarnost našega života, on je tako velik da ima vremena za nas, bavi se nama. U Isusu iz Nazareta mi susrećemo lice Boga, koji je sišao s neba da uđe u svijet ljudi i poučava 'umijeću življenja', putu koji vodi do sreće; da nas oslobodi od grijeha i učini nas sinovima Božjim (usp. Ef 1, 5; Rim 8, 14). Isus je došao zato da nas spasi i pokaže nam dobar život evanđelja.

Govoriti o Bogu znači prije svega da nam mora biti potpuno jasno što je to što moramo nositi muškarcima i ženama našega doba: ne nekog apstraktnog Boga, neku hipotezu, već konkretnog Boga, Boga koji postoji, koji je ušao u povijest i koji je prisutan u povijesti; Boga Isusa Krista kao odgovor na temeljno pitanje koji je smisao života i kako trebamo živjeti. Zbog toga, govoriti o Bogu traži familijarnost s Isusom i njegovim evanđeljem, pretpostavlja naše osobno i stvarno poznavanje Boga i snažnu ljubav prema njegovu naumu spasenja, ne podliježući napasti uspjeha, već se držeći Božje metode. A ta je Božja metoda poniznost – Bog je postao jedan od nas – ta se metoda realizirala u utjelovljenju u jednostavnoj kući u Nazaretu i betlehemskoj štali, ta se metoda ogleda u usporedbi o gorušičinu zrnu. Ne trebamo se plašiti skromnosti malih koraka i pouzdavanja u kvasac koji se miješa s tijestom i čini da ono polako raste (usp. Mt 13, 33). U govoru o Bogu, u djelu evangelizacije, pod vodstvom Duha Svetoga, nužno je vratiti se jednostavnosti, vratiti se bîti navještaja: Radosnoj vijesti o Bogu-Ljubavi koji nam se približio u Isusu Kristu sve do križa i koji nam u uskrsnuću daje nadu i otvara nas jednom životu koji nema kraja, vječnom životu, pravom životu.«

Naslovnica: Fotografiju Bl. Alojzija Stepinca na naslovnici ovog broja Glasnika snimio je u srpnju 1952. Alan Reich, student iz New Yorka, koji je na molbu kardinala Spellmana, njujorškog nadbiskupa, pohodio u Krašiću zasužnjenog nadbiskupa Stepinca. Alan se probio u Krašić u pratnji svojih kolega Harolda Vaugha i Siniše Slijepčevića, Srbina, koji je za vrijeme Drugoga svjetskog rata na intervenciju nadbiskupa Stepinca spašen, a on je izvornik ove fotografije 15. listopada 2007. godine velikodušno darovao Postulaturi.

U Tebe se, Gospodine, uzdam!

Hrvatski je narod četvrtak 15. studenoga 2012. proživio u iščekivanju sudske presude hrvatskim generalima Anti Gotovini i Mladenu Markaču. Toga su dana iz svakog kutka domovine pohrlili ljudi, muško i žensko, staro i mlado, vojnici i časnici u Zagreb, glavni grad svoje domovine. Visoko uzdigoše zastave i barjake svojih postrojbi, svojih župa, svojih sela i gradova. Zrakom se vijorilo na stotine hrvatskih trobojnica koje se posljednjih godina rijetko viđalo na portalima kuća i na narodnim zborovima. Bio sam te večeri u zagrebačkoj katedrali sudionik molitve u koju se vjerovalo i koju je trebalo doživjeti. Kažem, molitve kojom se u izvanrednoj prigodi, majčinskom ljubavlju i tjeskobom naroda, sazdala Crkva u hodu i zajedništvu, kao u apostolska vremena postavši »jedno srce i jedna duša« (Dj 4,32), s ushitnim poklikom: »Bože, pogledaj siromaha koji moli!« (Tin Ujević).

Blaženi Alojzije Stepinac učinio je molitveni poklik Svetog pisma »U Tebe se, Gospodine, uzdam!« sadržajem svoga života. Koji god bi ga čovjek susreo, imao je dojam da je vjeran načelima, neustrašiv u protivnostima, posve uronjen u Boga.

Nisam bio dionik i svjedok nekog nijemog iščekivanja ili predanja u ruke zle kobi, usuda il' sudbe, već šumeća kap jedne velike molitvene rijeke koja se iz svih hrvatskih krajeva slijevala prema Zagrebu zagledana u Božju providnost. Nije to bio nemiran i neukrotiv tok divlje rijeke, nego more narodnog i katoličkog zajedništva koje je uočavalo prijetnju ponora koji se isprriječio pred jedan narod i njegovu državu. Rijetko sam kada u misničkoj procesiji na bok uzlazio k oltaru. Drukčije se nije moglo jer je mnoštvo tako pritisnulo sa svih strana da se i biskupi i misnici jedva probiše do svetišta. Upitne poglede nadjačao je poklik pjesme »Oče naš dobri, u Te vjerujemo!« A kome bismo drugome povjerovali? U koga bi našao vjere »narod odgojen u ljubavi slobode« (Matija Mesić, svećenik, kanonik, hrvatski povjesničar i prvi rektor Sveučilišta u Zagrebu).

Hrvati su kroz povijest toliko puta nasjeli lažnim obećanjima i povjerovali zarobljivačima. Iskustvo povjerenja u slobodu, istinu i pravdu već je debelo izbrazdalo leđa i urezalo bore na čela i lica mnoštva koje je te večeri ispunilo katedralu i katedralni trg osvjedočeno da nismo narod utrnule nade. Naviještaj Božje riječi popraćen pjesmom: »Život svoj prikazujemo Bogu/ za budućnost hrvatskom narodu./Za tebe molimo, za te žrtvujemo/lijepa naša zemljo Hrvatska!«, uskladio je ritam melodije i čúlo vjere svih prisutnih s onim tako jasnim stavom Blaženog Alojzija Stepinca, junaka – pastira i rodoljuba – mučenika. Blaženikov je duh davno s optuženičke klupe »narodnog suda« i iz groba u zagrebačkoj katedrali is-

Hrvatski generali Ante Gotovina i Mladen Markač oslobođeni od haških optužbi među prvim očitovanjima u hrvatskoj javnosti kleknuli su na pod pokraj zemnih ostataka Bl. Alojzija Stepinca. Njihova pobožnost zračila je pouzdanjem da su, zagledani u nepobjedivu snagu Stepinčeva duha, bili spremni nastaviti trpjeti za istinu, slobodu i pravdu hrvatskog naroda.

Hrvati su kroz povijest toliko puta nasjeli lažnim obećanjima i povjerovali zarobljivačima. Iskustvo povjerenja u slobodu, istinu i pravdu već je debelo izbrazdalo leđa i urezalo bore na čela i lica mnoštva koje je te večeri ispunilo katedralu i katedralni trg, osvjedočeno da nismo narod utrnule nade.

punio hrvatsku svijest i svjetsku savjest krikom pravde: »Hrvatski se narod plebiscitarno izjasnio za hrvatsku državu i ja bih bio ništarija, kad ne bih osjetio bilo hrvatskog naroda (...). Što sam govorio o pravu hrvatskog naroda na slobodu i nezavisnost, sve je u skladu s osnovnim principima saveznika istaknutim u Jalti i u Atlantskoj povelji. Ako prema ovim zaključcima svaki narod ima pravo na svoju nezavisnost, zašto bi se to onda branilo samo hrvatskom narodu? Sveta Stolica toliko je naglašavala da i mali narodi i narodne manjine imaju pravo na slobodu. Zar katolički biskup i metropolit ne bi o tom smio ni pisnuti? Ako treba, past ćemo jer smo vršili svoju dužnost.«[1]

S kakvim je ushićenjem taj vjernički narod te večeri pjevao Oče naš, Molitvu Gospodnju! Rijetko se kada u katedrali tako molećivo izricalo ono što se u srcu osjećalo: »Oče! Budi volja tvoja!« Tako su molili i umirali hrvatski velikani: i oni što u rujnu 1483. izginuše na Krbavskom polju i oni koji u travnju 1671. bijahu pogubljeni u Bečkom Novom Mjestu i onaj što 10. veljače 1960. žrtveno dogori u Krašiću! Oče, sačuvaj nam one koji iščekuju presudu u Hagu!

Koliko je puta kroz povijest ovaj narod padao i uzdizao se? Koliko se puta ovdje sabirao »s

Blaženi Alojzije Stepinac u prvom razgovoru s dr. Vlatkom Mačekom (26. studenoga 1935.): »Ali mi se ne može zamjeriti, rekao sam beogradskim vlastodršcima, ako ja ćutim sa svojim narodom. U polit. pogledu, dakle, nemate se ničega bojati sa strane Crkve, jer je borba hrv. naroda za svoja prava opravdana«; na slici Blaženik se 28. prosinca 1935. zaputio u pratnji žandara, predstavnika civilne vlasti i svećenika na sudjelovanje u nekoj svečanosti od javnog značenja.

teškim križem cijele jedne nacije« (A. G. Matoš). Tko bi mogao izbrojiti sva Božja dobročinstva iskazana mu unatoč nevjeri i otuđenju? U zahvalu za ta dobročinstva Blaženi Alojzije je na zvono spomencrkve u Biskupiji kod Knina 18. rujna 1938. dao urezati ove riječi: »'Svemogućem Vladaru Kristu, koji je kroz mnoge vjekove bio jedini vođa hrvatskoga naroda, ovo zvono na vječnu hvalu i slavu!' – Neka te, dakle, dragi moj hrvatski puče, ova spomencrkva, danas posvećena, i glas njezinih zvonova, kad ih čuješ, podsjeća na dvije stvari: prvo, da budeš Bogu zahvalan za prošlost, za bezbrojna primljena dobročinstva, drugo, da ti je samo u njemu spas u budućnosti!«

S takvim osvjedočenjem molitelji su pristupali i svetoj pričesti. Ne sjećam se da sam se ikada do glavnoga oltara dvaput vraćao s praznom pričesnom posudicom. Začudo, nijednom nisam došao u nedoumicu da li se molitelji iskreno i pripravljeno pričešćuju. Njihove upitne oči, izbrazdani dlanovi, mnogo snažnih lica s brčinama, odlučan zakoračaj davali su jasan odgovor da primaju »česticu – tajne pi̋ćē hljeba nebeskoga« (I. Mažuranić). Ipak, zaiskrio se upit: »Što bi bilo od ovoga naroda da nema te male bijele hostije?« Potirali ga i zatirali, ali on je ostajao i ustrajao hranjen tajnom koja ima snagu vječnoga života.

I dok se katedralom orio poklik »...pjevajmo bijeloj hostiji, u njoj je živi Bog«, kao da je te, tako stiješnjene večeri, oživio glas Blaženoga Alojzija Stepinca, koji je u toj istoj katedrali 31. prosinca 1936. poučavao narod i hrabrio ga govoreći: »Samo Bog je vječan! To je braćo naša utjeha i naša snaga kad gledamo pred sobom toliki niz protivnika Božjih, što otvorenih što sakrivenih. Oni će proći, a Ti ostaješ. I kad bi se desilo, da val opće mržnje koju sije komunizam prelije i čitavu Evropu, nećemo ni časak klonuti, jer mi znamo, Gospode, da će 'oni proći, a Ti ostaješ!' I kad bi se desilo da val moralne razvratnosti, što ju sije bezbožna štampa, prelije čitavu Evropu i svijet, mi nećemo klonuti duhom jer znamo, Gospode, da će proći ona i njezini začetnici, ali 'Ti ostaješ!' I kad bi se desilo da zdvojnost, što ju siju neprijatelji Tvoji širom svijeta, još više raširi crna svoja krila nad ovim izmučenim narodom, mi nećemo klonuti duhom jer će i to proći, ali 'Ti ostaješ', Gospode!

Neka se prelije more na nas, neka se sruše bregovi, neka pota-

1 *Govor na sudu*, 3. listopada 1946.

mni ako hoće i sunce nad nama, naša vjera u Tebe, Gospode, i u pobjedu Tvojih načela ostaje nepokolebljiva jer će sve proći, ali 'Ti ostaješ!'«

Kako je to bila snažna poruka onima koji su u njegovo vrijeme takvu molitvu držali ishitrenom, izazovnom, nepotrebnom. Kakva opomena onima koji govore: »Nema Boga!« Umišljeni misle da mogu raditi što ih je volja, i protiv Boga i protiv čovjeka i protiv vlastitog naroda. Jer kad ne bi bilo Božjega suda, tko bi sudio nepravedne presude. Pa i one ratnih, vojnih i prijekih sudova i nečistih savjesti koje osudiše tolike nevine ljude na »narodnim« i međunarodnim sudovima.

Uostalom, Božja riječ jamči: »*Ego justitias judicabo*! Ja ću suditi presude!« (*Vulgata*, Ps 74, 3). Bilo mi je na utjehu pronaći odlomak toga psalma na radnom stolu druga Jakova Blaževića. Zacijelo suci koji sudiše i oslobodiše generale Gotovinu i Markača ne će trebati taj odlomak prepisivati jer su ga prethodno dobro naučili. Preduhitrili su one umove koji misle da je oslobađanje generala tek čisto ljudski čimbenik. Naime, vjerujemo da se i ovdje obistinila istina Svetoga pisma zajamčena u brojnim Stepinčevim pismima »da bitku protiv Amalečana nisu odlučili mačevi nego sklopljene ruke Mojsijeve«.

Baš to potvrdiše generali Gotovina i Markač kad su slobodni od svih spona lažnih optužbi u petak 16. studenoga 2012. kleknuli uz grob Blaženoga Stepinca. Bila je to slika za trajni hrvatski spomenar. Vjerodostojna slika vjere kojom su u Hagu, dugo godina iščekujući presudu, gledali blagoslovljenu sliku i častili relikvije mučenika Blaženog Alojzija, nadahnjujući se na primjeru Kristova mučenika i rodoljuba koji se junački prinese i ne prestade moliti za svoj narod.

***

Jer smo u Godini vjere, rado ću u nekoliko nastavaka predočiti kako je o vjeri govorio i kako je istine katoličke vjere živio Blaženi Alojzije Stepinac. Početak te osobite godine tijesno je povezan uz proces tzv. »nove evangelizacije« koju su hrvatski teološki pisci prije Drugoga svjetskoga rata nazivali »rekristijanizacija« ili temeljita obnova života u kršćanskoj vjeri.

Krčki biskup Josip Srebrnić taj je proces tijesno vezao uz slavljenje, čašćenje i klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu. Rekao je: »Za današnje društvo najveća je nesreća što je zabacilo dodir s Presv. Euharistijom. Ljudske duše, stvorene za Boga, neće da čuju i znaju bilo što o Bogu i o društvu s Njime. Zbog toga mora silno trpjeti svatko koji vjeruje u Presv. Euharistiju; ali opet bit će mu taj isti bol poticajem da što življe promiče i širi na sve strane vjeru u Presvetu Euharistiju i da nastoji kako bi njegovu okolinu i društvo obuzeo sve veći utjecaj Presv. Euharistije.« Štoviše, biskup Srebrnić je potom istaknuo: »Govori se često o rekristijanizaciji društva i mnogi sumnjaju u mogućnost uspjeha jer vele da se društvo sustavno sve više udaljuje od temeljnih kršćanskih istina. Doista se može donekle i priznati da se društvo udaljuje od kršćanstva, ali je apsolutno stalno da je preko sv. Euharistije rekristijanizacija ljudskog društva moguća i provediva.«

> Čovjek je stvoren da Boga upozna, služi i slavi i tako dušu svoju spasi. Euharistijski život nalaže čovjeku dužnosti da i Krista oblikuje u sebi i u društvu! Ta je dužnost ogromna značenja ne samo za duhovno usavršavanje pojedinaca, nego i za svu kulturu jednog naroda te uopće za sav njegov život na zemlji.«

> Umišljeni misle da mogu raditi što ih je volja, i protiv Boga i protiv čovjeka i protiv vlastitog naroda. Jer kad ne bi bilo Božjega suda, tko bi sudio nepravedne presude?

Optimistički raspoložen u pravom je svjetlu prosuđivao svoje doba: »Hvala Bogu, euharistijska ideja utire sebi sve više i više put u narod. Narod kao da je počeo instinktivno osjećati da mu je u Euharistiji najrealnija i najbolja budućnost. Ali uvjereni smo da to ne dolazi od instinktivna osjećanja, nego od žive vjere koja mu nepobitno jamči da je naša jedina, prava i realna budućnost u Euharistiji. Nije to misticizam, povezan, kako se začudo osobito danas dešava, uz ovo ili ono ime, uz ovo ili ono geslo, uz ovaj ili onaj politički ili filozofski sustav, uz marksizam, komunizam, fašizam, nacionalizam, gdje nitko ne jamči za uspjehe, nego se samo nebulozno sanja o njima, i gdje nitko ne vodi računa o Bogu, Stvoritelju i vrhovnom Upravitelju svake realnosti. Euharistija znači budućnost jer s Njome je spojen Krist koji je 'prvi i posljednji, početak i konac' (Otkr 22, 13); kome je 'dana sva vlast na nebu i na zemlji' (Mt 28, 18); 'jer u njemu je sve stvoreno, što je na nebu i na zemlji, što se vidi i ne vidi, sve je po njemu i za njega stvoreno' (Kol 1, 15, 16); 'i nema ni u jednom drugom spasenja jer nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima u kojem bismo se mogli spasiti' (Dj 4, 12).«

Baš zato što bijaše svjestan evangelizacijske vrijednosti otajstva Euharistije, proročki je tada izgovorio ove poticajne riječi: »Kolike se perspektive tu otvaraju! Euharistijski život hoće i zahtijeva akciju. Krist, koji po presv. Euharistiji dolazi u duše, Gospodar je tih duša i Bog njihov. Čovjek je stvoren da Boga upozna, služi i slavi i tako dušu svoju spasi. Euharistijski život nalaže čovjeku dužnosti da i Krista oblikuje u sebi i u društvu! Ta je dužnost ogromna značenja ne samo za duhovno usavršavanje pojedinaca, nego i za svu kulturu jednog naroda te uopće za sav njegov život na zemlji.«[2]

Ove godine navršit će se 20 godina izlaženja našega Glasnika! Počeo je izlaziti u neizvjesnom vremenu, kad su mnogi sumnjivci i jugonostalgičari mislili da Tuđmanov projekt Hrvatske države ne će uspjeti. Zato je i Sluga Božji Franjo Kuharić savjetovao na oprez. »Nismo još slobodni!«, upozoravao je i proročki početkom godine 1994. odobrio pokretanje Glasnika, koji je u domovini i svijetu pronosio istinu o kardinalu Stepincu i vremenu koje on predstavlja svojom osobom, službom i žrtvom života. Nadam se da će svečani broj Glasnika biti najava novih spoznaja o njemu, Crkvi u Hrvata i hrvatskom narodu.

Uz izvješća o svečanostima koje su priređene u čast Bl. Alojzija Stepinca, prikaz širenja euharistijskih pobožnosti u Crkvi u Hrvata, što u pastoralnom radu Blaženog Alojzija doživješe potvrdu i procvat, u ovom broju *Glasnika* nastavljamo s predočenjem Slugu Božjih Franje Kuharića i Josipa Langa.

Donosimo i nastavak članka o putovanju Blaženog Alojzija Stepinca Hercegovinom i Bosnom. Slike s toga puta, osobito njegova boravka u Visokom i Vitezu, oduševljenje vjernika i njegove riječi ohrabrenja aktualne su i danas, to više što se sluge mraka riječi upiru zatrti zrelo političko promišljanje, pastirsku skrb i svjedočanstvo ljubavi zagrebačkoga nadbiskupa prema hrvatskome narodu u BiH, gdje je on svoj na svome.

Preporučujući u molitve čitatelja što skorije proglašenje svetim Blaženoga Alojzija Stepinca, molimo ih da se uključe u Molitvenu zajednicu Bl. Alojzija Stepinca, da i svoje znance upoznaju s *Glasnikom* i postanu njegovi pretplatnici, da Uredništvu proslijede Blaženikovu fotografiju ili osobno svjedočanstvo o susretu s njime, te izvješće o milosti uslišanja ili ozdravljenja koju su primili na njegov zagovor.

U Zagrebu, na Bogojavljenje,
6. siječnja 2013.
dr. Juraj Batelja, postulator

2 SREBRNIĆ, Josip, »Naši euharistijski kongresi«, Katolički list, 85 (2. kolovoza 1934.), br. 31., str. 383.-386.

ERRATA CORRIGE! – ISPRAVI POGRJEŠKE!

Uredništvo s ispričava cijenjenim čitateljima za pogrješke koje su se potkrale u našem *Glasniku* i moli za njihovo razumijevanje i razumijevanje osoba koje su propustom Uredništva krivo predstavljene.

1. U prošlom broju *Glasnika* (br. 3.-4./11.listopada 2012.) na str. 10. objavljen je prikaz »Pogubne zablude«. Taj prikaz Uredništvo je prenijelo s odobrenjem mjesečnika *Crkva na kamenu*. Zabunom je u uvodnom dijelu stavljen podnaslov: »Piše: Juraj Batelja«, ali on nije napisao spomenuti prikaz, nego ga je sročio »Ekumentator«, kako i stoji na str. 12.

2. Na str. 6. istoga broja *Glasnika* pod slikom na kojoj Blaženi Alojzije Stepinac pozdravlja papu Pija XII. pogrješno je upisan datum »u studenome 1938.«; taj je govor Blaženik održao »u studenome 1939.«.

3. Prenoseći svjedočanstvo Marije Barundić r. Špoljar na str. 23. istoga broja *Glasnika* pogrješno je upisano ime njezina supruga koji se ne zove »Franjo«, jer je Franjo Barundić potpuno druga osoba. Njezin se suprug zove Josip Barundić, često spominjan u Dnevniku župnika Josipa Vranekovića, jer je za toga dječaka (njemu je otac poginuo u Drugom svjetskom ratu, a majka umrla u doba njegova ranog dječaštva) Blaženi Alojzije imao posebnu skrb.

Marija Barundić r. Špoljar i njezin suprug Josip Barundić, o kojemu je župnik Josip Vraneković 8. studenoga 1953. zabilježio ovu zgodu: »[Kardinal] Vidi na cesti malog učenika Josipa Barundića iz Hrženika. Istom je za Sve svete kupio dvije košulje. Mali je obučen u očev kaput, hlače stare i pokrpane – na nogama velike cipele – bez kape. Sažali mu se. Uzme svoj stari ogrtač, što ga je nosio 17 god., na mjestima već poderan, i dade mu ga, neka bi č. s. još sutra sašila malome kaputić, ako je ikako moguće. S takvim veseljem i smiješkom mi to pruži i nekoliko puta ponovi: 'Ako joj to uspije, e onda ću biti posebno veseo. Toliko mi je služio i kad sam ga doderao, još će nekome poslužiti.' Kod večere veselo reče s. predstojnici: 'Ako mi sestra to sutra sašije, odmah ću služiti sv. Misu za Vašu Družbu... Dajte mu i hlače kupite, a i cipele!'
Dade mi francusku kapicu, što sam mu je za noć kupio... 'Neka je sestra malo suzi ili naokolo metne lastiku, pa neka mu i to bude...' – Stvarno vrijedan je taj mali. Obavlja Veliku devetnicu. Ovako jadno obučen – ne stidi se – i dolazi na vjeronauk i sv. Misu... 'Evo, kako ga je Bog nagradio već ovdje za Devetnicu: dobit će odijelo!' – rekao je Eminencija, sav radostan! Pomoći bližnjemu – sav je u tome!«

“Bez vjere je nemoguće ugoditi Bogu”

Papa Benedikt XVI. otvorio je 11. listopada 2012., na pedesetu obljetnicu početka Drugoga vatikanskog koncila i na dvadesetu obljetnicu objavljivanja Katekizma Katoličke crkve, Godinu vjere koja će trajati do 24. studenoga 2013.

Piše: dr. Juraj Batelja

Smisao proglašenja i slavljenja Godine vjere sadržan je u »ponovnom otkrivanju, naviještanju i svjedočenju kršćanske vjere, vjere u Isusa Krista, koji našemu životu trajno otvara nove prostore nade i životne usmjerenosti«.

Uz mnoge navjestitelje i svjedoke vjere koji mogu poslužiti kao uzori vjere, posebno mjesto pripada našem Blaženiku Alojziju Stepincu. Iz osobne prosudbe o doista uzornom svjedočanstvu Stepinčeve vjere pokušat ću ukratko, u nekoliko nastavaka, čitateljima predočiti njegov nauk i život u skladu s evanđeoskim istinama. Činim to i kao obvezu danu svećenicima okupljenima na sprovodu majke jednoga od naših kolega. Naime, nakon vrlo žive rasprave o pastoralnoj provedbi Godine vjere, a na moj upit izravno upućen jednom vrlo angažiranom pastoralcu: »Župniče, onda kako ćeš u svojoj župi provesti Godinu vjere?«, isti mi je uzvratio: »Čuj, ti postulatore, prikaži ti nama kako bi to Stepinac učinio, pa ćemo i mi lakše nešto učiniti!«

Vjera nije puki nauk, nego život

Premda Blaženi Stepinac nije napisao teološki traktat o vjeri, ipak su njegov nauk i primjer života izvrsna katedra katoličke vjere. On pod pojmom vjere shvaća sve ono što je Bog objavio i povjerio svojoj Crkvi za spasenje ljudi, sve ono što majka Crkva uči vjerovati pod vodstvom Boga Duha Svetoga. Njegova pozornost upravljena je na primjenu vjerskih istina u svakodnevnom životu. Stoga on nije raspravljao o vjeri i nevjeri.

Dok je vjeru opisao sljedećim riječima: »Čovjek pokazuje čin vjere kad sagne ponizno glavu pred živim i pravim Bogom i prizna ga, ne samo ustima nego srcem i dušom, apsolutnim Gospodarom svega jer je bez vjere, naime, nemoguće ugoditi Bogu« (Heb 11,6), dotle je nevjera nijekanje Božje opstojnosti, sijanje moralne razvratnosti i rušenje svakoga zakonitog poretka. Bio je uvjeren da »sve zlo nikada neće nadvisiti milosrđe Božje»,[1] a to milosrđe »nadopunit će ono što ne mogu ljudske sile«.[2]

Značajke vjere

Blaženi Stepinac naukom i primjerom uči da čovjekov život mora biti aktualizacija vjere koja je prava kad je cjelovita, zdrava, postojana i živa. Da je vjera potpuna, to znači da treba vjerovati sve što je Bog objavio, zdrava je kad se ne sumnja ni u što od onoga što je Bog objavio, postojana je vjera ona u kojoj je čovjek spreman dati i vlastiti život pod cijenu da ne odustane ni od jedne kršćanske istine niti je želi zanijekati. Naposljetku, vjera je živa kad kršćanin vrši sve kršćanske istine i sustavno ih oživljuje sakramentima i molitvom.[3]

Nadbiskup Stepinac običavao je govoriti da »vjera nije kabanica koju možeš po volji okrenuti«, ne sastoji se »u izvanjskom

Logo Godine vjere sadrži na kvadratnom obrubljenom polju simbolično prikazanu lađu, sliku Crkve, u plovidbi kroz valove koji su grafički tek malo naznačeni. Jarbol na lađi je križ s kojeg se uzdižu jedra koja dinamičkim znakovima tvore Kristovo troslovlje (IHS – grčki Iesous, Isus). Pozadina jedara je sunce koje, povezano s troslovom, upućuje na Euharistiju koja čini prepoznatljivim život katolika.

1 Usp. *Pismo Ustanovi »Suradnica Krista Kralja«*, Krašić, 29. srpnja 1954.

2 *Pismo nepoznatom franjevcu*, Krašić, 28. ožujka 1955.

3 Usp. *Homilije prema Poslanicama sv. Pavla*, str. 188: »Nije dosta vjera, već nam treba živa vjera!«

Nadbiskup Alojzije Stepinac dolazi na svečanost osnutka župa Sv. Nikole Tavelića u Kustošiji, 29. lipnja 1939.

Zbog prirođene težnje za životnom udobnošću čovjek dolazi u opasnost da upadne u vjersku osrednjost ili, u slučaju poteškoće ili ljudske slabosti, u obeshrabrenje ili, u još težim slučajevima, u otpad od vjere. Stoga kršćanin mora biti »istinoljubiv i vjeran u svojim obećanjima... Mogu nam ljudi učiniti što god žele, ali ono što smo obećali Bogu, ne smijemo nikada pogaziti!«

obliku koji sakriva trulo srce«,[4] već se očituje djelima. Vjerovati za njega znači »ljubiti Boga svim srcem svojim... morali bismo«, reče, »kad bi htjeli dostojno ljubiti Boga pozajmiti si na neki način Njegovo srce, da Mu barem donekle vratimo ljubav za ljubav«.[5]

Vjera se, naime, u kušnjama provjerava. A on se, zaufan u beskrajno milosrđe Božje i njegovu providnost, posred patnja i kušnja nije bojao. Privijao se uz Gospodina kao bršljan oko snažna hrasta kako bi rastao u visine! Tu sliku iz prirode često je navodio u svojim propovijedima kao poticaj na pouzdanje u Gospodina Isusa i hrabro nasljedovanje njegova puta. Sve laži bit će razotkrivene, mržnja će morati ustupiti mjesto ljubavi i praštanju, a novi, s Kristom uskrsli čovjek, ne će se bojati nasilja i smrti.

Sve te značajke on vidi objedinjene u vjeri u jedinoga pravoga Boga. U pismu hrvatskoj kiparici Mili Wood napisanom 21. kolovoza 1959. to je istaknuo ovim riječima: »Stari su naime pogani kraj sve pokvarenosti priznavali princip božanstva, makar im je pojam njegov bio iskrivljen. Imali su dakle neko uporište u životu. A današnjem poganinu, koji je odbacio vjeru u Boga, preostaje samo očaj, bez nade u spas, kao i putnik usred oceana na lađi, koja tone.« Stoga je s pravom doviknuo 18. siječnja 1959. u pismu nepoznatom naslovniku: »Bez dara vjere nema sreće u životu.«

»Mi se oslanjamo na Boga i samo na Boga!«

Blaženi je Alojzije od mladosti usvojio načelo vjerodostojnog kršćanskog života. Otkrio ga je u knjizi »Nasljeduj Krista«, gdje stoji zapisano: »Blažen koji razumije što znači ljubiti Isusa, a prezirati samoga sebe radi Isusa. Tko se prilijepi uz stvorenje, propast će s njime; tko se prihvati za Isusa, stajat će dovijeka. Njega ljubi i zadrži kao svog prijatelja koji te ne će ostaviti makar te svi ostavili, i koji ne će dopustiti da na koncu propadneš.«[6] Njome je jačao i tješio povjerene vjernike. Dr. Ivi Andresu napisao je 31. prosinca 1958.: »Znam, da se Vaša vjera nije pokolebala u svim ovim žalosnim zbivanjima sadašnjice i da ćete iz ove svjetske krize izaći samo ojačani (...). Međutim, svi ti žalosni događaji ne smiju i ne mogu uvjerenog kršćanina pokolebati u njegovom vjerovanju, niti ga pokolebati u vjeri u pobjedu Božje stvari u svijetu.«

Nije riječ o Blaženikovu vjerničkom raspoloženju, nego o njegovu osvjedočenju, kojim je svakoga čovjeka upućivao da sustavno upire pogled samo u Onoga koji nas može izbaviti jer »ako

4 *Govor prigodom posvete biskupa mons. Josipa Burića*, 28. srpnja 1935.

5 *Homilije prema Poslanicama sv. Pavla*, str. 69.

6 *Nasljeduj Krista*, II, 7.

nad ljudskom osobnošću ne bdije *custos hominum*,[7] Bog, onda od svega ne bi ostalo ništa«.[8] Dakle, Božja svemogućnost i pouzdanje u nj nosi i oplemenjuje kršćanina da djeluje u jakoj i živoj vjeri. Svoje je uvjerenje potkrijepio sljedećim riječima glazbenika Schuberta: »Ohne Gott ankerlos – ausser Gott arm un bloss – in Gott reich und gross!«[9]

Ustrajnost u vjeri

Zbog prirođene težnje za životnom udobnošću čovjek dolazi u opasnost da upadne u vjersku osrednjost ili, u slučaju poteškoće ili ljudske slabosti, u obeshrabrenje ili, u još težim slučajevima, u otpad od vjere. Stoga kršćanin mora biti »istinoljubiv i vjeran u svojim obećanjima... Mogu nam ljudi učiniti što god žele, ali ono što smo obećali Bogu, ne smijemo nikada pogaziti!«[10]

Životne teškoće ne smiju biti razlogom kolebanja u vjeri, već nas moraju potaknuti na ustrajnost i jačanje u vjerskom uvjerenju. Jer »vjera nije list na stablu ljudskoga života, nego je njegov korijen.«[11] Moguće je da se iz prolaznog koristoljublja ili ljudskih obzira izgubi vječni život. Ovim je riječima potkrijepio to svoje uvjerenje: »Sve bismo dobro htjeli od Isusa: i vid i sluh i zdrave ruke i noge i hranu i odijelo i počasna mjesta i štošta drugo. Ali, ako nam pošalje kakvu kušnju, odmah Mu otkazujemo ljubav i kolebamo se u vjeri.«[12] Već sama činjenica

Kao poticaj na ustrajnost u vjeri ostavio nam je u baštinu nekoliko praktičnih savjeta. Tako preporuča: odreći se neuredna života, nadvladati obeshrabrenje, predati se u volju Božju pa makar nam se pričinjalo da grješniku sve u životu ide lako i uspješno, surađivati s milošću, u kušnjama ostati jaki na vlastitom položaju, biti ponizan i odlučno odbiti oholost.

što živimo za Isusa Krista stavlja nas, s razloga ljudskog neznanja, u stanje trpljenja i progonstva. Ali kršćanin snagom krštenja shvaća da su »kušnje jedini put u vječni život i svaki onaj koji ga želi postići drugim putem, ide izvan prave staze«.[13] »Bog, naime«, uči nadbiskup Stepinac u drugoj prigodi, »nije zadovoljan našom vjernošću od kojih par sati ili nekoliko dana, već vjernošću sve do smrti.« Zato, »jao čovjeku, koji se nije oboružao strpljivošću«.[14]

Kao poticaj na ustrajnost u vjeri ostavio nam je u baštinu nekoliko praktičnih savjeta. Tako preporuča: odreći se neuredna života, nadvladati obeshrabrenje, predati se u volju Božju pa makar nam se pričinjalo da grješniku sve u životu ide lako i uspješno, surađivati s milošću, u kušnjama ostati jaki na vlastitom položaju, biti ponizan i odlučno odbiti oholost. Sve ove stavove nalazimo lijepo ujedinjene u jednom njegovu izričaju o blaženstvu vjere: »Ne naziva Crkva blaženima one koji plaču za izgubljenim bogatstvom. Niti one koji plaču jer su skinuti sa vlasti i osramoćeni. Niti one koji plaču jer nemaju više prilika i mogućnosti za nedopuštene užitke. Nego naziva blaženima one koji plaču što su Boga uvrijedili, a nebo izgubili i pakao zaslužili!«[15]

Vjera se ražaruje molitvom

Prema svjedočanstvu Blaženog Alojzija vjernik je istinski molitelj, a molitva ima snažan i jasan temelj u pravoj vjeri. Vjera se ražaruje molitvom. U pismu s. M. Beati Milašin, provincijalnoj glavarici Družbe Naše Gospe, napisanom u Krašiću 26. lipnja 1959., govoreći o progonima i životnim poteškoćama koje se podnose vjerom i molitvom, ovako je napisao: »Žalostan bi bio svećenik i biskup, koji bi se žalio na ovakvu sudbinu, kad veli Gospodin Isus: 'Nije sluga nad Gospodara svojega niti učenik nad Učitelja.'[16] Uostalom, da ne znam koliko patimo, što su sve naše patnje prema Njegovim patnjama? On ih je sam nosio. Mi ih ne nosimo sami, nego nas više nosi On kao djecu na rukama svojom milošću, i da nas još više utješi, osigurava nam molitve Majke Crkve i dobrih duša širom svijeta, na koje obično ni ne mislimo, a često ih uopće ne poznajemo. Bila bi dakle jako opasna zabluda utvarati si bilo što u životu (...). Ne dao Bog dakle da itko klone! Ni svećenici, ni časne sestre, ni obični vjernici u ovim danima stiske i nevolje. Kad bi naime stvari samo o nama ovisile, onda bi sve davno propalo. Ali kad Bog stoji iza nas, onda smo sigurni za svoju Crkvu, za svoj narod, za svoje duše, samo ako se odazovemo milosti Bož-

7 Čuvar čovjekov.

8 *Pismo dr. Ivi Andresu*, Krašić, 31.XII.1958.; *Pisma*, 311.

9 »Bez Boga nesiguran – izvan Boga siromašan i gol – u Bogu bogat i velik!«, *Pismo s. Margareti Labrtić*, uršulinki, Krašić, 16. kolovoza 58.

10 *Homilije prema Poslanicama sv. Pavla*, str. 32.

11 *Katehetske propovijedi*, sv. I., str. 32.

12 Isto, str. 191.

13 Isto, str. 192., 203.

14 *Propovijedi prema Litanijama sv. Josipa*, Zagreb, 2009., str. 113.

15 *Propovijed katoličkoj mladeži srednjih škola u Zagrebu*, 23. svibnja 1940.; usp. Juraj BATELJA, *Živjeti iz vjere. Duhovni lik i pastirska skrb kardinala Alojzija Stepinca*, Zagreb, 1990. str. 227.

16 Usp. Mt 10, 34.

joj i s njom surađujemo. To želim vruće i sebi i Vama i Vašoj provinciji odnosno Družbi, svima sestrama, svima svećenicima, svemu našem narodu.

Arhimedu nije bilo dano što si je želio: 'Dajte mi gdje da se uprem i dignut ću kruglju zemaljsku iz njezinih osovina.' Nama je dano. Jer ponizna, ustrajna, srdačna molitva stavlja u pogon svemoć Božju. Stavila ju je protiv bezbožnog nacizma, može ju i protiv bezbožnog komunizma i svih drugih zala koja nam prijete ili mogu zaprijetiti. Iskorištavajte svaki dan ovu veliku povlasticu, koju nam Bog daje, i sve će biti dobro.«

Slično je, iskusivši plodove molitve tolikih samo Bogu znanih duša, napisao franjevcu Stanku Baniću, 21. kolovoza 1958.: »G. prof. Riesner izjavio je našem župniku da medicina ne može protumačiti kako sam mogao ostati živ. Iako ja nisam imao nikakve posebne želje za životom na tom svijetu, izgleda da se dobri Bog ogledao na molitve tolikih dobrih duša i produljio mi život, da i dalje trpim s našim narodom dok ne svanu bolji dani. A ti dani će sigurno doći. Ako nas dobri Bog kuša, ali nas ne napušta, kao što svi znaci pokazuju.«

Uostalom, u duhu proživljene vjere primio je i premještaj na izdržavanje kazne iz Lepoglave u Krašić 5. prosinca 1951. Reče: »Molio sam se zato, neka mi dobri Bog dade samo ustrajnost da ne popustim. A onda znao sam, tu su molitve tolikih pobožnih duša, pa zar da onda pokleknem pred Balom! Nikada! – Nisu dočekali da ih molim, pa su sami morali popustiti. Popustit će oni još! Samo pouzdanje u Boga i Bogorodicu, i nikako ne klonuti!«

A sutradan, kad ga je narod došavši na zornicu ugledao, pojačao je glas pjesme i vapaj molitve. Bože! Kako se iskustveno vjera nadarila i ražarila uznoseći srce i ponos molitelja, pastira i naroda. Župnik Josip Vraneković to je 6. prosinca 1951. u svom dnevniku ovako opisao: »Kolikog li začuđenja u narodu, kad ga opazi da stupa pred oltar i tu na klecalu kleči za vrijeme moje Mise. Svijet plače čim ga je ugledao. Molitva se po crkvi čuje više nego obično jer moleći kroz suze, šapat molitve je jači – glasniji. Lijepe adventske pjesme danas se pjevaju s posebnim zanosom. Ljudi se u zadnjem dijelu crkve podižu na noge, da ga bolje vide, a on klečeći oborio glavu i moli. Pred koju godinu milina mu je bila, kad je među mračnim zidinama tamnice slušao zanosne pjesme vjernika, koji su mimo Lepoglave polazili – hodočastili u Mariju Bistricu. Koliko li je sada utjehe osjetio, kad mu pred očima iskrsli oni lijepi dani, kad je i on svakog dana dolazio na zornicu i sada opet sluša divne melodije – zanosno pjevanje vjernika, koji su potpuno ispunili crkvu i u moru ove pokvarenosti zanosno slave Boga i Bogorodicu, i kao da prkose svemu što je protivno Stvoritelju.«

(NASTAVAK SLIJEDI)

TRODNEVNICA ZA STEPINČEVO 2013.

Uoči liturgijskog blagdana Blaženog Alojzija Stepinca i 53. obljetnice njegove smrti održat će se u zagrebačkoj katedrali trodnevna priprava od 7. do 9. veljače 2013.

Pobožnosti će svaki dan započeti molitvom krunice, klanjanjem ili kojom drugom pobožnosti, a potom će slijediti Misa koju će, u zajedništvu s drugim svećenicima, predvoditi jedan od zagrebačkih pomoćnih biskupa.

* * *

U petak 8 veljače 2013., u 19,30 sati bit će u dvorani Nadbiskupijskog pastoralnog instituta, Kaptol 29, predstavljanje knjige: **Blaženi Alojzije Stepinac**, *Propovijedi o Deset zapovijedi Božjih*.

* * *

Na blagdan Bl. Alojzija Stepinca u katedrali su sve mise po nedjeljnom rasporedu. Misno slavlje u 19 sati predvodit će kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački.

* * *

Pozivamo sve Blaženikove štovatelje, osobito članove Molitvene zajednice Blaženog Alojzija Stepinca da sudjeluju u Trodnevnici i da druge vjernike potaknu na uključivanje u pripremu ovog značajnog blagdana za Crkvu u Hrvata i hrvatski narod.

* * *

Na Stepinčevo, 10. veljače 2013. svete Mise u Krašiću slavit će se u 8, 11 i 17 sati.

»Hostija sveta, Tebe sakriva – al' vjera zbori: ovdje je Bog!«

Piše: dr. Juraj Batelja

Djeca svrstana u procesiju brigom časnih sestara milosrdnica u čast Euharistijskoga Kralja u Travniku, prigodom Euharistijskoga kongresa 15. kolovoza 1932.

Hrvatski su se katolici u program međunarodnih euharistijskih kongresa postupno uključivali i ostvarili velebno djelo euharistijskoga pokreta, u koji je bio uključen gotovo sav kršćanski narod, a Crkvi je osvjetlao lice pred političkim protivnicima kojih nije manjkalo. Također je učvrstilo unutarnje jedinstvo srdaca koje je uslijed nasrtaja raznih, osobito bezbožnih, ideologija i političkih prilika bilo ugroženo.
U nizu prikaza euharistijskih kongresa u hrvatskim biskupijama između dvaju svjetskih ratova u prvoj polovini 20. stoljeća, kako župnih tako i dekanatskih, krajevnih, biskupijskih i nacionalnih, želim na korijenima novije povijesti Crkve u Hrvata prepoznati preporodnu snagu euharistijske evangelizacije suvremenog čovjeka i društvenih prilika u kojima živi i proročki govor Crkve, koji je po slavljenju, čašćenju i blagovanju Euharistije svakom čovjeku dostupan i shvatljiv.

PRINOS POBOŽNIH DRUŠTAVA I MOLTVENIKA EUHARISTIJSKOM POKRETU

Premda se euharistijski pokret u narodima zapadne Europe počeo širiti prije nego u Crkvi u Hrvata, on je, kao što smo već vidjeli, vrlo brzo zaživio i u hrvatskom narodu. Njegov začetak u Crkvi u Hrvata povezan je uz svehrvatski kongres u Zagrebu godine 1900., a u svijest kršćanskog puka širile su ga, kako smo već iznijeli u prethodnim nastavcima, bratovštine i glasnici te pobožna crkvena društva i molitvenici.

Za žarište euharistijskog pokreta u Crkvi u Hrvata možemo uzeti samostan Franjevačke provincije Sv. Jeronima u Zadru. Tu je, kako je već spomenuto, fra Hugolin Didon godine 1908. pokrenuo Euharistijski glasnik s ciljem »da raspiri euharistični plamen, pa da se njegovom toplinom zagriju hladne i indiferentne duše i uskrsnu na novi vjerski život« jer »Euharistija ima da postane središte praktičnoga katoličkog života«. Osim toga svrha toga glasnika bila je da promiče »euharistični

Križari župe Punat u iščekivanju euharistijskoga kongresa u njihovoj župi, 15. kolovoza 1935. godine

pokret u novom obliku, kakav i mi danas gledamo. – Ima tome oko pedeset godina.«[1]

Prvi svjetski rat privremeno je omeo daljnji razvitak euharistijskog pokreta u Hrvata. Bolje reći, onemogućio je izvanjske manifestacije i kongrese, ali je on živio u srcima vjernika i pojedinih pastira te se po završetku toga rata vrlo brzo rasplamsao.

Uz spomenutoga fra Hugolina Didona, osobito mjesto u euharistijskom apostolatu Crkve u Hrvata zauzimaju dvojica Slugu Božjih: Josip Stadler, nadbiskup vrhbosanski, Josip Lang, pomoćni biskup zagrebački, te niz gorljivih svećenika župnika i oduševljenih Kristovih vjernika laika.

Vrlo zauzeto se u euharistijski pokret osnažen porukama međunarodnih euharistijskih kongresa uključio i hvarsko-bračko-viški biskup Jordan Zaninović. On je godine 1908. uputio svome svećenstvu i vjernicima pismo u kojem se osvrnuo na euharistijski kongres u Londonu i na utemeljenje Kongregacije presv. Sakramenta (Julian Eymard) i svećenika klanjalaca. Predstavio je i dvije sestre: Jozicu i Tereziju

Prvi svjetski rat privremeno je omeo daljnji razvitak euharistijskog pokreta u Hrvata. Bolje reći, onemogućio je izvanjske manifestacije i kongrese, ali je on živio u srcima vjernika i pojedinih pastira te se po završetku toga rata vrlo brzo rasplamsao.

Comoglio, franjevačke trećoredice koje su osnovale pobožno Društvo svagdanjeg, općeg, vječnog klanjanja. To je društvo u Hvarskoj biskupiji osnovano godine 1908.[2]

Štoviše, biskup Zaninović je dekretom izdanim u Hvaru pod brojem 2372., dana 12. prosinca 1908. utemeljio Društvo svećenika klanjatelja.[3] Želim istaknuti da se euharistijski pokret u Hvarskoj biskupiji tako rasplamsao da je svećeničko društvo na Braču sa svrhom »da očuva vjeru u puku i da ga oslobodi od protuvjerskih zasjeda« već 17. veljače 1909. u Supetru održalo prvu sjednicu.[4]

Nisu zaostajali ni svećenici po župama. Organizirali su euharistijska društva i župna klanjanja. Godine 1913. počela se u župama Zagrebačke nadbiskupije provoditi odredba nadbiskupa dr. Antuna Bauera o godišnjem danu župnih klanjanja (»klečanja«). Vrlo svečano je dan klečanja proslavljen u župi Brdovec, zatim u Cerniku, gdje »ispovijedi nije bilo na jedan put toliko ni na dan velike ispovijedi u korizmi, koliko je bilo toga dana u Cerniku, makar je narod nedavno obavio božićnu ispovijed«.

Karlo Josip Iskra, župnik, u Draškovcu, javio se *Katoličkom listu* sljedećim dopisom: »Meni se je čitavo klečanje pričinjalo velikim teretom već zato, što u ovoj župi, koja je g. 1790. utemeljena, nije bilo klečanja. Ugodno sam bio edificiran, kad sam vidio spontani izljev narodne pobožnosti. Ovakva stvar i svećenika potakne na pobožnost i svećenik upozna po tom vrijednost mnoge pobožnosti, koju je on smatrao nepotrebnom.«[5]

Jednako svečano bilo je u Sv. Petru Čvrstecu, u Cirkveni, Feričancima (gdje je »naroda nagrnulo veliko mnoštvo, ne samo domaćega nego i iz susjednih župa orahovičkih i našičkih. – Cijeli je dan od 6 ujutro do 6 sati navečer uvijek crkva dupkom puna bila«), Sv. Nikoli Zelina (»gdje je bio toliki broj

1 *Euharistični glasnik*, (dalje: EG), XIV. (srpanj 1926.), br. 3.-4., str. 1.-2.

2 EG, II. (travanj 1909.), br. 4., str. 49.-51.

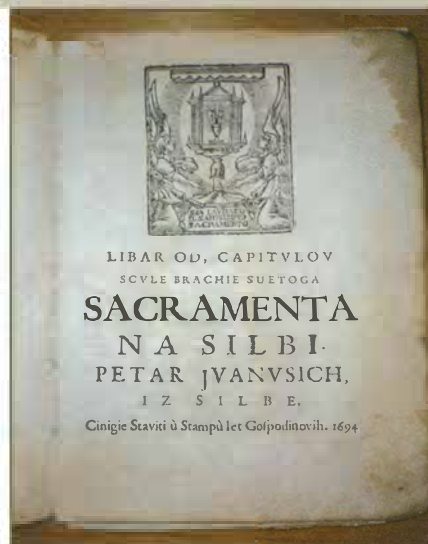
3 Usp. EG, II. (travanj 1909.), br. 4., str. 64.-65.

4 Usp. EG, II. (travanj 1909.), br. 4., str. 60.

5 *Katolički list*, (dalje: KL), 64 (13. veljače 1913.), br. 7., str. 82.

Završna svečanost Euharistijskog kongresa u Omišu završila je nakon trodnevnog slavlja 28. lipnja 1932.

LIBAR OD, CAPITVLOV
SCVLE BRACHIE SUETOGA
SACRAMENTA
NA SILBI.
PETAR JVANVSICH,
IZ SILBE.
Cinigie Staviti ù Stampù let Gospodinovih. 1694

Naslovnica »Matrikule« – knjige Bratovštine Presvetog Sakramenta u Silbi

svećenika, te se svake ure s narodom mogao izmijeniti i po jedan svećenik, što je za narod bio lijep primjer, te samu svečanost u velike uvećalo«), u Konjšćini (gdje »mnogi od vjernika također pristupiše k stolu Gospodnjemu. I sva školska mladež sa svojim učiteljstvom na čelu poklonila se je u određene ure prije i poslije podne euharističnome Spasitelju«), u Gradecu, u Vrbovcu, (»gdje su se mijenjale svakog sata djevojke 'Marijine kongregacije', da se klanjaju sinu Djevice u najljepšem redu. Tu muževi u naponu dobe članovi 'Vojske Srca Isusova' te članovi vatrogasnog društva. Tu su se mijenjala i školska dječica sa svojim učiteljima«), u Vidovcu u Međimurju (gdje se za »lijepi red – u izmjenjivanju svećenika i naroda – pobrinuo krepki starac župnik otprije, a plod te brige bio je dosta na edifikaciju naroda«), u Hrastovici (gdje su »dva svećenika imali posla od jutra do 2 sata po podne sa sv. ispovijedi kao da je korizma«), u drevnoj lijepoj Kostajnici (gdje je »školska mladež svaku uru svoju klanjalačku službu uredno vršila. Vidjeli smo puno inteligencije gdje se klanja i pribiva osobitom pobožnosti sv. žrtvi i propovijedi. Čast Kostajnici!«), u Čuntiću, u »historijskom gradu Petrinji«, u Čagliću, u Noršićevu Selu i drugim župama.

POBOŽNA DRUŠTVA

Osim bratovština, društava dnevnog i neprekinutog klanjanja, euharistijskom apostolatu i rekristijanizaciji (»novoj evangelizaciji«) društva pridonosile su euharistijske udružbe, pobožna društva i organizacije. U Crkvi u Hrvata bila je to Udružba malenih službenika i službenica Presvetog Sakramenta, Pobožno društvo pravih Isusovih ljubitelja i Organizacija »Živoga svjetla«.

Udružba malenih službenika i službenica Presvetog Sakramenta

U euharistijskom pokretu u svijetu i u Crkvi u Hrvata osobita se pozornost pridavala djeci i mladeži. U tu je svrhu u župama promicano utemeljenje Udružbe malenih službenika i službenica Presvetog Sakramenta, znanih i kao društvo »Malenih podvornika Svetootajstva« s ciljem »njetiti u dječjem srcu ljubav prema presvetoj Euharistiji«.

Među prvima osnovana je Udružba malenih službenika i službenica Presvetog Sakramenta u crkvi Sv. Franje u Zadru. Bilo je to godine 1910.[6] Iste godine, 16. srpnja 1910., osnovano je društvo »Malenih podvornika Svetootajstva« u Ugljanu kod Zadra.[7] Na Tijelovo godine 1910. ustanovljena je u Motovunu »Udružba malenih

Pokaznica u kojoj je čašćen Presveti Oltarski Sakrament na euharistijskom kongresu slavljenom u Omišu od 26. do 28. lipnja 1932.

6 Usp. EG, III. (srpanj 1910.), br. 7., str. 105.; isto, X. (lipanj 1917.), br. 6., str. 93.

7 Usp. EG, III. (srpanj 1910.), br. 7., str. 109.-110.

Plakat za II. Euharistijski kongres u Zagrebu održan od 15. do 17. kolovoza 1930.

Plakat za II. Euharistijski kongres u Dubrovniku održan od 15. do 18. srpnja 1937.

Pobožnom društvu pravih Isusovih ljubitelja mogli su »pripadati svi vjernici bez razlike: dječaci i djevojčice, momci i djevojke, očevi i majke, klerici i svećenici, redovničke osobe, pa i oni, koji su upisani u kojemudrago drugo pobožno društvo, pošto ono ne nameće ni ma kakvih novih dužnosti«.

podvornika Svetootajstvenog Isusa«. Toga je dana pristupilo 174 djece (83 dječaka, 91 djevojčica u dobi od 5 do 15 godina).[8]

Pobožno društvo pravih Isusovih ljubitelja

Osobit zamah euharistijskim pobožnostima dalo je Pobožno društvo pravih Isusovih ljubitelja. U našim krajevima utemeljio ga je fra Hugolin Didon godine 1915. Službenu potvrdu dao mu je dubrovački biskup Josip Marija Carević 21. rujna 1929. Sjedište za ondašnju državu bilo je u Dubrovniku, u samostanu male braće, povezano uz *Euharistijski glasnik*. Dakle, brigu za njegovo utemeljenje i širenje imali su redovnici Franjevačke provincije Sv. Jeronima.

Dana 4. listopada 1929. Pobožno društvo pravih Isusovih ljubitelja bilo je pridruženo »Svetoj Vojsci za pobjedu Božanskoga Srca Isusova u turskim zemljama«, to znači da se njegovo djelovanje odnosilo osobito na narode i krajeve koji su stoljećima bili pod turskom vlašću.

Članom ovoga društva mogli su postati svi vjernici. Štoviše, mogli su mu »pripadati svi vjernici bez razlike: dječaci i djevojčice, momci i djevojke, očevi i majke, klerici i svećenici, redovničke osobe, pa i oni, koji su upisani u kojemudrago drugo pobožno društvo, pošto ono ne nameće ni ma kakvih novih dužnosti«.

Oni koji bi na dan pristupanja društvu bili »zapriječeni zbog bolesti« ili zbog drugoga razloga onemogućeni »ići u Crkvu«, mogli su dobiti potpuni oprost izgovarajući poslije sv. Pričesti na kojem mu drago mjestu riječi: »Isuse moj, i ja želim pripadati Pobožnom društvu Tvojih pravih ljubitelja.«

Svi upisani, ako su bili zapriječeni na prvi petak, mogli su dobiti potpuni oprost u sljedeću nedjelju ako su nakon sv. Pričesti izgovorili riječi: »Isuse moj, hoću da budem sve do smrti tvoj(a) pravi(a) ljubitelj(ica).«

Osim toga, svi upisani dobivali bi sto dana oprosta svaki put kad bi izgovorili riječi: »Isuse moj, hoću da budem uvijek tvoj(a) pravi(a) ljubitelj (ica)«; »ako su taj zaziv izgovorili pred Svetohraništem dobili bi 300 dana oprosta«.

Uskoro je došlo do znatne promjene u usmjerenju društva. Dogodilo se to nakon što je fra Bone Marani, general franjevačkog reda, na molbu fra Hugolina Didona pridružio Pobožno društvo pravih Isusovih ljubitelja 3. studenoga 1931., u duhovnom smislu, franjevačkom redu, pa su njegovi »članovi postali sudionicima svih onih duhovnih zasluga što ih svojim molitvama i dobrim djelima svagdano zaslužuju pred Bogom članovi franjevačkoga reda podložni spomenutome starješini«.

Cilj ovoga pobožnoga društva bio je da »trgne srca studena i tvrda i da ih ražeže nježnom ljubavlju prama Isu-

8 Usp. EG, III. (srpanj 1910.), br. 7., str. 99.

Procesija na Euharistijskom kongresu u Čilipima, 1. rujna 1940.

Proslava Euharistijskog kongresa u Sisku, održanog od 13. do 15. kolovoza 1932.

su, koji živi u Svetohraništu, te da mu nadoknadi za neprestane uvrede, koje prima od toliko grešnika«.

Za pristupanje u ovo društvo nije se zahtijevao nikakav obred. Njegov član imao je obvezu »umom zaželjeti« i pred Svetohraništem reći: »Isuse, moj, želim i ja pripadati pobožnom Društvu Tvojih pravih ljubitelja.« Tim činom postajalo se članom, »uz jedinu dužnost, da što prije ili ravno ili preko revnitelja pošalje svoje ime i prezime na sjedište Društva«.

A dužnost svakoga pravog ljubitelja Isusova sastojala se u klonjenju »ne samo smrtnoga grijeha, nego, koliko je dopušteno ljudskoj slaboći, i malenoga svojevoljnoga grijeha« te u »velikoj ljubavi prema Isusu i djelovanju da Ga i drugi ljube«. Pravilnik Društva, osim toga, dužnosti njegovih članova opisuje ovim riječima: »Ljubav će svoju pokazati bude li često izgovarao posebne strjelovite molitve Društva, točno vršio dužnosti svoga zvanja, savjesno opsluživao zakon Božji i crkvene zapovijedi; podajući se u svemu i po svemu volji Božjoj; slušajući sv. misu, osim nedjelja i zapovijedanih blagdana, po mogućnosti i svaki dan; pristupajući, kao što Crkva želi, češće pa i dnevice, ako

Organizaciju »Živoga svjetla« uspostavljali su svećenici – župnici, kao službenici oltara u skladnom djelovanju s predstavnicima župe. Naime, cilj ove organizacije sastojao se u »organiziranju djece, mladića, djevojaka, muževa i žena na neprekidno klanjanje« na području cijele jedne župe. Prvotna joj je svrha bila davanje »zadovoljštine za grijehe župe«, i molitva »za pravedne i grješne, za bolesne i umirajuće, za žive i mrtve u vlastitoj župi«.

moguće, k sv. Pričesti; pohađajući, ako može, svagdano Presveto Otajstvo; prisustvujući rado blagoslovima i euharistijskim pobožnostima; upisujući se i promičući u svim njezinim granama Katoličku akciju, koju Sv. Stolica toliko preporučuje. Pravi će ljubitelj Isusov nastojati da se i drugi upišu u pobožno Društvo pravih Isusovih ljubitelja.«

Društvo pravih Isusovih ljubitelja bilo je stavljeno »pod zaštitu Neoskvrnjene Djevice, koja se štuje pod naslovom Naše Gospe Presvetoga Sakramenta, a supokroviteljica je Društva sv. Terezija od Isusa«, koja je i utemeljila ovo Društvo.[9]

9 Usp. EG, XX. (siječanj 1932.), br. 1., str. 2.-5.

Organizacija »Živoga svjetla«

Organizaciju »Živoga svjetla« uspostavljali su svećenici – župnici, kao službenici oltara u skladnom djelovanju s predstavnicima župe. Naime, cilj ove organizacije sastojao se u »organiziranju djece, mladića, djevojaka, muževa i žena na neprekidno klanjanje« na području cijele jedne župe. Prvotna joj je svrha bila davanje »zadovoljštine za grijehe župe«, i molitva »za pravedne i grješne, za bolesne i umirajuće, za žive i mrtve u vlastitoj župi«.

Ova plemenita inicijativa započela bi radom nakon što bi župnik okupio barem nekoliko članova, sastavio imenik pa, prema prilikama svakoga člana, odredio za klanjanje svakomu svoju uru, pola ili četvrt sata dnevno ili tjedno, pa i mjesečno. Svaki se član toga rasporeda morao pridržavati. Ako bi koje vrijeme bilo nepopunjeno, nastojalo se tako ga popuniti da ne bude nikakva prekida između jedne i druge ure klanjanja.

Preporuka za osnivanje ove organizacije poticala je »okupljanje članova iz mjesnih vjerskih organizacija: trećoredaca, bratovština, križara, domagojaca, djevojačkih i materinskih društava i kongregacija, a u prvom redu iz bratovštine presv. Sakramenta i društva vječnoga

»Poklon Presvetoj Euharistiji« – priredba u čast Presvete Euharistije na Euharistijskom kongresu u Ogulinu, slavljenom 18. i 19. lipnja 1932.

Molitvenik Euharistično blago prikazan je javnosti »kao vodič dobrim dušama, da se vinu do onog sunca, koje sjaji nad kršćanskim svijetom i kao što se Njegova svjetlost ne će ugasiti nigda, tako će 'Euharistično blago' sa svojim uzdasima i strjelovitim molitvama doprinijeti, da plamti u srcima uvijek ona ljubav, koja jedina donaša sreću.«

klanjanja, sve kako se u nekim mjestima čini za četrdesetosatnoga klanjanja ili Velike sedmice«. Tako organizirano klanjanje bilo je isključeno dok se slavila »sv. misa ili vršila druga koja pobožnost«.

Da bi se što više istaknula važnost ove pobožnosti, predmolitelji su je vršili klečeći na posebnom klecalu ili klupi pred Svetootajstvom, služili su se »euharistijskom molitvenom knjigom« na temelju koje su razmišljali i molili.

Osim toga, na klecalu ili klupi trebale su biti dvije bilježnice: »U prvoj su naznačene za svaki dan i sedmicu nakane, na koje članovi imaju molitve namijeniti, a u drugoj imena članova koji imaju vršiti uru onoga dana. Kad član uru izvrši, potpiše se prema svome imenu svaki.«

Organizacija »Živoga svjetla« bila je prema zamisli utemeljitelja u župi »pobuditelj i širitelj žive vjere, pobožnosti i kršćanskoga života«. Ona je bila »neprestani misionar u župi, koji bi ljude upozoravao na ljubav prama Bogu i bližnjemu«. A pozitivno iskustvo postajalo je sve jači zamašnjak njegovu osnivanju jer se posvuda gdje se ovaj pokret proširio, vjerski život »vidljivo obnavljao i pridizao«. Naravno da se organizacija mogla i morala provesti samo biskupovim odobrenjem.[10]

MOLITVENICI

U širenju euharistijskih pobožnosti u Crkvi u Hrvata osobito su mjesto zauzimali molitvenici. Spominjem »Kanižlićev molitvenik«, »Isus prijatelj malenih«, »Jezuš, ljubav moja« osobito u Međimurju, »Pohodi Isusu Kristu u Presv. Oltarskom Sakramentu«, od Sv. Alfonza Liguorija (preveo ga je i izdao Zbor duhovne mladeži zagrebačke, u Zagrebu 1912.), te knjižicu za razmatranje »O čestoj i svagdanjoj sv. pričesti«, koju je sastavio NNN. Babunović, Zagreb 1910.

Zaustavit ću se ovdje na još četiri naslova: »Iskrice ljubavi prema Svetootajstvenomu Isusu«, »Euharistično blago«, »Vječno klanjanje« i »Štovanje Presv. Krvi Isusove«.

Iskrice ljubavi prema Svetootajstvenomu Isusu

Josip Janeš, višnjički župnik, ovaj je molitvenik 15. srpnja 1923. predstavio riječima da sadrži »puno lijepih i dražesnih razmatranja o Isusu u Presv. Oltarskom Sakramentu i o duši kršćanskoj, koja se pred njim moli«. Njegovih 380 stranica podijeljeno je u četiri dijela. Molitve su napisane hrvatskim jezikom, puku razumljivu, a u vrijeme skupoće bio je pristupačan svakom molitelju. Molitvenik bijaše namijenjen »svim članovima klanjalačkih društava, a jednako i članovima Trećega reda i Marijinih kongregacija i inih bogoljubnih društava, dapače dobro će doći svakomu vjerniku«.

Župnik Janeš je, predstavljajući ovaj molitvenik hrvatskoj javnosti, donio i sljedeće korisne napomene: »Ko Isusa Gospodina ljubi, ili barem želi ljubiti, taj će si rado tu knjigu nabaviti. Tko želi prvopričesnicima dati milu uspomenu na prvu sv. pričest, ili đacima na rastanku uspomenu na njihovo učeničko doba, nikad ljepše uspomene od ovih 'iskrica ljubavi'. Knjiga je dotiskana uoči našega velikoga 'Euharistijskoga Kongresa', da bude svim učesnicima na kongresu draga i mila uspomena. I doista bit će to uspomena na kongres najdragocjenija i najmilija.«[11]

Euharistično blago

Fra Hugolin Didon sastavio je molitvenik Euharistično blago s ciljem širenja pobožnosti prema Presvetom Otajstvu po hr-

10 EG, XXV. (srpanj-kolovoz 1937.), br. 7.-8., str. 161.-163.

11 Kongres u Zagrebu održan je 18. i 19. kolovoza 1923. godine.

vatskim zemljama. Prikazan je javnosti kao »kao vodič dobrim dušama, da se vinu do onog sunca, koje sjaji nad kršćanskim svijetom i kao što se Njegova svjetlost ne će ugasiti nigda, tako će 'Euharistično blago' sa svojim uzdasima i strjelovitim molitvama doprinijeti, da plamti u srcima uvijek ona ljubav, koja jedina donaša sreću. U njoj će naći pravu utjehu u teškim danima života, i ona, da ih oduševi na revnost, te ne gledaju prekrštenih ruku žilave pothvate i odvažne korake protivnika naše sv. vjere, koji se toliko brinu, da rašire kraljevstvo tmine. Vjerne duše, koje Isusa ljube, oćutjet će, kako im nježnim glasom o tom govori 'Euharistično blago'. Kao što putnika glas zvona prati do kojega obitavališta ili mornara k žuđenoj luci zvijezda sjevernica, tako će i njih pratiti ova pobožna knjiga k Onom, koji mora biti svačiji cilj.«[12]

Vječno klanjanje

Molitvenik »Vječno klanjanje«, koji je sastavio benediktinac D. J. Valser, pohrvatile su sestre Krvi Isusove u Banjoj Luci prema 31. njemačkom izdanju. Drugo hrvatsko izdanje,[13] koje ovdje predočujem, tiskala je Leonova tiskara u Splitu godine 1923. Dopuštenje za tisak odobrio je Biskupski ordinarijat u Splitu, a 28. travnja 1923. potpisao ga je splitski biskup Kvirin Klement Bonefačić.

Nakon predgovora molitvenik nudi dnevne molitve, pripravu i zahvalu za pričest, krunicu od sedam žalosti Blažene Djevice

Mons. dr. Ivan Starčević, kapitularni vikar i pokrovitelj kongresa, propovijeda na središnjem slavlju Euharistijskog kongresa u Ogulinu, 19. lipnja 1932.

Marije na dan duhovne obnove. U njemu se nalazi sedam razmatranja o Presvetom Sakramentu, misne molitve za Tijelovo, blagdan Presvetog Srca Isusova te razmatranja u misi za pokojne te molitve za Veliki petak.

Osim toga u molitveniku se nalaze i razmatranja prigodom pohoda Presvetom Oltarskom Sakramentu razdijeljenom kroz sat vremena, te velike teme razmatranja za 32 sata klanjanja. U njemu su i liturgijske pjesme, pretežno euharistijske, Bogu Duhu Svetome, Svetome Križu, i marijanske, zatim najpotrebnije liturgijske molitve, psalmi i kantici te 15 litanija, među kojima su na prvome mjestu Litanije na čast Presvetom Oltarskom Sakramentu, u svemu molitvenik ima 772 stranice.

Zahvaljujem preč. Bogumilu Dabi, župniku u Dubašnici – Malinskoj, koji mi je omogućio da mogu ovaj molitvenik proučiti i stanovito vrijeme zadržati. Prema dogovoru, rado sam mu ga vratio jer ga on, prilagođen našem dobu, i danas koristi u vršenju euharistijskih pobožnosti.

Štovanje Presvete Krvi Isusove

Franjo Štefan, župnik u Sv. Petru Čvrstecu, sastavio je godine 1910. »za pobožni puk katolički« molitvenik pod naslovom »Štovanje Presvete Krvi Isusove«. Objavio ga je Tisak hrvatskog katoličkog tiskovnog društva. Molitvenik ima 48 stranica većeg formata.

Hrvatskoj je javnosti ovaj molitvenik predočen sljedećim riječima: »Lijepa ova knjižica ima pred sobom u prvome redu hodočasnike, koji pohađaju Ludbreg kao prošteništе presv. Krvi da im hodočašće bude na korist. No dobro će doći knjižica i svim vjernicima jer daje lijepu poduku o presv. Krvi, njezinu štovanju, moći i čudesima. U drugomu dijelu nalaze se litanije o presv. Krvi s molitvama i pjesmicama.«

Ističem ovaj molitvenik s tri razloga: 1. jer je početkom 20. stoljeća hrvatsku javnost upozorio na čašćenje Predragocjene Krvi Kristove u Ludbregu gdje se čuva relikvija Presvete Krvi, koju je Hrvatski sabor prozvao »najvećim blagom hrvatskoga naroda«; 2. jer je »bio prva knjižica o ovome predmetu, o cijeni našega otkupljenja« i 3. jer je »pisac pružio braći svećenicima prigodu, kako će u svojemu stadu zavesti i širiti pobožnost k presv. Krvi«.[14]

(NASTAVAK SLIJEDI)

12 Usp. Hugolin DIDON, »Euharistično blago«, KL, 59 (25. lipnja 1908.), br. 26., str. 316. »Peto popravljeno i povećano izdanje, blagoslovljeno od Pape Pija X. i slavno vladajućeg Pape Benedikta XV.«, objavljeno je godine 1921., usp. »Euharističko blago«, KL, 72 (17. studenoga 1921.), br. 46., str. 552.

13 I prvo izdanje molitvenika »Vječno klanjanje« pohrvatile su sestre Krvi Isusove u Banjoj Luci, a objavljen je u Krku godine 1904.

14 *Vrhbosna*, 24 (1910.), br. 17., str. 373.

Mučenik je Kristov vjernik ubijen zbog vjere

Donosimo čitateljima Glasnika cjelovit sažetak predavanja koje je dr. Juraj Batelja, promicatelj postupka za proglašenje svetim Bl. Alojzija Stepinca, održao na međunarodnom znanstvenom skupu »Hrvatski mučenici iz vremena komunističke vladavine« u Zagrebu 26. travnja 2012.*

Mnogi vjernici nisu mogli ući u katedralu i sudjelovati u obredima ukopa Bl. Alojzija Stepinca. Neki su molili, a neki izviđali.

Mučeništvo Blaženoga Alojzija Stepinca

U skladu s Konstitucijom o Crkvi 2. vatikanskog sabora, koji uči da je mučeništvo »najveće svjedočanstvo ljubavi ... i najveći dokaz ljubavi« (usp. LG, 42), progovaram o mučeništvu i mučeniku – o Kristovu vjerniku koji je ubijen zbog vjere. Riječ je, dakle, o kršćanskom mučeniku koji javno svjedoči za Isusa Krista i dragovoljno prihvaća smrt u potvrdu toga svjedočanstva. Nije dakle riječ o smrti podnesenoj iz bilo kojega razloga. To je smrt podnesena zbog svjedočanstva o Isusu iz Nazareta, raspetom, uskrslom i živome, koji će doći suditi žive i mrtve i koji je objavio Oca. Stoga je s pravom rekao sv. Augustin da nije kazna podnesene smrti već njezin uzrok taj koji određuje osobu mučenika. Bitno je naglasiti da je dotični pružio svjedočanstvo ne samo o Isusu povijesnome, već i o Gospodinu živome i uzdignutom s desne Očeve. Stoga mučenik ne umire samo za Kristov nauk, već i za njegovu osobu.

Imamo u vidu da kršćansko svjedočenje za Isusa Krista ne obuhvaća samo ono što treba vjerovati, već i ono što vjera traži da se živi, zbog čega nije samo vjera uzrok mučeništva, nego su to i sve vrline, jer su sva krjeposna djela, ako se odnose na Boga, ispovijest vjere. A vjera nam omogućuje znati ono što Bog od nas traži.

U dokazivanju mučeništva potrebna su tri preduvjeta: 1. materijalni (stvarna nasilna smrt, izravno ili posredno izvršena iz mržnje prema vjeri /»in odium fidei«/); 2. formalni dokaz (dragovoljno prihvaćanje smrti, bez primisli osvete ili mržnje); 3. zajamčen i trajan, od dana smrti, ničim nametnut, glas mučeništva (»fama martirii«) u Božjem narodu.

U dokazivanju mučeništva potrebna su tri preduvjeta: 1. materijalni (stvarna nasilna smrt, izravno ili posredno izvršena iz mržnje prema vjeri /»in odium fidei«/); 2. formalni dokaz (dragovoljno prihvaćanje smrti, bez primisli osvete ili mržnje); 3. zajamčen i trajan, od dana smrti, ničim nametnut, glas mučeništva (»fama martirii«) u Božjem narodu.

Kod Bl.Alojzija Stepinca nije bilo klasičnog prolijevanja krvi (»effusio sanguinis«), ali mu je uslijed progona izvađeno 36 litara krvi. Dekret o njegovu proglašenju mučenikom utemeljen je na svekolikim njegovim patnjama i trpljenju proživljenom u zatvoru (»ex aerumnis carceris«), a sve kao posljedica nepravedne presude.

U materijalnu stranu mučeništva ubraja se i nezakoniti čin nasilja nad cjelovitošću mrtvoga Kardinalova tijela:

1. »konzervacija« koja je prouzročila neredovite postmortalne promjene

* Ovaj je sažetak u *Hrvatskoj vjernosti* (br. 8., kolovoz 2012., str. 31.) objavljen nepotpun, pa je njegovo kraćenje izazvalo kod nekih čitatelja pitanja na koja će ovaj cjeloviti tekst, nadam se, dati zadovoljavajući odgovor.

2. nasilno otuđivanje i spaljivanje Kardinalova srca; riječ je o »mržnji preko groba« – i »oskvrnjivanju pokojnika« i groba (*de laesione sepulcri*)

3. na posljedice trovanja nepobitno upućuju u Kardinalovim kostima pronađene toksičke supstance kadmija, kroma, olova i arsena.

U dokumentu »Specijalne informacije«, koji je 9. travnja 1993., po nalogu i uz sudjelovanje Josipa Manolića, izvršila Služba za zaštitu ustavnog poretka, spaljivanje Kardinalova srca prikazano je kao »akademska stvar ... čije je finale ovako i onako nula«.

Svjedoci smo da se ništicom proglašavaju i sva ubojstva koja je komunistička vlast osmislila i provela nad stotinama tisuća nevinih te patnje i mučenja desetaka tisuća zatočenih u logorima i tamnicama.

Žao mi je što Bl. Stepincu na ovome simpoziju nije bilo posvećeno posebno predavanje, jer vjerujem u ono što je uoči njegova proglašenja blaženim izjavio kardinal Franjo Kuharić: »Njegova beatifikacija nije samo zadovoljština za nanesene nepravde njemu osobno. To je zadovoljština svim nedužnim žrtvama u koje ubrajamo (...) sve koji su trpjeli nasilje bilo u kojem političkom sustavu jer su ostali vjerni svojoj savjesti.«[1]

Želio bih ukazati i na činjenicu da se u hrvatskoj historiografiji prešućuje *Crna knjiga o grozovitostima komunističke vladavine u Hrvatskoj*, svjedočanstvo iz proljeća godine 1946. Ona svjedoči o progonu kojim je Komunistička partija Jugoslavije izvršila genocid nad hrvatskim narodom. U njemu stoji i ovo: »Čak ni oni, koji su ga doživjeli, ne mogu nam potpuno reći, što je komunizam. Stotine tisuće Hrvata, što ih je komunizam dosad potamanio, da ustanu iz zemlje – jer su im grobovi nepoznati – i da im se vrati dar govora i predsmrtne memorije, pa da krenu u demokratske države i sve kažu, što su doživjeli, tek onda bi one znale što je komunizam.«[2]

Osim toga, povijesna istina zahtijeva da se domaću i svjetsku javnost bolje upozna s činjenicom da je Jasenovac od 1941. do 1945. bio sabirni, radni logor i mjesto smrti, a od 1945., pod komunističkom upravom, izričito likvidacijski logor.

Premda je Blaženik živio na »uvjetnoj slobodi«, često je govorio: »Da sam na slobodi, ja bih bio zdrav!«

Naime, tek iz cjelovita prikaza žrtava komunističke represije, za koje i nadalje vrijede riječi kardinala Franje Kuharića: »Ima groblja na kojima nema spomenika; ima žrtava pokrivenih šutnjom!«,[3] moći će se istinito, objektivno i pravedno prepoznati mučenike u kršćanskom smislu.

1 »Izjava kardinala Franje Kuharića u povodu objave dekreta o proglašenju blaženim kardinala Stepinca«, *Glas Koncila*, 12. srpnja 1998., str. 3.

2 *Crna knjiga o grozovitostima komunističke vladavine u Hrvatskoj*, Zagreb, 2000., str. 3.

3 Franjo kard. KUHARIĆ, »In Te, Domine, speravi ... (Ps 31,1)« (propovijed na Stepinčevo 10. veljače 1981.), u: *Poruke sa Stepinčeva groba*, Zagreb, 1990., str. 81.

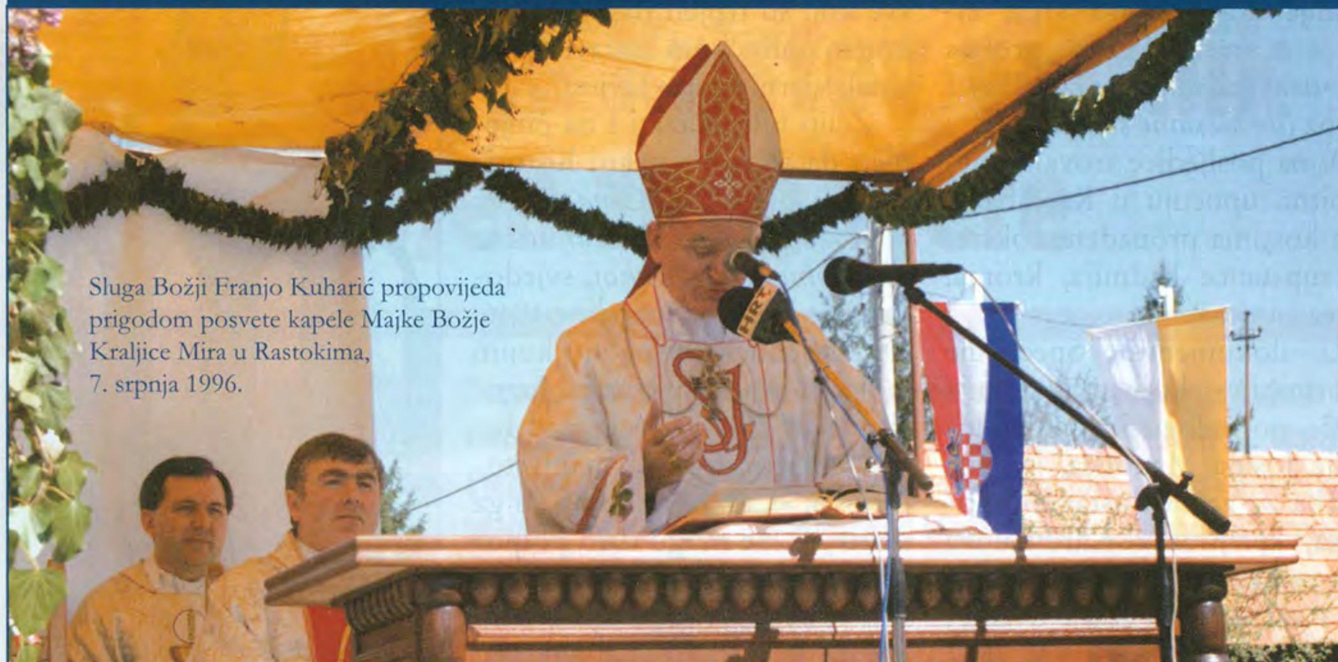
BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC - Svjedok Evanđelja ljubavi

U izdanju Postulature Blaženog Alojzija Stepinca objavljena je prošle godine knjiga: *BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC – Svjedok Evanđelja ljubavi. Životopis, dokumenti i svjedočanstva – prije, za vrijeme i nakon Drugoga svjetskoga rata* (Juraj BATELJA); riječ je o trilogiji: Knjiga 1 – Životopis; Knjiga 2 – Dokumenti I, br. 1. – 399. (1933. – 1943.) i Knjiga 3 – Dokumenti II, br. 400. – 691. (1944. – 1998.).

Ova zbirka predočuje javnosti 691 dokument nadbiskupa Stepinca iz razdoblja od 1933. do 1998. godine i svjedočanstva o njegovu spašavanju ugroženih ljudi, koji su bili žrtve represivnih režima, žrtve gladi i vremenskih nepogoda, stradalnici i žrtve rata. Među njima je velik broj Hrvata, Poljaka, Roma, Slovenaca, Srba, Židova, ustaša, komunista (»crvenih«), muslimana, pravoslavnih i drugih.

Trilogija se može kupiti u Muzeju Bl. Alojzija Stepinca, Kaptol 31, 10000 Zagreb, naručiti na adresi: Postulatura Bl. Alojzija Stepinca, Kaptol 18, p. p. 949, 10001 Zagreb (450 kn + poštarina) ili na telefon **(01) 48 94 879** te na **e-mail adresu** jbatelja@gmail.com. Čitatelji mogu nabaviti i samo prvu knjigu troknjižja, koja je životopis Bl. Stepinca nastao na temelju dokumenata objavljenih u ostalim dvjema knjigama.

POSTUPAK ZA PROGLAŠENJE BLAŽENIM SLUGE BOŽJEGA FRANJE KUHARIĆA

Sluga Božji Franjo Kuharić propovijeda prigodom posvete kapele Majke Božje Kraljice Mira u Rastokima, 7. srpnja 1996.

Sluga Božji Franjo KUHARIĆ: Sjećanja na župnički život (1)

Donosimo svjedočanstvo Sluge Božjega Franje Kuharića o njegovu svećeničkom radu i pastoralnom župničkom iskustvu. Sastavio ga je on sâm, a objavljen je u knjizi Pod Okićem, (ur. Dragutin PAVLIČEVIĆ), u Zagrebu, 1993., str. 502.-512. Nakon što ga je nadbiskup Alojzije Stepinac zaredio za svećenika u zagrebačkoj katedrali 15. srpnja 1945., povjerena mu je služba kapelana u župi Radoboj, a od 28. kolovoza 1946. nadbiskup Stepinac postavlja ga upraviteljem župe Rakov Potok i Pavučnjak. U službu je nastupio četiri dana kasnije, tj. 1. rujna 1946.

Kao mladi župnik u Sv. Martinu pod Okićem Franjo Kuharić služio se biciklom "Bijankijem" kao prijevoznim sredstvom. Tako je bilo i godine 1936.

Božanska je Providnost i mene kroz neko vrijeme smjestila pod Okić. Proživio sam u tom kraju punih 11 godina kao župnik župa: Rakov Potok i Sv. Martin pod Okićem, a kratko vrijeme upravljao sam i župom Sv. Marije Okićke! Naziva se i Okićka Sv. Marija. Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac želio je južni dio župa pod Okićem duhovno obnoviti i vjerski uzdići tako da je osnovao nove župe: Rakov Potok, Pavučnjak, Klinča Selo. Učinio je to 1945. Ni Pavučnjak ni Klinča Selo nisu imali nikakve kapele pa se nije moglo odmah organizirati župni život u svakoj toj novoj župi. Jedino u Rakovu Potoku bila je trošna crkvica Presvetog Srca Isusova, tu je bilo središte pastoralnog rada. Nadbiskup je upravu tih novih župa povjerio isusovcu o. Mati Joviću. On se nastanio u staroj, dosta prostranoj kući u središtu mjesta. U toj je kući bila smještena i milicija nove komunističke vlasti, bila je i jedna učionica, bio je stan i za jednu obitelj. Vlasnice su bile dvije udovice: svekrva i snaha. Bila je to kuća Mavračićevih u kojoj se našla i jedna sobica za svećenika. Tu se nastanio o. Jović, ali ostao je samo godinu dana.

Ja sam bio kapelan u Hrvatskom zagorju, u župi Radoboj od 1. studenoga 1945. do 31. kolovoza 1946. Kad sam u kolovozu te godine došao u Zagreb na

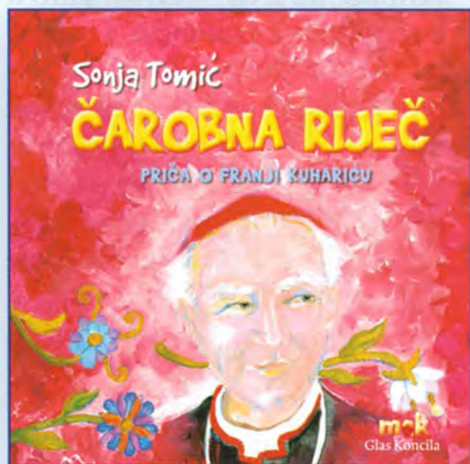
Svake nedjelje ujutro dolazio sam iz Rakova Potoka biciklom ili pješice u Sv. Martin, gdje sam slavio misu u 9 sati. Poslije mise vraćao bih se u Rakov Potok za poldanju misu. Drago mi je bilo vidjeti da su na misi u Sv. Martinu bili u priličnom broju muškarci koji su vodili i pjevanje. U tome se sa svojom obitelji isticao Ivan Razum iz Konšćice. Tih je dana bio zatvoren zagrebački nadbiskup, sada Sluga Božji, Alojzije Stepinac. Posjetio sam svoga susjeda župnika u Sv. Nedjelji. Bio je to velečasni Pavao Srketić, koji je, zapravo, mene slao u sjemenište 1931. kao župnik u Krašiću. On mi je i propovijedao na mladoj misi u Pribiću 19. kolovoza 1945. Bio je posebno ljubazan i drag svećenik, duboko pobožan. Bio mi je ispovjednik. Dan prije zatvoren je Nadbiskup. Vraćajući se iz Sv. Nedjelje biciklom prema Kalinovici, dostigao me je, također na biciklu, komandir milicije iz Rakova Potoka, Stanko. Vozili smo usporedo. Pitao me je: »Što ima nova?« Odgovorio sam: »Ne znam!« Tada me je zapitao: »A što kaže narod da je uhapšen Stepinac?« Kazao sam: »Svaki si svoje misli!« Tada zapita: »A što vi mislite?« Odgovorio sam: »Mislim da nije kriv; on je nevin!« Tada mi reče: »Kako to da ne uhapse mene ili vas, ako se hapsi nekrive ljude?« Odgovorio sam: »Nadbiskup Stepinac nešto znači u hrvatskom narodu!«

Mislim da je i to bilo razlogom organiziranog atentata na moj život koji je pokušan 22. veljače 1947. navečer! Bila je subota. Snijeg se otapao. Nije bilo moguće ići biciklom. Te subote sam učinio izuzetak: mjesto da idem ujutro u nedjelju u Sv. Martin, otišao sam te subote kasno poslije podne. Kako nisam imao mjesta u župnom dvoru, zauzetom za druge svrhe, prespavao bih kod obitelji Luje Holetića i njegova brata. Kod njih su se poslije ubojstva župnikova smjestili i Tomljenovići.

(NASTAVAK SLIJEDI)

PISMO S. MARIS STELLI NERAL

Uz sjećanja Sluge Božjega Franje Kuharića na njegove prve svećeničke dane čitateljima predstavljamo i snagu njegova duha, svećeničke gorljivosti i opredijeljenosti za Božje djelo. Donoseći cjelovito pismo koje je 23. rujna 1956. uputio svojoj nećakinji Maristelli,* vjerujemo da ne zadiremo u privatnost, nego otkrivamo njegovu istančanu dušu koja poput pravog duhovnog vođe dotiče obične zemaljske stvari, da bi onda prozborio o ozbiljnim, vječnim vrijednostima, osobito duhovnog života, kako svećenika tako i redovnice.

Crtež Sluge Božjeg Franje Kuharića u knjizi Sonje TOMIĆ, *Čarobna riječ. Priča o Franji Kuharića.* Ovu priču o kardinalu Franji Kuhariću objavio je Mak - Glas Koncila, Zagreb, 2012.

* S. Maris Stella NERAL rođena je 23. ožujka 1931. U Družbu sestara Naše Gospe ušla je godine 1952., a prve zavjete položila je godine 1954.

Hvaljen Isus i Marija!

Draga naša Maristella!

Dakle, odmah na početku moram Ti reći, da sam zaslužio da me zaboraviš, jer eto, već je 10 mjeseci što sam Ti se obećao duljim pismom, a još nisam izvršio obećanje. Što ćeš, novi gospodar ima puno briga, jer dok sve sabere što nema, i ono razdere što ima. Kako Ti je poznato, već sam deset punih mjeseci u svojoj kartuziji, samo moram Ti priznati, da to nije kartuzija kao druge. U onim se pravim Božjim Kartuzijama mnogo moli, puno šuti, malo spava, a još manje jede, a ovdje kod nas je regula širokih rukava. No, hvala dragoj Božjoj Providnosti, potrebno nam ne manjka. Posla i tako ima, uspjeha veoma malo, a napasti puno!

Sigurno znaš i to, da je Ankica[1] četiri mjeseca bila domaćica, a sada je teta.[2] Ali skoro sam ostao i bez nje. Ne zato, da ona ne bi htjela ovdje biti, ili da bih je ja možda tjerao da ne zna kuhati žgance, nego bila Ti je, ozbiljno, baš danas osam dana. Mi ti ovdje u ovom pustom kraju nemamo još ni tramvaja, ni taxija, ni telefona a znaš kako je domaćica iz bolje kuće neće valjda pješačiti 6 km, ako hoće na pr. otići do krojačice. Tako Ti i moja, domaćica – meni seka, Tebi teta, htjela

1 Ankica je nećakinja Sluge Božjega Franje Kuharića, kći njegova brata Mije koji je ostao živjeti u rodnom domu u Pribiću.

2 Riječ je o Marici Kuharić, sestri Sluge Božjega.

poći do krojačice 6 km daleko. A budući da svega onoga nema što sam nabrojio, naručila si ona taxi na dva kotača i šofera – jednu djevojku, kojoj treba dosta široku autostradu i odoše! Ali već je bio mrak, a još one ne dođoše! A kada dođoše, da Ti je bilo vidjeti? Kao s ratišta! Seki na čelu kvrga, kao guba na hrastu, a nos pravo čudovište. Vožnja je uspjela samo je bio jedan teški ranjenik. Ali ipak, dobro je prošlo, nije se ubila, premda je baš nosom i čelom pikirala na cestu – kao štuka.

Dakle, kad je došla kući, da si je vidjela, i Ti [bi] uzdahnula: O bajna ljepoto, kud otišla si!

Još i sada nakon osam dana izgleda, kao da joj na čelu raste nekoliko očiju, baš da se prestrašiš! Eto tako Ti se zbilo!

Ove godine smo imali koronu kod nas. To Ti je sastanak svih svećenika iz dekanata i baš su složno svi navalili. Bila je Nadica[3] iz Vinkovaca, dva tjedna kod nas na odmoru, a baš je došla u eru gostiju, pa se je dosta naradila pomažući teti. Rekla je i teta da bi Ti pisala, ali da ne zna adresu. Ja sam joj rekao da neka samo napiše: Žedan kraj potoka!

No, draga, Maristella, Ti nećeš, meni svome ujaku, zamjeriti da sam ovako vedrim i šaljivim tonom započeo. Ja sam čuo da je to Tvoj stil, da Ti to voliš, a znam, da si Ti vedro dijete!

Međutim, ipak, šalu ćemo metnuti sada na stranu, pa ćemo se malo porazgovoriti i o ozbiljnim stvarima.

Najprije, kako si? Da li si zadovoljna i da li si zdrava? Kako vrijeme brzo prolazi! Već su prošle dvije godine od Tvojih zavjeta, kada si se Ti predala Gospodinu moleći ga tako usrdno: »Gospodine, utisni u me svoju sliku i daj da je čistu sačuvam!« Ta Tvoja molitva je dovoljno veliki program da ispuni cijeli Tvoj redovnički život. Neprestano poljepšavanje Gospodinove slike u Tebi – to je neprestani rast Gospodina u Tvojoj duši. Ako ustraješ, onda će nam na sudnji dan zasjati divno remek djelo, što ga je milost sagradila u Tvojoj duši!

Zar ne, draga moja Maristella, treba uzeti svaki dan križ i poći za Gospodinom. Kad se ujutro probudiš, već Te On čeka s malim križem, što Ti ga je pripravio za taj dan, a Ti onda uzmi u znak potpunog prihvaćanja raspelo svoje krunice i poljubi ga srdačno govoreći: Predragi moj svake hvale i ljubavi dostojni Zaručniče, eto prihvaćam Tvoj dar, dar Križa na velike nakane Tvoga Presv. Srca i Bezgrješnog Srca Tvoje Majke! Tada će u to drago Srce i po Njezinu Srcu Majke utjecati toga dana sve tvoje žrtvice, male boli, mučni poslovi, brige, svladane napasti i strpljivo podnesene kušnje, a On će to pretvoriti u dragulje, načinit će od njih krunu i navečer, prije nego pođeš na počinak, opet će Te čekati – ali sada s krunom i reći će Ti: »Eto, draga moja mala zaručnice, jer si prihvatila križ ujutro, navečer dajem Ti krunu načinjenu od tog križa!« I tako će to ići iz dana u dan, a moli za ustrajnost do posljednjeg dana – do posljednjeg jutra, koje će svitati opet u znaku križa, da onda i posljednju večer zemaljskog putovanja dočekaš u znaku krune, divne krune kojom će biti ovjenčane djevičanske duše, poslušne duše, siromašne duše, ali s obzirom samo na zemaljska dobra.

Zar ne, draga moja Maristella, treba uzeti svaki dan križ i poći za Gospodinom. Kad se ujutro probudiš, već Te On čeka s malim križem, što Ti ga je pripravio za taj dan, a Ti onda uzmi u znak potpunog prihvaćanja raspelo svoje krunice i poljubi ga srdačno govoreći: Predragi moj svake hvale i ljubavi dostojni Zaručniče, eto prihvaćam Tvoj dar, dar Križa na velike nakane Tvoga Presv. Srca i Bezgrješnog Srca Tvoje Majke!

Draga moja Maristella, nikada nemoj odustati od ideala da budeš sveta redovnica. Duhovni stalež može imati svoj smisao i sreću samo u svetosti. Polovičnost se Gospodinu ne sviđa! On je nas potpuno ljubio, ne polovično. Ta ga je neizmjerna ljubav položila u jaslice, ali to mu nije bilo dosta, ta ga je ljubav tjerala na križ; ali ni to mu nije bilo dosta; ta ga je neshvatljiva ljubav zatvorila u Hostiju, da u njoj ostane ponižen i utamničen za nas, do konca svijeta!

– A mi! Hoćemo li biti velikodušni? Ti si odlučila biti, zar ne? A jer se ljubav dokazuje samo žrtvom – a žrtva se hrani opet samo ljubavlju – Ti si odabrala put žrtve, i to žrtve djevičanskog, poslušnog i siromašnog života! Dobro si odabrala i nije Ti žao. Možda ćeš doći u časove kušnje, kada ćeš jače osjetiti težinu žrtve, kada neće biti sve ni slatko ni lahko, no to Te neka ne smete. Prije Kalvarije Gospodin je prošao kroz najstrašnije časove Getsemania. I kada smo se mi odazvali njegovom pozivu, da ga slijedimo na Kalvariju, onda se ne čudimo, ako nas On jedne noći uvede u Getsemani, u onaj strašni vrt tjeskobe, straha, osamljenosti i tuge. Ti možda

3 Nadica je kći dr. Ante Kuharića, odvjetnika u Vinkovcima, brata Sluge Božjega.

još to ne znaš, ali ja kao svećenik to znam. Nisu mi to bili rijetki časovi. No – ljubav se, dokazuje žrtvom, a žrtva se hrani ljubavlju. Ona se ne da nadmašiti!

Ako smo mi željeli biti Njegovi tješitelji u Getsemaniju, On će biti uz nas.

Moli se za svoju braću veliku i malu, bližu i daleku. Moli se i za me, draga Maristella! Mnogo mi treba! Moli se i za moje nakane. Puno ih imam!

Ako kada dođeš u Zagreb, javi, pa ću te doći posjetiti. Mislim na svu tu djecu svoje braće i sestara, sve ih u srcu nosim svaki dan na oltar, da ih učinim dionicima neizmjernih zasluga Božanske žrtve. Što bi bilo od nas i od čitavog svijeta da nema te Božanske žrtve!

A sada ću završiti! Molit ću zajedno s Tobom Gospodina da sačuvaš Njegovu sliku uvijek čistu u svojoj duši.

Najsrdačnije Te pozdravljam i šaljem Ti svoj svećenički blagoslov kao zalog Božjih milosti

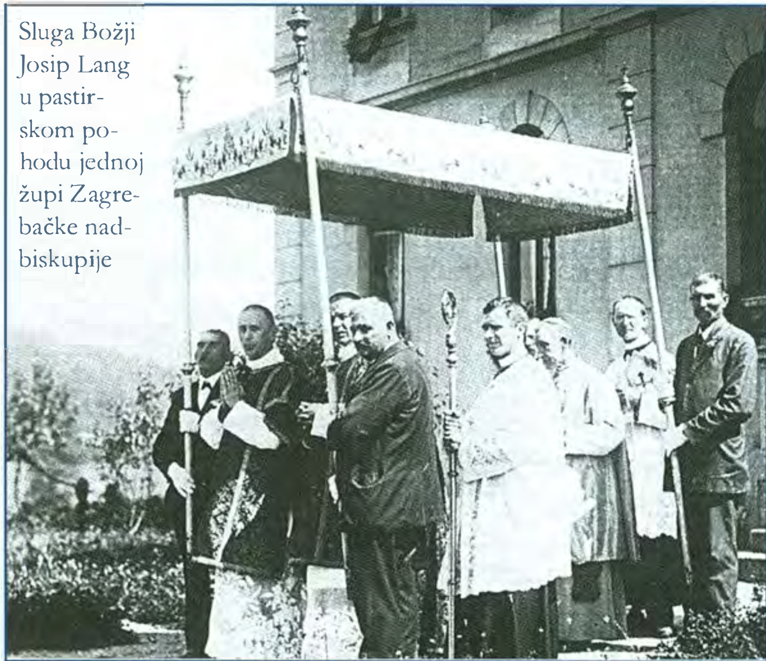
Tvoj ujak Franjo

Puno te voli teta.

Sv. Martin pod Okićem,
23. rujna 1956.

Sluga Božji Franjo Kuharić pokopan je u kripti iza glavnoga oltara zagrebačke katedrale. Iznad groba postavljena je svijeća s njegovom slikom, u koju zagledani u molitvi zastaju vjernici sjećajući se njegova divnog lika biskupa i pastira duša.

POSTUPAK ZA PROGLAŠENJE BLAŽENIM SLUGE BOŽJEGA JOSIPA LANGA

Sluga Božji Josip Lang u pastirskom pohodu jednoj župi Zagrebačke nadbiskupije

Čitateljima *Glasnika Bl. Alojzija Stepinca* poznato je da je u tijeku kanonski postupak za proglašenje blaženim i svetim Sluge Božjega Josipa Langa, pomoćnog biskupa zagrebačkoga. Postulator kauze dr. Juraj Batelja nastoji da i taj postupak što prije bude priveden k svome sretnom završetku. No, to je dugotrajan postupak. Svjedočanstva o njegovom herojskom stupnju svetosti sačuvana su na tisućama stranica i sve ih treba proučiti i pripremiti za tisak, kako bi ih teolozi mogli proučiti i donijeti zaključak radi li se doista o kršćanskim krjepostima življenima u herojskom stupnju.

Otkako se pobliže upoznao s iskazima svjedoka i pročitao veći dio pismene ostavštine Sluge Božjega Josipa Langa, postulator je osvjedočen da je riječ o izvanrednom apostolu kršćanske ljubavi i navjestitelju kršćanske vjere u hrvatskom narodu. Da njegovo uvjerenje nije u raskoraku s osvjedočenjem Langovih suvremenika, u ovom broju *Glasnika* donosimo oproštajni govor dr. Ivana Šarića, nadbiskupa vrhbosanskog, nad otvorenim grobom biskupa Josipa Langa, koji se može s pravom nasloviti riječima: *Ave, anima, pia, candida, sancta! Ora pro nobis! – Zdravo, dušo, pobožna, čista, sveta! Moli za nas*!

Nad grobom biskupa Langa

Braćo! Sveti pisac u knjizi Crikvenici[1] spominje neke požrtvovne, pravedne i pobožne ljude iz naroda izraelskoga. Spominje i slavi Henoha, Nou, Abrahama, Izaka, Jakova. A kad je spomenuo Abrahama, sav je ushićen uskliknuo: »Non est inventus similis illi – Nema tomu ravna u krjeposti« (Sir 44,20).

I mi u ove tužne dane jednako spominjemo našeg premilog pokojnika biskupa dr. Josipa Langa. I pritom ili prošapćemo ili u

1 Knjizi Sirahovoj.

još to ne znaš, ali ja kao svećenik to znam. Nisu mi to bili rijetki časovi. No – ljubav se, dokazuje žrtvom, a žrtva se hrani ljubavlju. Ona se ne da nadmašiti!

Ako smo mi željeli biti Njegovi tješitelji u Getsemaniju, On će biti uz nas.

Moli se za svoju braću veliku i malu, bližu i daleku. Moli se i za me, draga Maristella! Mnogo mi treba! Moli se i za moje nakane. Puno ih imam!

Ako kada dođeš u Zagreb, javi, pa ću te doći posjetiti. Mislim na svu tu djecu svoje braće i sestara, sve ih u srcu nosim svaki dan na oltar, da ih učinim dionicima neizmjernih zasluga Božanske žrtve. Što bi bilo od nas i od čitavog svijeta da nema te Božanske žrtve!

A sada ću završiti! Molit ću zajedno s Tobom Gospodina da sačuvaš Njegovu sliku uvijek čistu u svojoj duši.

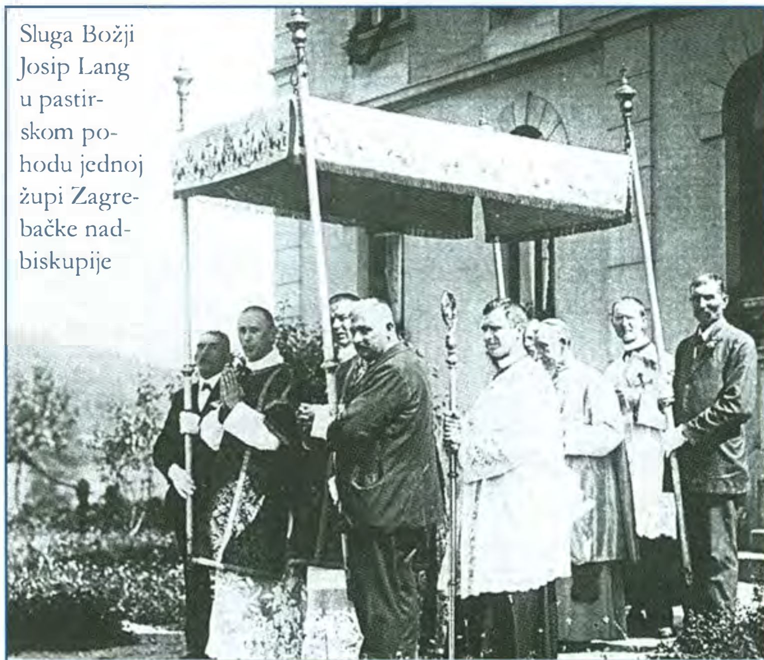
Najsrdačnije Te pozdravljam i šaljem Ti svoj svećenički blagoslov kao zalog Božjih milosti

Tvoj ujak Franjo
Puno te voli teta.

Sv. Martin pod Okićem,
23. rujna 1956.

Sluga Božji Franjo Kuharić pokopan je u kripti iza glavnoga oltara zagrebačke katedrale. Iznad groba postavljena je svijeća s njegovom slikom, u koju zagledani u molitvi zastaju vjernici sjećajući se njegova divnog lika biskupa i pastira duša.

POSTUPAK ZA PROGLAŠENJE BLAŽENIM SLUGE BOŽJEGA JOSIPA LANGA

Sluga Božji Josip Lang u pastirskom pohodu jednoj župi Zagrebačke nadbiskupije

Čitateljima *Glasnika Bl. Alojzija Stepinca* poznato je da je u tijeku kanonski postupak za proglašenje blaženim i svetim Sluge Božjega Josipa Langa, pomoćnog biskupa zagrebačkoga. Postulator kauze dr. Juraj Batelja nastoji da i taj postupak što prije bude priveden k svome sretnom završetku. No, to je dugotrajan postupak. Svjedočanstva o njegovom herojskom stupnju svetosti sačuvana su na tisućama stranica i sve ih treba proučiti i pripremiti za tisak, kako bi ih teolozi mogli proučiti i donijeti zaključak radi li se doista o kršćanskim krjepostima življenima u herojskom stupnju.

Otkako se pobliže upoznao s iskazima svjedoka i pročitao veći dio pismene ostavštine Sluge Božjega Josipa Langa, postulator je osvjedočen da je riječ o izvanrednom apostolu kršćanske ljubavi i navjestitelju kršćanske vjere u hrvatskom narodu. Da njegovo uvjerenje nije u raskoraku s osvjedočenjem Langovih suvremenika, u ovom broju *Glasnika* donosimo oproštajni govor dr. Ivana Šarića, nadbiskupa vrhbosanskog, nad otvorenim grobom biskupa Josipa Langa, koji se može s pravom nasloviti riječima: *Ave, anima, pia, candida, sancta! Ora pro nobis! – Zdravo, dušo, pobožna, čista, sveta! Moli za nas*!

Nad grobom biskupa Langa

Braćo! Sveti pisac u knjizi Crikvenici[1] spominje neke požrtvovne, pravedne i pobožne ljude iz naroda izraelskoga. Spominje i slavi Henoha, Nou, Abrahama, Izaka, Jakova. A kad je spomenuo Abrahama, sav je ushićen uskliknuo: »Non est inventus similis illi – Nema tomu ravna u krjeposti« (Sir 44,20).

I mi u ove tužne dane jednako spominjemo našeg premilog pokojnika biskupa dr. Josipa Langa. I pritom ili prošapćemo ili u

1 Knjizi Sirahovoj.

sav glas izgovorimo: Nema mu u kršćanskoj krjeposti ravna među nama. On nam je bio tako dobar, i tako blag, tako ljubezan, tako milosrdan, tako ponizan, tako mudar, tako učen a tako čedan, tako čist u srcu, tako strpljiv, tako tvrd i dosljedan u kršćanskoj krjeposti, tako uvijek sav odan našoj svetoj Katoličkoj crkvi, tako uvijek pun žarke ljubavi prema našoj miloj Hrvatskoj, tako uvijek budan stražar na straži vječnih Istina Božjih. On nam je bio čovjek tako svet.

On nam sad ode. Ode. Ali nam ostavi jednu prekrasnu uspomenu. Ostavi nam na uspomenu tri svoje ponajljepše slike: sliku čovjeka žrtve, sliku čovjeka Euharistije, sliku čovjeka Apostola.

Jest, braćo, naš premili pokojnik biskup Lang bio je čovjek žrtve. Čovjek žrtve jest prijatelj istinskoj bijedi i nevolji. Jest prijatelj sirotinji, bolesnicima, žalosnima, očajnima, zabludjelima, grješnicima. Takav je bio naš neprežaljeni biskup Lang. Bio je oko slijepomu, ruka slabomu, noga hromomu, kažiprst zabludjelomu, spas grješniku. *Pater erat pauparum*. Bio je brižni otac našoj sirotinji. To vi svi u Zagrebu dobro znate. I mi svi dobro razumijemo i shvaćamo onu krupnu i vruću suzu, što se otiskuje niz obraz našoj sirotinji za njim, za najboljim Dobrotvorom svojim.

Bio je naš premili pokojnik i čovjek Euharistije. Prvi naš Adorator, Klanjalac pred Presvetim. Nikada neću zaboraviti, kako je on jednom lijepom prilikom, kao kakav prosjak, išao od jednog do drugog biskupa i od jednog do drugog misnika, i molio nas lijepo, da se upišemo u Adoratore. Divan i drag je bio taj Prosjak Isusov. I on je bio naš najpobožniji svećenik pri oltaru Božjem. Nitko od nas nije onako pobožno i toplo izgovarao »Introibo ad altarem Dei – Pristupit ću k oltaru Božjemu«. I naš Calderon on je bio. Kako nam je zanosivo opisao Tajne Presvete Euharistije: Svete Mise i Svete Pričesti! Ono je besmrtni Rafael naslikao divinu sliku »Disputa del Sacramento«. Na toj je slici okupio Rafael oko Svatootajstvene Monstrance na oltaru plemenite ljude iz svih staleža. I naš je blagopokojni biskup Lang, naš Rafael, okupljao sve nas oko Presvete Euharistije. Zar nam ne pada sad na um slavni Euharistijski Kongres u Zagrebu? Tomu veličanstvenom Euharistijskom kongresu u Zagrebu bio je biskup Lang duša. I on nam je bio naš Toma Akvinski. Kao Toma Akvinski jednako nam je dovikivao: »Lauda, Sion, Salvatorem!« »Hvali, hrvatski narode, svojega Svetotajstvenog Spasitelja! U Njemu je tvoj mir i sreća tvoja!«

> Čovjek žrtve jest prijatelj istinskoj bijedi i nevolji. Jest prijatelj sirotinji, bolesnicima, žalosnima, očajnima, zabludjelima, grješnicima. Takav je bio naš neprežaljeni biskup Lang. Bio je oko slijepomu, ruka slabomu, noga hromomu, kažiprst zabludjelomu, spas grješniku.

Sav je živio u Presvetoj Euharistiji. I u svetom Evanđelju. Jest, on je bio i naš Evanđelist. Misionar evanđeoske kulture. Pravi Apostol Isusov. Njegova je biskupska deviza bila »Apostolus Jesu Christi«. Spomenut ću samo jedan odlomak iz jedne njegove apostolske besjede, da ga ugledamo odvažna i jaka kao Petra Apostola, vatrena i duboka kao Pavla Apostola, blaga i visoka kao Ivana Apostola. Ovako nam je on jednom prilikom govorio: »Braćo, treba više slušati Boga nego ljude. Kamo da pođemo od Isusa? Isus naš ima riječi života vječnoga. Pa neka je proklet tko ne ljubi Isusa Propetoga! Nitko i ništa neće nas otrgnuti od ljubavi Isusove: ni golotinja, ni sirotinja, ni žalost, ni radost, nikakva kušnja ni muka, ni život ni smrt. I u toj ljubavi Isusovoj ljubimo se, braćo, među se! To je volja Božja, da budemo sveti, da postanemo djeca svjetlosti, da dolazimo k Isusu. Njemu ostanimo vjerni do smrti, i primit ćemo od Njega krunu vječnoga života!«

Toliko nam je govorio taj pravi Apostol Isusov. I on je u tom svom apostolstvu i u toj svojoj svetotajstvenoj pobožnosti i u tim svojim žrtvama ostao vjeran sve do svoje smrti. I sad je primio od svojega dobrog Isusa krunu vječnoga života.

Danas ta lijepa, bijela i sveta duša diše u nebeskoj vječnosti i slavi pred Prijestoljem Božjim.

Braćo! Iz ove suzne doline iz dna duše svoje pozdravimo tu čistu i svetu dušu pred Prijestoljem Božjim! *Ave, anima, pia, candida, sancta! Ora pro nobis!* Zdravo, sveta dušo! Moli se Bogu za nas! Daj pogledaj i nas sa svijetlih nebeskih visina! I blagoslovi nas! Blagoslovi naš Zagreb! Blagoslovi sve nas Hrvate! Blagoslovi ovu svoju milu rodbinu, koja eto tako gorko plače pred Tvojim otvorenim grobom! Blagoslovi nas sve, da izdržimo, kao Ti, u toj borbi ovoga svijeta i života! I ostaj nam s Bogom! Naš Oče, naš učitelju, naš Savjetniče, naš Prijatelju, naš Brate, s Bogom! Do viđenja – ako Bog da – tamo u lijepome Božjem raju![2]

Pozivam stoga svakog čitatelja *Glasnika* da bude pronositelj glasa svetosti ovog Sluge Božjega i moli da Bog na njegov zagovor učini koji čudesan znak, kao potvrdu da se Bogu u potpunosti svidio.

2 *Vrhbosna*, 38 (1924.), br. 21.i 22., str. 165.-166.

Svjedočanstvo za Krista, Crkvu i hrvatski narod

Pripremio: dr. Juraj Batelja

Predstavljamo čitateljima trojicu svećenika. Povezuje ih svjedočanstvo svećeničkog služenja proživljenog u tjeskobnim vremenima 20. st. zbog progona Katoličke crkve. U doba kušnji i protivnosti neustrašivo su, u skladu s ljudskim silama i Božjom pomoći, ostavili neizbrisivo svjedočanstvo ljubavi za Krista, Crkvu i hrvatski narod. Premda su danas sva trojica u tzv. mirovini, što je za svećenika neobično stanje jer su svećenici zauvijek, a sveto poslanje nastaviše vršiti slavljenjem mise i molitvom. U subotu 4. rujna 2012. u Svećeničkom domu u Dubrovniku susreo sam don Ivu Đanovića i don Peru Butigana, svećenike Dubrovačke biskupije, a u subotu 20. listopada 2012. pohodio sam u Svećeničkom domu u Krku najstarijeg svećenika Krčke biskupije mons. Josipa Banderu. Spremno su se odazvali zamoljenom razgovoru za *Glasnik Bl. Alojzija Stepinca* i pružili nekoliko dragocjenih podataka za povijest Crkve u Hrvata.
Vjerujem da će čitatelji s radošću upoznati događaje koje su iznijeli iz svoga pastoralnog iskustva te njihovu procjenu Blaženog Alojzija Stepinca usporediti sa svojom.

MONS. JOSIP BANDERA

Mons. Bandera rođen je 8. srpnja 1914. u Belome na otoku Cresu. Njegovi su roditelji bili Franjo i Katarina r. Dešković. Osnovnu školu uspješno je pohađao u Belome.

Nakon što su Talijani godine 1921. okupirali dio Dalmacije, okupiran je i otok Cres, na kojemu su njegovo rodno selo i župa Beli. Štoviše, otok Cres i Lošinj pripojeni su Zadarskoj nadbiskupiji pa je Josip sjemenišnu gimnaziju i bogosloviju završio u Zadru. Tu ga je mons. Pietro Doimo Munzani, zadarski nadbiskup, 16. lipnja 1940. zaredio za svećenika. Najprije je bio kapelan zatvora u Zadru. Stanovao je u sjemeništu. Istodobno je vršio službu dušobrižnika u samostanskoj crkvi sv. Mihovila u Zadru i duhovnika muške mladeži.

Već 1. studenoga 1940. imenovan je župnikom u Orlecu i Vrani. Župljani su bili radnici, poljodjelci. Svi su dolazili u crkvu i na sakramente. A nije mu bilo lako. Najprije se suočio s talijanizacijom hrvatskog naroda, a onda po završetku Drugoga svjetskog rata s komunističkom vlašću koja je otvoreno i prikriveno progonila Crkvu. Budući da je pri završetku godine 1948. područje nekadašnje Osorske biskupije vraćeno Krčkoj biskupiji, i don Josip je bio pod vlašću krčkog biskupa.

Nakon što su ga protjerali iz Orleca, gdje je župnikovao do Velikog petka 1949., don Josip se sklonio u rodno selo i župu Beli. U to vrijeme bezbožna je vlast zatvorila i potom bez dokumenata protjerala u Italiju župnika Beloga don Nikolu Brezaca. Kako je on ostao u Italiji, župa je ostala bez župnika. Tada je, na Veliki petak godine 1949., don Josip Bandera preuzeo župu Beli u kojoj je ostao do umirovljenja 13. ožujka 2010. Dakle, 61 godinu!

Istodobno je upravljao i župama Predošćica i Dragozetići. Svake nedjelje i zapovijedanog blagdana slavio je tri mise na razdaljini od šest, osam i deset kilometara. Pješačio je. Dan ranije bi pošao iz Beloga, prespavao u susjednoj župi, slavio misu i krenuo dalje. Nije bilo automobila. Hodao je, potom jašio na magarcu, pa na konju. Ipak su noge bile najsigurnije prijevozno sredstvo.

Godinu dana ga je jedan župljanin svake nedjelje vozio motorom, a potom su ga župljani autom prevozili iz jedne župe u drugu.

U želji da što uspješnije obavlja svoj pastoral don Josip je kao župnik u Belome osnovao Katoličku akciju za žene i muškarce, mladiće, djevojke i djecu. Djelovale su u župi i bratovštine sv. Antuna i Djevojačko društvo Srca Isusova. Don Josip je svim društvima bio duhovnik. Mjesečno je sa svakim društvom napose održavao sastanke i održao nagovor. Narod bijaše vrlo zauzet za uređenje crkve i ljepotu doma Božjega.

Kao svećeniku don Josipu ništa nije nedostajalo. Svi žitelji u njegovim župama bili su katoličke vjere. Rado su pripomogli uzdržavanju svoga svećenika. Vrlo je mali broj ljudi iz tih sela nakon Drugoga svjetskog rata otišao u Italiju i napustio rodni kraj. Tome je pridonio i jasan stav župnika: Ostati s narodom! Ako ostanem ja – ostat će i narod.

Komunistička vlast don Josipa nije pustila na miru ni u Belome. Htjeli su i njega prisiliti da se upiše u Svećeničko staleško udruženje, koje je jugoslavenska tajna policija osnovala radi stvaranja podjele u Katoličkoj crkvi, a s ciljem stvaranja nacionalne crkve odvojene od Rima. Takva bi Crkva morala služiti režimu i Partiji, a

Teško ga se doimalo saznanje da su učiteljice davale manje ocjene djeci koja su išla na vjeronauk ili kad bi produžile nastavu s ciljem da spriječe odlazak djece u crkvu na vjersku pouku.

ne promicati istine katoličke vjere i vječnoga života. Premda su četiri svećenika Krčke biskupije pristala na suradnju, mons. Bandera nije se dao upregnuti u ta »đavolska kola«. Prisjeća se toga ovim riječima: »I mene su prisiljavali da uđem u Udruženje, obećavali mi silne novce, ali sam odlučno odbio. Odbio sam otići i u Italiju. Odlučio sam ostati s narodom. Kad je Općina Mali Lošinj donijela odluku da i ja moram otići, zamolio sam pomoć i na intervenciju nadbiskupa Mate Garkovića kod vlasti u Zagrebu i mogao sam ostati. Teško sam to plaćao, ali se nisam pokajao.«

Da ga slomi, tajna policija ga je više puta pozivala na informativne razgovore. Obećavali mu brda i doline, a kad se pokazao hrabrim i odbijao suradnju išli su prijetnjom i progonom. Predbacivali su mu koješta. Spočitavali su mu da je kriminalac, samo zato što je obavio procesiju bez dozvole. U Marijanskoj godini 1954. organizirao je pohod kipa Majke Božje iz jedne obitelji u drugu. Želio je hodočašćenjem Gospina kipa učvrstiti obiteljsko zajedništvo oko Bogorodice u molitvi, postu, pjesmi i radosti. Gospin kip ostao bi u svakoj kući tri dana. I susjedi su dolazili moliti se. Komunistička vlast ga je za tu pastoralnu djelatnost kaznila na mjesec dana zatvora ili platiti 10.000 dinara. Nakon primitka presude, don Josip se požalio krčkome biskupu Josipu Srebrniću koji mu je savjetovao da, ako može, plati traženu svotu. Don Josip je uz pomoć dobrih ljudi radije platio kaznu nego čamio u zatvoru.

Teško ga se doimalo saznanje da su učiteljice davale manje ocjene djeci koja su išla na vjeronauk ili kad bi produžile nastavu s ciljem da spriječe odlazak djece u crkvu na vjersku pouku. Bio je uznemiren i kad je policija pozvala na policijsku postaju Mariju Hrzić i Albinu Bon udanu Jurasić, onda djevojčice u dobi od 12 do 13 godina, jer su u spomenutom hodočašćenju Majke Božje od obitelji do obitelji nosile Gospin kip svaki drugi dan iz jedne obitelji u drugu, iz jedne kuće u drugu. Kakav je to strah bio zahvatio bezbožnu vlast! Uspaničila se pred Gospom na rukama nevinih djevojčica kojima su prijetili da će ih zatvoriti ako nastave ići s Gospom.

Potom su mu pripremili novi izazov. Nakon što je vjenčao jednoga mladića iz Istre, koji je donio uredovne dokumente i bio je njegov župljanin, s djevojkom rodom iz Bosne, koja je stanovala u njegovoj župi i donijela dokumente za uredovno vjenčanje, policija je prisilila mladoženju da tuži župnika. Tajna ga je policija poučila da optuži župnika kako ga je prisilio na vjenčanje, a policija će ga za nagradu, a bio je siromašan i bez posla, zaposliti.

Mladoženja je sve to ispričao župniku nakon što ga je tužio i bio za-

Da ga slomi, tajna policija ga je više puta pozivala na informativne razgovore. Obećavali mu brda i doline, a kad se pokazao hrabrim i odbijao suradnju išli su prijetnjom i progonom

poslen. Kazna je i ovaj put bila mjesec dana zatvora ili 10.000 tisuća dinara. Don Josip se opet obratio biskupu za savjet uz napomenu da on više ne može platiti, a i kad bi mogao, on to ne će učiniti jer će oni njega svako malo teretiti i ponižavati. Odvažno je napisao biskupu: »Ja prihvaćam zatvor.« Biskup se složio. Uskoro se don Josip Bandera predstavio upravniku zatvora u Malom Lošinju gdje je odslužio dosuđenu mu »kaznu«.

Don Josip se danas, u 99. godini života, prisjeća još jednog krimena. Optužili su ga da kao župnik u Belome nije

prijavio prihod koji je primio u župi. Zbog toga je osuđen na sudu u Malom Lošinju. Svjedoči: »Pokazao sam im knjige. Nakon što su prolistali blagajnička izvješća, reče mi jedan od sudaca, vjerojatno udbaša: 'Moraš upisati i jedno jaje koji si primio.' Osuđen sam tada na sedam mjeseci zatvora.«

Žalio se na presudu i za čudo, bio je oslobođen presude uz obrazloženje da nije napravio nikakav krimen, i reče: »Tužili me bez ijednog dokumenta.«

Panorama mjesta Beli na otoku Cresu

Na moj upit: »Don Josipe, kako Vi danas, u 99. godini života gledate na svoje svećeništvo?« mons. Bandera je odgovorio:

»Ja sam se odlučio da budem svećenik i da vršim svoje obveze. Ne mogu sâm sebe prosuđivati. Izdržao sam. Ustrajao sam. Drago mi je da sam ostao sa svojim narodom u komunizmu. Ništa ne žalim. Moji su kolege u Italiji dobili lijepe župe, aute, životne pogodnosti. Ja ništa. Dobro sam upoznao komunizam. Komunizam je sistem mržnje, osvete, zla. Ako nisi komunist, nisi u ono doba imao nikakvo pravo. Jedna mala Hrvatska izgubila je 600 svećenika! Kakav je to bio njihov program! Nisam nikada vidio kard. Stepinca. Žao mi je što nisam otišao u Zagreb ili u Krašić i osobno ga susreo. On je čovjek Božji. Prihvatio je sve za svoj narod. Ostao je na svom mjestu. Bio je pravi pastir za svoj narod. Ocrnjivali su ga lažnim optužbama, a on je sve to odbacio jer je radio za dobro svoje Crkve i svoga naroda. Sâm je rekao da bi bio ništarija da nije učinio što je bila njegova dužnost. Da nije bilo njega, komunisti bi bili stvorili nacionalnu crkvu i satrli katolike i Hrvate. Uvijek sam se divio njegovoj vjeri kojom je prihvatio svoj život i posvetio ga svome narodu. I sâm je sebe posvetio, a nama je ostavio primjer da ga slijedimo. Ponajprije mi svećenici. Kako je on divan primjer svećeničke vjernosti i ustrajnosti u nesmiljenom progonu Crkve! Ono što je izabrao dušom i tijelom u cijelosti je prihvatio. Nije pravio kompromise. Dao je sve od sebe za to. Dužni smo na toj vjernosti učiti i u zvanju ustrajati jer, kako je i on govorio: 'Nitko tko se u Boga uzda, neće biti zaboravljen. Takav zaslužuje baštinu vječnoga života.'«

A što biste rekli o Sluzi Božjemu kard. Franji Kuhariću:

»Kuharić? Bio je dobar svećenik i dobar biskup. Imao je jako dobre nakane za svoju biskupiju. Bio je iskren, u sebi pravi svećenik. Stepinčev svećenik. Vi kao postulator najprije ispitajte je li on dobro pročitao svoje vrijeme? Je li dao odgovarajući lijek? Jesu li biskupi i svećenici podržavali njegov stav? Je li znao s kim ima posla, i u društvu i u Crkvi? Je li dobro poznavao svoje vrijeme i društvene prilike te davao odgovarajuće poruke upozoravajući vjernike i narod u cjelini da ne nasjeda na podvale bezbožne vlasti i materijalističke ideologije? Je li rekao Božjem narodu što je trebao reći kako bi se znao ispravno ravnati, što i kako mora činiti, kako surađivati, slobodan od materijalnog poimanja života! Osvjedočen sam da je bio skroman. Neumoran i hrabar u uzdizanju Stepinca. Osim toga bio je sjajan govornik.«

Kako prosuđujete svećenika misnika?

»Nema svećenika bez Euharistije. Svećenik i Euharistija jedno su te isto. Svećenik koji ne slavi misu nije svećenik. Može propovijedati, ali ako ne misi, nije svećenik. Isus je rekao: 'Ovo činite meni na spomen.' Zato svećenik mora slaviti misu. Na početku dana to mora biti najveća ljubav svećenikova života i pobožnosti. Ja još i danas nakon mise obavljam zahvalu Kristu Gospodinu što dolazi svako jutro i molim ga ono što piše u psalmu: 'Gospodine! Budi mi zaštita i lijek.' Budi moja zaštita i lijek. Zaštita od zla te lijek duše i tijela.«

Pokaznica s Euharistijskog kongresa u župi Beli održanog 1938. g.

Misao o Majci Božjoj?

»Volim pobožnost Majci Božjoj i mislim da smo dužni štovati Majku koja je rodila Spasitelja Isusa Krista. Nema Krista bez Majke. Mene čudi kako protestanti ne mogu prihvatiti Mariju!? Svaka je majka sveta. A za njih Marija nije sveta. Zbog javnog očitovanja pobožnosti prema Majci Božjoj bio sam godine 1954. osuđen na mjesec dana zatvora ili plaćanje globe. Nisam to primio kao poniženje nego kao prigodu još usrdnijeg pouzdanja u zaštitu tako divne Majke!«

DON IVO ĐANOVIĆ

Don Ivo Đanović rođen je 5. prosinca 1937. u selu Visočani u stonskom primorju. Gimnaziju je završio u dubrovačkom sjemeništu, teologiju od 1959. do 1965. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Bio je na drugoj godini teologije kad je umro kardinal Stepinac. O tome je posvjedočio:

»Još dok se kardinal Stepinac nalazio u Krašiću, mi smo u bogoslovskoj kapelici često zajedno molili za njegovo ozdravljenje. U blagovaonici je bila njegova velika slika koja nas je s njime povezivala. Naslikao ju je vlč. Vladimir Pavlinić. Kad smo se u srijedu 10. veljače 1960. vratili sa šetnje, dočekao nas je na porti bogoslovije ondašnji duhovnik dr. Josip Salač. Bio je tužna, zabrinuta izgleda i potiho je rekao: 'Njegova Eminencija je umrla.' Pobrinuo se da se nas nekoliko koji smo prvi došli sa šetnje (šetnja *cum sociis* – trojica određenih) nađe i pođe zvoniti na zvonik katedrale. Zvonio je i don Josip Njavro i don Pero Butigan. Iz Splitske nadbiskupije zvonio je don Stanko Vrnoga. Bili smo potreseni tužnom viješću.

Sprovod je bio zakazan u Krašiću. Za vrijeme večere ceremonijar je pročitao imena bogoslova određenih za sprovodnu asistenciju u Krašiću i pjevača. Dok smo izlazili iz blagovaonice, među nas je došao duhovnik s novom viješću da će sprovod biti u katedrali. Rekao je i to da je tu vijest u Zagreb javio kardinal König te da on dolazi u Zagreb na sprovod. Raspoloženje se kod svih promijenilo i nastalo je veliko iščekivanje. U petak navečer mrtvo Kardinalovo tijelo prevezeno je u katedralu. Pred katedralom je bila velika masa svijeta. Prethodno u katedralu nije nitko mogao ući, ali se ubrzo ispunila. Ja sam kroz sakristiju ušao u katedralu. Kad su lijes s pokojnikom unijeli u katedralu, pročuo se krik: 'Evo sveca, mučenika!' Tijelo je cijelu noć bilo izloženo u sredini katedrale. Mi bogoslovi držali smo počasnu stražu te smo na mrtvo tijelo stavljali nabožne predmete koje nam je narod dodavao.

Bila je subota 13. veljače 1960. Sprovod je bio zakazan za 10 sati. Katedrala je bila prepuna. Otkad je sagrađena, više nikad ne će biti tako puna. Ljudi su u grozdovima visili. Ja sam bio na koru jer sam bio u katedralnom pjevačkom zboru. Čekali smo da iziđe asistencija, ali ne izlazi. Nismo znali što se događa. Tada se proširila vijest da se čeka kardinala Königa. A potom je došla nova vijest da on ne će doći jer je doživio prometnu nesreću kod Varaždina.

Počela je misa koju je predvodio nadbiskup koadjutor Franjo Šeper. Ja se iz propovijedi sjećam samo jedne nadbiskupove rečenice. Bilo je to pravo svjedočanstvo: 'Prvi koji mi je došao izraziti sućut bio je jedan Srbin kojemu je nadbiskup Stepinac spasio život!'

Na koru je snimao neki snimatelj s mjesta dirigenta. Mo Albe Vidaković pokušao ga je ukloniti, ali se ovaj opirao, pa ipak konačno popustio.«

Svaki dopis na Postulaturu Bl. Alojzija Stepinca kojim se priopćuje primljeno uslišanje ili uspomena neka bude potpisan te obilježen nadnevkom i mjestom pisanja. Anonimna se pisma ne arhiviraju. Vjernici koji žele ostati anonimni neka to napomenu u dopisu.

Hvala svim čitateljima, štovateljima Bl. Alojzija Stepinca u domovini i širom svijeta, za molitve i darove te za nesebično i velikodušno promicanje glasa svetosti i mučeništva kardinala Alojzija Stepinca.

Što za vas znači Blaženi Alojzije Stepinac?

»Blaženi Stepinac za mene znači puno. I prije nego što je proglašen blaženim, ja sam uz pomoć vjernika nabavio njegov kip i postavio ga u župnoj crkvi u Trstenom. Svake godine obilježavali smo godišnjicu njegove smrti. Nenadmašan je njegov moralni lik kao pastira i vođe hrvatskog naroda. Njegovo mučeništvo nije trajalo kratko, kao kod drugih mučenika, već u dugotrajnoj borbi jer se nije dao ni mogao pokolebati i ostao je s narodom u borbi protiv zla sve do kraja.«

DON PERO BUTIGAN

Don Pero Butigan rođen je 16. ožujka 1935. u Prapratnici, župa Gradac, općina Neum, Trebinjska biskupija.

Don Pero Butigan s kolegama na šetnji zaustavio se na Kraljičinu zdencu; slijeva: Marinko BILIĆ (Du), Ferdo VRAŽIĆ (Zg), Pero BUTIGAN (Du), Dr. Josip KRIBL (vicerektor), Milan OSREČKI (Zg), Mijo PAVLAKOVIĆ (Zg), Josip KORPAR (Zg), Stjepan BRADICA (Zg), Ivan ŠARDI (Zg) i Ivan ŠARC (Zg)

Godine 1948. javilo se iz župe 16 dječaka za sjemenište. Te godine komunistička je vlast uhitila don Mitra Papca, njegova župnika i on se nikad više nije vratio. Poginuo je zajedno s još nekoliko svećenika u sudaru vlakova kad su svećenike zatvorenike prevozili iz zatvora u Zenici u neki drugi zatvor. Biskup Čule je u toj nesreći čudom ostao živ, sa slomljenom nogom. Nesreću je preživio i jedan pravoslavni episkop. Isti taj župnik Papac sakrivao je u župnom stanu nekoliko dana druga Danila Bukvića, organizatora partizanskog ustanka u Hrasnom. A kad je župnik Papac bio bez razloga uhićen, isti Bukvić je pristao na njegovo uhićenje. Don Pero je o tome i o povezanosti s Bl. Stepincem dao ovo svjedočanstvo:

»Godine 1944. u ratu je nestao moj stric don Lovro Konjevod. Zamislite si, nakon uhićenja župnika Papca i nakon žrtve moga strica Lovre javilo se nas 16 dječaka za sjemenište. Nije li se u tom događaju ostvarila ona starokršćanska uzrečica: 'Krv mučenika, sjeme svećeništva!'

Sjemenište i gimnaziju završio sam u Dubrovniku. Na Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu došao sam godine 1957. Kad je umro kardinal Stepinac, ja sam bio određen za zvonjenje. Tako sam gradu Zagrebu i hrvatskoj javnosti dao na znanje ovu tužnu vijest. Dočekali smo pred katedralom dolazak furgona s Kardinalovim tijelom navečer u 20 sati. Bilo je zimsko vrijeme. Čim su počeli iznositi mrtvo Kardinalovo tijelo iz auta, prolomilo se zrakom poklik: 'Hrvatski mučeniče, moli za nas!'

Mrtvo Kardinalovo tijelo od furgona do postolja u katedrali nosili su bogoslovi Luka Cirimotić, Grgo Batur, Pero Maslać i drugi.«

Don Pero je za svećenika zaređen 29. lipnja 1963. Zaredio ga je biskup dubrovački mons. Pavao Butorac. Prvu župničku službu vršio je u Mandaljeni, Podstranju i Brgatu. Bilo je to veliko vrijeme kušnje i svećeničkog čeličenja. Nakon mlade mise don Frane Kuraje, morao je platiti globu zbog zvučnika jer da je ometao javni red i mir. Imajući u vidu proživljene teškoće i zagledan u primjer Bl. Alojzija Stepinca, reče:

»Progon kardinala Stepinca i ubojstvo dubrovačkih intelektualaca, osobito svećenika, išlo je za uništenjem Crkve. Udri pastira pa će se i ovce razbjeći. Što Vi mislite, zašto su oni godine 1952. porazbijali prozore na zgradi sjemenišne gimnazije i sjemeništa? Tko je te mlade ljude iz Škole učenika u privredi ispunio mržnjom prema Crkvi da uništavaju i onemoguće drugima živjeti? Zašto ih je u toj raboti vodio Đuro Kriste, a pomagali mu primorani još živi đaci M. R. r. G. i F. O. [potpuni podatci u Uredništvu, J. B.]? Nisu stradali mučenici samo na Daksi. Ubijeno je više svećenika i bogoslova. U Lumbardi je jama Butina. Kod Vele Luke je jama Vranina. Nakon što su pred Vraninom jamom ubijeni, u nju su bačeni svećenici don Antun Bačić i don Luka Grković. A u jamu Šibalove noge, uz samu cestu kod Vele Luke, pokraj sela Prapratno bačen je neistraženi broj žrtava. Nitko od ljudi, od straha, nije htio otkriti njezinu tragediju. Nažalost, taj je strah ostao do danas. Dojam je da se taj strah i uvećava!

Unatoč poteškoćama i progonima osjećao sam uvijek veliko poštovanje prema Blaženom Stepincu. Riječi to ne mogu opisati. Bio mi je ideal. U ona teška vremena on nas je držao svojim stavom i molitvom.«

S. BLAŽENKA BARUN

Sestra Blaženka Barun, iz Družbe školskih sestara franjevki, živi kao misionarka u Republici Kongo. Redovita je čitateljica našega *Glasnika*. Štoviše, ona je više puta posvjedočila i zahvalila za brojna dobročinstva i milosti koja joj je dobri Bog udijelio na zagovor Bl. Alojzija Stepinca. Između ostalog, zahvalna mu je za zdravlje unatoč velikim kušnjama i za dobar vid nakon teške operacije oka.

Primjer Bl. Alojzija Stepinca višestruko joj pomaže u misijskom djelovanju. Naime, kao što je Bl. Alojzije bio neustrašivi svjedok vjere, tako su i u Kongu biskupi, svećenici, redovnici i redovnice te brojni vjernici laici radije pošli u smrt, nego li zatajili svoju vjeru. U nekoliko svojih pisama i na brojnim fotografijama koje je proslijedila Uredništvu Postulature posvjedočila je o više takvih hrabrih Kristovih svjedoka, među kojima su tri nadbiskupa: Mons. Christophe Munzihirwa, mons. Emmanuel Kataliko i mons. Charles Kambale Mbogha, zatim mladić Izidor Bakanja, Bl. Amarite Klementina Nangafete, redovnica, i drugi.

Misno slavlje u Bukawi u Kongu na obljetnicu njegova razaranja i ubojstva nadbiskupa mons. Christophea Munzihirwa, 29. listopada 2011.

Zahvaljujemo s. Blaženki na njezinu svjedočanstvu kojim vjernicima Konga prenosi zdravo iskustvo hrvatskog katoličanstva i vrijednost mučeništva kojim je Blaženi Alojzije Stepinac posvjedočio vjernost Isusu Kristu sve do prolijevanja krvi te za svjedočanstvo da misijski rad u novim zemljama ne donosi samo plodove mučeništva nego i svetosti na koju su pozvani stanovnici i Konga i cijeloga svijeta.

Blažena Anuarite Klementina Nengasfete, mučenica za vjeru u Kongu. Blaženi Ivan Pavao II. proglasio ju je blaženom godine 1985.

OBAVIJEST ČITATELJIMA GLASNIKA

Vjernici koji na Blaženikov zagovor budu uslišani – zadobiju tjelesno ili duhovno ozdravljenje ili koju osobitu milost – neka opis uslišanja i cjelovitu liječničku dokumentaciju dostave na adresu:

dr. Juraj Batelja, postulator
Kaptol 18, p. p. 949
10001 ZAGREB

U Muzeju Bl. Alojzija na Kaptolu 31 možete nabaviti medalju Bl. Alojzija – odlivenu u srebru ili bronci, uokvirenu staklenim okvirom – koja može biti dragi dar ili uspomena. Cijena je 150 kn.

Pohod nadbiskupa Stepinca Bosni i Hercegovini

Blagoslov crkvice Žalosne Gospe na Svetoj gori, Mošunj – Bila, 21. rujna 1913.

O pohodu nadbiskupa Bl. Alojzija Stepinca katoličkim vjernicima i svim ljudima dobre volje u Bosni i Hercegovini već smo izvijestili u članku Josipa Joze Sutona »Dr. Alojzije Stepinac na putu kroz Bosnu i Hercegovinu 1938. god.«.* Želja nam je objaviti posebnu spomen-knjigu o tom značajnom događaju za hrvatski narod i Katoličku crkvu u Bosni i Hercegovini, pa ćemo u nekoliko sljedećih brojeva Glasnika o njemu izvješćivati prema opisu prof. Vjenceslava Topalovića.

Ako tko od čitatelja zna koju pojedinost o tom događaju ili posjeduje fotografiju o njemu, neka ih proslijedi na adresu Postulature u Zagrebu.

Piše: prof. mr. sc. Vjenceslav TOPALOVIĆ

Doček i boravak nadbiskupa Stepinca u Vitezu

Na putu iz Visokog prema Vitezu biskup Garić je upoznavao visoke goste s poviješću svog rodnog mjesta Viteza: »U vrijeme turske uprave Vitez je pripadao župi Gučoj Gori, a 1861. izdvojio se u samostalnu župu Jardol, gdje je za župnika postavljen o. Jako Baltić.

Otac Baltić dao se odmah po osnivanju nove župe na posao da izgradi, uz samo groblje, manju kapelicu koja je pravljena od granja, a pokrivena mutapom.

Župa Jardol

Tada je Jardol bio katoličko selo s 26 obitelji i oko 200 vjernika. Poslije župnika Jake Baltića 1868. postavljen je o. Mato Duić, a o. Jako Baltić premješten je za župnika u župu Ovčarevo kod Travnika, gdje je bila crkva iz 1867. godine posvećena sv. Mihovilu. Kapelica u Jardolu bila je loše i nesigurne gradnje te je o. Mato Duić nakon svake svete mise, da zaštiti svetohranište od zulumćara (nasilnika) i drugih nepogoda, zadužio neku od obitelji da prenosivi oltar sa svetohraništem pohrane kod sebe u kući, na sigurno mjesto. Dok je župnik u Jardolu bio o. Jako Baltić, ponudio mu je jedan musliman iz Viteza, po imenu Šećo, lijepo mjesto u samom viteškom naselju za gradnju župne kuće. O. Baltić je bio iznenađen ovom ponudom i iznenadnom ljubaznošću toga Šeće, ali je ponudu prihvatio. Kada se promijenio župnik, tu je istu ponudu prihvatio i Duić kao i gučegorski gvardijan i tako je kupljena i isplaćena ta parcela. To je bio predznak da stižu neke promjene i vrijeme tolerancije i za druge vjere u Bosni.

* Usp. *Glasnik Blaženi Alojzije Stepinac*, br. 4 (2002.), str.98.-101.; br. 1. (2002.), str. 35.-36.

A kako je u to vrijeme bilo dosta rizično za kršćane graditi crkvu ili župni ured, onda je još za vrijeme svoga župnikovanja o. Baltić odlazio u Travnik do kajmakana, vezirova zamjenika, da bi isposlovao bilo kakvu pismenu dozvolu za gradnju. Za svoga župnikovanja o. Baltić to nije mogao dobiti, a isti je posao nastavio o. Duić i on je odlazio u Travnik kajmakanu i nakon dužeg vremena dobio je dozvolu. O. Duić je kajmakanu u Travnik nosio glasovitu Ahdnamu i razne fermane u kojima su zapisane povlastice i prava dana bosanskim franjevcima od turskih sultana, naročito Mehmeda II. Fatiha. Pozivajući se na te od sultana potpisane povlastice, o. Duić je uspio isposlovati dozvolu za gradnju župne kuće. Već 1876. sultan Abdulah Hamid proglasio je ustav za Tursku s parlamentarnom vladavinom pa je ispred bosanskih Hrvata katolika izabran, kao delegat, Jozo Marušić iz Gornjeg Doca da s ostalim delegatima ide, po vezirovoj naredbi, u Carigrad 1877. na zasjedanje tog parlamenta. O. Duić je uspostavljao prijateljske veze s mjesnim muslimanima, tako da se župni ured gradio bez ikakvih problema. Dolaskom vlasti Austro-Ugarske Monarhije 1878. počela je izgradnja putova, vodovoda, željeznice, bolnica, škola, hidrocentrala i drugih infrastrukturnih objekata, i tako je Vitez dobio kolni put i željeznicu te se naglo počelo naseljavati novo stanovništvo. Tako je kasnije u Vitezu izgrađena crkva sv. Jurja 1906., a potom i samostan na području željezničke postaje, zvane Han-kumpanija, a samostan su izgradile časne sestre, služavke Malog Isusa, zvane štadlerovke, a sam je nadbiskup Stadler kupio ogroman kompleks zemljišta za sadnju povrća, voća i drugih kultura«.

»Crkvište – Sveta gora «

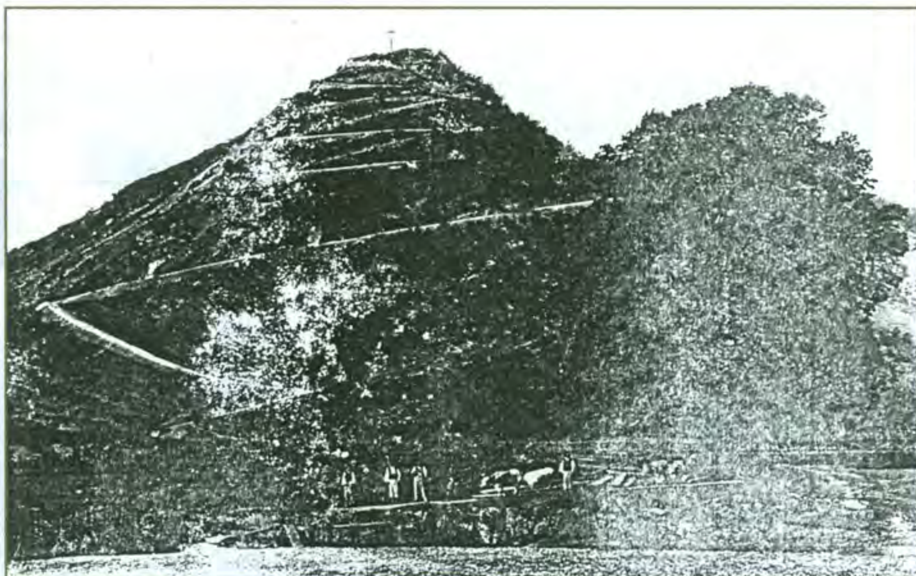
Zatim je biskup Garić upoznao goste s kompleksom Brdo, zvanim Crkvište, gdje je otac isusovac Puntigam pokrenuo misao da se izgradi hram u čast Žalosnoj Gospi, a prije toga da se oko brda urede postaje križnog puta, a na prvoj glavici postavi križ. Prije gradnje je napravljen zmijolik put sve do vrha. Uprava željeznica Travnika dala je potrebno oruđe, a mještani iz Mošunja i Bile radili su s veseljem ovaj put i postaje križnog puta. 2. prosinca 1908. 24 muškarca Hrvata nosili su naizmjence šest metara dug željezni križ i 16 momaka pozlaćeno tijelo Isusovo, saliveno u naravnoj veličini. Kad se stiglo na cilj, zapalili su uljane lampaše oko križa te se oko križa okupilo nezapamćeno mnoštvo kršćanskog puka iz svih okolnih, pa i udaljenijih mjesta. Zagruvali su momci 115 puta, pozdravljajući spomenik Spasitelju svijeta. I nekadašnje Crkvište prozvaše Svetom gorom. Ali sada mnogobrojni katolički puk zavika u jedan glas: »Da nam je još i crkva!«

Ali eto neprilike – zemljište je bilo erarno, tj. državno. Dobri i veliki nadbiskup Stadler otišao je do vlade i isposlovao besplatno drugi, susjedni brežuljak, i vlada 1910. godine uvaži usmenu i pismenu nadbiskupovu molbu i pokloni brijeg 1911. godine Družbi Isusovoj, čime se općina odrekla na ispašu ako se sagradi crkva. Gradnju crkvice pokrenuo je travnički rektor o. Maksimilijan Horman. Sv. Anto je pomogao i došlo je novca odasvuda, iz Njemačke, Francuske i drugih zemalja i tako se cijelo brdašce lijepo uredilo.

Crkva Žalosne Gospe na Svetoj gori, Mošunj, 16. svibnja 2012.

U prostoru svetišta Žalosne Gospe na Svetoj gori kraj Mošunja uvijek netko moli; ova je moliteljica ostala preko dva sata na koljenima, 16. svibnja 2012.

Nacrt za samu crkvu izradio je građevni savjetnik gosp. Ivan Kolbig, ne tražeći nikakvu drugu nagradu već da se oduži

Stapa Bila – Kalvarija kad još nije bila izgrađena crkvica, ali s postavljenih 14 postaja Križnoga puta koji podigoše isusovci iz Travnika

Radost Božjeg naroda prigodom blagoslova crkvice Žalosne Gospe na Svetoj gori, Mošunj – Bila, 21. rujna 1913.

»Sveta gora ima dva humka: na jednom se uzvisuje kapelica, a na drugom križ.« Posvetu postaja križnog puta i crkvice obavio je o. Ivan Celinščak, prigodno slovo izrekao je travnički dekan preč. g. Matej Bekavac, svečanu je misu služio travnički rektor o. Ivan Ev. Kujundžić.

Župna crkva Sv. Jurja u Vitezu, sagrađena godine 1900. prema nacrtu Josipa pl. Vancaša (+ 1932.)

isusovcima što su mu sina besplatno podučavali. Kad je sav građevni materijal kupljen i dovezen i radna snaga osigurana, počela je izgradnja solidne crkve, čiji su zidovi bili tako čvrsti da ih ni topovi ne bi mogli srušiti. Radovi su bili završeni 21. rujna 1913., na blagdan Sedam Žalosti Gospinih. »Sveta gora ima dva humka: na jednom se uzvisuje kapelica, a na drugom križ.« Posvetu postaja križnog puta i crkvice obavio je o. Ivan Celinščak, prigodno slovo izrekao je travnički dekan preč. g. Matej Bekavac, svečanu je misu služio travnički rektor o. Ivan Ev. Kujundžić.

»Sljedeće, 1914. godine, ovo je mjesto posjetio naš današnji slavljenik, preuz. gosp. nadbiskup Šarić, tada pomoćni biskup, koji je iz Sarajeva doveo četu Marijinu sačinjenu od 360 akademika i građana, a najviše srednjoškolaca. Goste je pred prvom postajom križnoga puta dočekao i pozdravio travnički rektor, a onda su svi skupa krenuli u svečanoj šutnji prema crkvici moleći molitvu Križnoga puta. Gore, na uzvisini pred svetištem, rekao je preuzvišeni svečano slovo i zaželio procvat svima, posebno pripadnicima Marijine kongregacije i svim štovateljima Presvete Djevice Marije.«

Nadbiskup Stepinac zahvalio je ocu biskupu Gariću na tako iscrpnom izlaganju o povijesti svoga divnoga kraja, a zatim su se svi skupa uputili postajama križnoga puta prema crkvi. Nakon obilaska i razgledavanja crkve i molitve ugledni su gosti krenuli dalje prema Travniku.

Blaženi Alojzije Stepinac u Franjevačkom samostanu u Visokom 26. lipnja 1938. Cvijeće mu predaju sestre Veronika Starman (udana Dragičević/Budva/godine 1940.) i Dorotea Starman (udana Markić /Zagreb/ godine 1943.); na slici se prepoznaju fra Paškal Vešara, prof. Visočke franjevačke gimnazije, te križevački grkokatolički biskup Dionizije Njaradi.

Ovu fotografiju s pohoda Bl. Alojzija Stepinca Bosni i Hercegovini Uredništvu *Glasnika* proslijedio je gospodin Đuro Vidmarović, književnik, uz sljedeću napomenu:

»Fotografiju je sačuvala gospođa Ljerka Dragičević, zastupnica u Skupštini Crne Gore. Naime, njezina je majka, Veronika Starman, udana Dragičević, Hrvatica iz Bosne, kao djevojčica susrela kardinala Alojzija Stepinca o čemu svjedoči i ova fotografija (...). Kao učenica gimnazije Veronika se posvetila i aktivnostima u hrvatskim zajednicama i aktivnostima Crkve. Tako su ona i njezina sestra Dorotea-Dora bile izabrane da pozdrave nadbiskupa dr. Alojza Stepinca i grčko-katoličkog biskupa Njaradija, kada su posjetili Visoko, a i kao pripadnice cijenjene i ugledne familije.

Ta je fotografija skrivana kako bi preživjela Drugi svjetski rat 1941.-1945., zatim titoističko bezbožništvo 1945.-1991., pa srpsko-crnogorsku agresiju na RH 1991.-1995., kojom su prilikom Hrvati u Kotorskoj biskupiji proživljavali dramatične i tragične godine, da bi, konačno, evo, 2011. ugledala svjetlo dana. Prilažem je sa zadovoljstvom čitateljima *Glasnika Postulature bl. Alojzija Stepinca* jer ima značenje koje nadilazi sadržaj sjećanja jedne djevojčice, danas gospođe u poštovanim godinama. Ta je djevojčica preživjela Drugi svjetski rat, a zatim nastavila živjeti kao i svi mi starijih godišta pod vlašću titoističkog bezbožničkog režima koji je osudio kardinala Stepinca kao zločinca, otjerao ga u preranu smrt, a nakon smrti zabranjivao svaku pozitivnu riječ o njemu. Gospođa Veronika našla se u sredini tuđega naroda pravoslavne vjere, k tome katolkinja i pripadnica hrvatske nacionalne manjine u Kotorskoj biskupiji. Ipak, usprkos zlu vremenu, zahvaljujući obitelji, podigla je djecu kao časne osobe, među kojima joj je kći Ljerka dobila čast predstavljati Hrvate u državnome parlamentu. Ono što nas mora ganuti i oduševiti jest činjenica što je gospođa Veronika sačuvala vjeru svojih otaca i nježno sjećanje na kardinala-mučenika. Samo ona zna kako je uspjela u tome, i kako je sačuvala fotografiju, čije bi ju otkrivanje od strane komunističkih agenata i doušnika koštalo velikih neugodnosti.«

Sve čitatelje *Glasnika* i štovatelje Bl. Alojzija Stepinca koji su se pismenim putem preporučili u zagovor Bl. Alojzija Stepinca i zatražili molitvu na njegovu grobu potičemo da se u molitvi sjedine sa svim njegovim štovateljima koji sudjeluju u svetoj Misi svakog 10. u mjesecu u zagrebačkoj prvostolnici u 18 sati.

Obilježena 67. obljetnica smrti don Eugena Šutrina

U Apostolskom pismu *Novo millenio eneunte* upućenom episkopatu, kleru i vjernicima na završetku Velikoga jubileja godine 2000. Ivan Pavao II. upozorio je na potrebu da se skupe »dragocjeni spomeni svjedokâ vjere u 20. stoljeću« (br. 7.). Zamolio je on to i prije Velikoga jubileja. Neki su poslušali, neki nisu. Vjerujem da sada, kad i on »svetošću predočuje živo lice Crkve«, njegove riječi još više obvezuju. U skladu sa spomenutim poticajem Bl. Ivana Pavla II. nastavljamo objavljivati svjedoke vjere Crkve u Hrvata. U ovome broju to je svećenik mučenik don Eugen Šutrin.

Don Eugen Šutrin (26.6.1914. – 26.11.1945.)

U Luci na Dugom otoku u ponedjeljak 26. studenoga 2012. obilježena je 67. obljetnica smrti don Eugena ŠUTRINA. Misno slavlje predvodio je i propovijed održao don Srećko Frka Petešić iz Zadra. Suslavili su svećenici fra Šime Antonin, župnik iz Zaglava, don Dario Tičić, nekadašnji lučki župnik, don Ante Ivančev iz Zadra te don Filip Kucelin, župnik Luke, Sali, Zaglava i Žmana. Na njegov poticaj u slavlju su sudjelovali i brojni vjernici iz svih tih župa, a pod vodstvom fra Izaka Špralje, iz franjevačkog samostana Sv. Mihovila u Zaglavu, slavlje je pjesmom animirao objedinjeni zbor iz spomenutih župa.

Ponikao u svećeničkoj glagoljaškoj baštini

Don Eugen rodio se 26. lipnja 1914. Sjemenišnu gimnaziju završio je u Šibeniku, teologiju u Splitu. Šibenski biskup i apostolski administrator Zadarske nadbiskupije zaredio ga je za svećenika 17. srpnja 1938. Bio je 73. svećenik glagoljaš rodom iz župe Sali. Nakon što je godinu dana bio odgojitelj u splitskom bogoslovnom sjemeništu, biskup Mileta je don Eugena imenovao župnikom u Molatu i Brguljama. Riječi iz nastupne propovijedi u župnoj crkvi sv. Pohođenja Blažene Djevice Marije u Molatu vjerno predočuju njegov ljudski, kršćanski i svećenički značaj: »Ti, o Bože, koji sve dobro uređuješ i ravnaš, ne gledaj na moje slabosti koje me čine nedostojnim da promičem Tvoju slavu, već pogledaj na potrebe duša.«

U duhu tih riječi vršio je župničku službu. Štoviše, vidjevši strahotne okolnosti u kojima je fašistički okupator progonio hrvatske ljude, osobito ponižavane u koncentracijskom logoru, don Eugen je kao dušobrižnik postao stalna veza između logoraša i njihovih obitelji, pa su ga oni zahvalno prozvali »naš anđeo«.

»Ubijen je zato što je bio svećenik.«

Po završetku Drugoga svjetskog rata don Eugen je premješten za župnika u Privlaku gdje je s narodom proslavio nedjeljna slavlja jedne jedine nedjelje. Naime, četiri člana Komunističke partije iz Nina i Zatona kartajući se, odlučiše koja će ga dvojica usmrtiti.

Doista, dana 26. studenoga 1945. došli su u župnu kuću u Privlaci i don Eugena zamolili da pođe podijeliti svete sakramente umirućoj osobi. U svojoj gorljivosti mladi svećenik, koji nije navršio ni

31 godinu života, spremivši se, uze pričest i bolesničko ulje te pođe s nepoznatim ljudima u tamnu noć. Oni ga putem ustrijeliše s dva revolverska metka. Da prikriju zločin, ubojice napuniše kamenjem njegovo svećeničko odijelo i baciše ga u more. Sutradan ujutro mještani pronađoše župnikovo mrtvo tijelo kako pluta uz morsku obalu.

Župljani Privlake, Nadbiskupije zadarske i rodne župe Luka bili su uvjereni da je don Eugen žrtva nerazumne mržnje ljudi u službi Zloga. Privlačanin, časni starac Pavao Zanki, reče: »Don Eugen nije mogao imati osobnih neprijatelja. Ovdje se nikome nije ni stigao zamjeriti. Zato i ja mislim da je ubijen zato što je bio svećenik.«

Iz sjedišta župe mrtvo je tijelo ovoga Kristova svjedoka ispraćeno suzama i pobožnošću te pokopano u obiteljsku grobnicu u Luci. Pohvalno je da su se rodna župa i poštovatelji don Eugenove žrtve na 67. obljetnicu stravičnog ubojstva i nerazumne mržnje »antifašista« okupili na euharistijsko slavlje u župnoj crkvi i pomolili na njegovu grobu svjesni da je i on »dar Crkvi trećeg tisućljeća«.

ZAPIS O MOM KRSTITELJU

Don Eugen Šutrin bio je moj krstitelj. Bilo je to ovako:
Moji su roditelji, u to doba gimnazijski profesori u Dubrovniku, odlučili da ja, treće njihovo dijete, ugledam svjetlo dana na otoku Molatu, u samom mjestu Molat, u djedovskoj kući u Luclni, uz samu obalu. Bilo je to 9. listopada 1939., a kršten sam bio 4. studenoga. Župnik u Molatu bio je upravo don Eugen. Tako mi piše i u krštenici, odnosno u njezinim službeno ovjerenim prijepisima. Svećenik zvučna imena, cijeloga života bio mi je u uhu koliko tim fonetskim obilježjem, toliko i nesretnom, dapače mučeničkom sudbinom kojom je završio svoj ovozemni vijek.

Tijekom djetinjstva, još više kasnije, u mladosti, znao sam u okružju šire obitelji češće čuti ponešto o životu i radu toga uzornog župnika. Preko ljetnih bih praznika iz sjeverne Hrvatske, potom i iz Zadra, dolazio u rodno mjesto, »na more«, kako se to »ovdje gore« veli. Tete su don Eugena spominjale nekako suzdržano, nerijetko i šutke. Jamačno je »narodna vlast«, koja ga je bila otpravila u vječnost, svoje doušnike slala i u privatne domove. Uostalom, ni susjedi barba Šime i teta Tonica, roditelji Molaćanina don Srećka Lovretića, također svećenika-mučenika (čini mi se) s Rave, nisu se usudili spominjati svog sina.

No obiteljska je predaja ipak sačuvala uspomenu na svog nekadašnjeg omiljelog župnika, koji je tu dužnost obavljao i tijekom ratnih godina. Ne znam koliko je istine u ovim mojim zapamćenjima, a stekao sam ih pošto sam ih od starijih, danas redom pokojnih, bio neposredno čuo.

Vrijeme od lipnja 1942. do rujna 1943. na Molatu se, u današnjoj idiličnoj kupališnoj uvali Jazi nalazio onaj zloglasni logor. Talijanski su okupatori, kao što se dobro zna, u nj dovodili, izgladnjivali, mučili i u smrt slali mnoštvo hrvatskih ljudi. Najstrašnije je bilo to, da su posrijedi bili taoci, dakle najbliži rođaci domoljuba, koji su se tvorno borili protiv osvajača. Njihove majke, djevojke, supruge, djeca, očevi, starci, braća i sestre! Približan broj logoraša iznosio je oko 20.000 ljudi, a svoje je kosti na Molatu ostavilo njih oko 1000.

Don Eugen bio je trn u oku prvenstveno po tome jer je bio glagoljaš. Staroslavenska (dakle hrvatska) misa, glagoljsko pismo i hrvatski jezik bili su okupatoru trn u oku, no u kršćanske obrede nisu smjeli dirati. Don Eugen je osim toga morao voditi i brojne sprovode, nerijetko obavivši i ukopničke dužnosti. Tih je sprovoda bilo po nekoliko dnevno.Talijanima mrski hrvatski svećenik, dakle, bio je radi »regularnosti« i umirenja savjesti prijeko potreban! Poslije se doznalo da je bio i »veza« između vanjskog svijeta i zatočenih nesretnika. Prenosio vijesti nade. Požrtvovni je župnik naporno veslao po smrtno opasnim valovima! Mnogima je donosio utjehu, a među domaćim je pučanstvom njegovao hrvatsku svijest i katoličku vjeru. Doživio je me-

đutim da je upravo zato, »s druge strane«, bio osuđen na smrt! Župnikove su zasluge u novih, nenarodnih gospodara – odanih Beogradu, Moskvi i Crvenom paklu – umjesto najviših priznanja polučile smrtnu presudu. Jer da je »surađivao s okupatorom«! Govorilo se – »krišom, dragi čitaoče, krišom« (A. G. Matoš) – da su don Eugena zajedno s osam drugih svećenika, a negdje u okolici Privlake ili Zatona, utopili zavezavši im kamen oko vrata. U rimska vremena tako je bio završio solinski biskup, mučenik sveti Staš. Okrutnost tih primitivaca (selskih neradnika, propalih đaka, i ponekog bolesnog hvastavca) nadilazila je okrutnost čak i okupatorskih vojnika. Don Eugen bio je jedan od svećenika-mučenika sa zadarskih otoka, koji su svoju odanost narodu i Katoličkoj crkvi platili svojim svetim životom.

Eto, to sam doznao od starijih. Uglavnom se poklapa sa svime što je o mom krstitelju don Eugenu Šutrinu, napisao i objavio njegov brat don Rozario. A i on je, danas 90-godišnjak, neposredno nakon Drugoga svjetskog rata bio župnik-glagoljaš na Molatu.

Vrlo je vjerojatno, dapače sigurno, da su krštenikovi roditelji (†Viktor i †Mira) bili i ostali zahvalni don Eugenu za dar krštenja što ga je, preko njegovih usta i ruku, bio primio njihov budući pismoznanac.

Ante Stamać

MOLITVENA ZAJEDNICA BLAŽENOGA ALOJZIJA STEPINCA

Već sedmu godinu u Zagrebu djeluje Molitvena zajednica blaženoga Alojzija Stepinca. To je skupina katoličkih vjernika koja nastoji živjeti evanđelje nadahnuta primjerom Bl. Alojzija Stepinca. Do sada se u zajednicu uključilo oko 5000 molitelja. Ta naša braća i sestre nastoje molitvom, praćenom savjesnim kršćanskim životom, pridonijeti vlastitoj osobnoj duhovnoj formaciji, a time i duhovnoj i moralnoj obnovi Crkve u Hrvata i samoga hrvatskoga naroda, na temeljima četrnaeststoljetne katoličke baštine.

Tko može postati članom i što čini član Molitvene zajednice Bl. Alojzija Stepinca?

Svaki se kršćanin može uključiti u Molitvenu zajednicu blaženoga Alojzija Stepinca, koja promiče molitveni život, duhovne vrijednosti i širi Kristovu ljubav u sva područja javnoga života, kako je to činio i Bl. Alojzije.

Prijavnica se može naručiti na sljedećoj adresi:

Zajednica štovatelja
BLAŽENOGA ALOJZIJA STEPINCA
10000 Zagreb, Kaptol 31
tel. (01) 4894 879

Svaki štovatelj blaženoga Alojzija Stepinca uključen u ovu molitvenu zajednicu moli:

- za čast i proslavu Isusa Krista i Katoličke crkve
- za čvrstoću osobne vjere i vjernosti Isusu Kristu i Crkvi
- za svoje osobne nakane i potrebe
- za domovinu Hrvatsku i svakoga čovjeka
- za očitovanje i potvrdu svetosti Bl. Alojzija Stepinca u postupku njegove kauze za proglašenje svetim.

Uz molitvu svaki štovatelj Bl. Alojzija Stepinca uključen u ovu molitvenu zajednicu svojim radom nastoji:

- savjesno obavljati svoje svakodnevne obveze
- svjedočiti kršćanske istine u privatnom i javnom životu
- surađivati s Postulaturom u promicanju Blaženikova glasa svetosti
- sudjelovati svakoga 10. dana u mjesecu u slavlju svete mise ili na molitvenom sastanku
- darom i žrtvom pridonositi uspješnom dovršetku postupka za proglašenje svetim Bl. Alojzija Stepinca.

S vjerom u Općinstvo svetih, za svoje potrebe i potrebe braće ljudi, osobito za ozdravljenje bolesnih i obraćenje nevjernika, moli zagovor Bl. Alojzija Stepinca, biskupa i mučenika s nakanom što skorijega njegova proglašenja svetim.

Kao Mojsije dižem ruke k nebu!

Crkva u Hrvata spominjala se tijekom godine 2012. simpozijima i pisanom riječi otvorenja 50. obljetnice otvorenja Drugoga vatikanskoga sabora. Čitateljima donosimo prijedlog koji je Bl. Alojzije Stepinac uputio pripravnoj komisiji sabora

U tim teškim danima izdvojenosti i pritisaka Blaženik se sve čvršće upirao na Boga. Nije se opirao volji Božjoj, već joj se prilagođivao, razmišljajući sučelice progoniteljima: „Sve ste mi uzeli, ali jedno niste, da kao Mojsije dižem ruke k nebu!"

»Sugestije s obzirom na argumente o kojima treba raspravljati na budućem ekumenskom Koncilu, Zagreb, 23. listopada 1959.«[1]

»Odgovarajući na zahtjeve iznesene u vrlo cijenjenom pismu ove papinske komisije, datiranom dana 18. lipnja ove godine, pod br. IC/59-2573, (koji su ovamo stigli 6. kolovoza) s poštovanjem iznosim neke sugestije s obzirom na pitanja o kojima se treba raspravljati na budućem ekumenskom koncilu.

Prije svega, kao što su na dosad održanim ekumenskim koncilima osuđene zablude protiv prave vjere u onom vremenu, tako bi i budući koncil trebao osuditi najopasniju zabludu sadašnjeg vremena koja namjerava srušiti osnovni temelj vjere, tj. ateistički materijalizam. Uzoriti naš kardinal koji nije pismeno izložio svoje mišljenje naložio mi je da to iznesem i u njegovo ime.

1. Praktični materijalizam koji zanemarivši duhovna dobra brine se samo o materijalnom i tehničkom napretku, bilo individualnom bilo kolektivnom, direktno se stavlja protiv evanđeoskih nauka.

2. Trebao bi dati jasne teoretske principe i praktične norme s obzirom na bračni onanizam čija se praksa širi po cijelom svijetu, i od drugih kršćanskih konfesija nipošto dozvoljen, a tvrdi se da se nimalo ne protivi evanđeoskim principima.

3. O ratu, osobito onom koji se vodi modernim tehničkim naoružanjem kao nedozvoljenom i neprikladnom sredstvu za rješavanje međunacionalnih pitanja.

4. O socijalnoj pravdi da bude što jasnije izneseno da Crkva katolička vodi brigu i o 'nižim' društvenim slojevima.

S obzirom na disciplinu i kanonsko pravo:

1. Kaptole kanonika u uvjetima sadašnjeg vremena kada, u mnogim narodima nema beneficija u starom smislu, treba prilagoditi na sličan način kao što su u novije vrijeme uređeni kaptoli u krajevima Amerike.

2. Zakon nemrsa i posta nikako ne treba ukinuti, nego pojednostaviti, gotovo na onaj način, kao što se po dekretima Sv. Stolice nakon posljednjeg rata dozvoljava dispenzirati. Treba primijetiti da se kod većeg dijela vjernika priželjkuje pravi pojam posta ili da se s nemrsom miješa, tako da je u mnogim krajevima post u pravom smislu stavljen u ograde religioznih kuća.

1 BATELJA, Juraj, *Živjeti iz vjere. Duhovni lik i pastoralna skrb kardinala Alojzija Stepinca*, Zagreb, 1990., str. 264.-266.

3. Izuzeće ili egzempcija i privilegije redovnika u naše vrijeme bi se trebali suziti. Auktoritet biskupa koji su nasljednici apostola i koje je Duh Sveti postavio da upravljaju Crkvom Božjom s obzirom na redovnike, u praksi se svodi gotovo ni na šta. Koliko ima biskupa koji su bez dovoljno dijecezanskih svećenika, a od redovnika koji imaju mnoga zvanja teško postižu neku pomoć u redovitoj pastoralnoj brizi. Dok Kodeks o ovlasti biskupa da dispenziraju svjetovne svećenike od recitiranja brevijara ili da ga zamijene drugim molitvama potpuno šuti, franjevački gvardijan naprimjer dobro zna da ima vlast dispenzirati sebi podložnu braću ili promijeniti obvezu Časoslova u recitiranje vrlo malih molitava. Zašto jedino redovnici koji bi s obzirom na molitvu trebali pružiti više nego svjetovni svećenici imaju povlasticu da recitiraju Časoslov mentalno, kao što neki tvrde. Zašto bi mladi redovnički svećenik, upravo zato što je redovnik, trebao imati veću ovlast odrješivanja i dispenziranja nego dijecezanski svećenik poodmakle dobi i u dušobrižništvu iskusniji. Mnogi slični primjeri mogli bi se navesti.

4. Pravni propisi o cenzurama i o odrješenju od cenzura odveć su zamršeni i zato ih treba pojednostaviti. Malo je ispovjednika sposobno napamet poznavati ove propise.

5. Božanski Oficij trebaju recitirati klerici viših redova prema normi kan. 135, prema vlastitim liturgijskim knjigama. U sadašnje vrijeme češće se događa da svećenici bilo dok obavljaju duhovne vježbe ili radi njegovanja liturgijskog duha, u koru prisustvuju s redovnicima ili monasima koji se služe drugim liturgijskim knjigama u božanskom Oficiju. Zar i ovdje ne bi trebalo vrijediti pravilo: Oficij za oficij? Zašto bi svećenik, koji je kroz duge sate s monasima pjevao božanski Oficij prema samostanskom Časoslovu iste časove trebao ponoviti po rimskom Časoslovu?

Dok gore iznesene prijedloge s poštovanjem iznosim, izražavam Vam dužno poštovanje.«[2]

2 *Acta et documenta Concilio Oecumenico Vaticano II apparando*, Series I,2 (Antepreparatoria), Città del Vaticano, 1960., str. 555.-556.

DAROVI ZA POKRIĆE TROŠKOVA U POSTUPKU PROGLAŠENJA SVETIM BL. ALOJZIJA STEPINCA

Nakon objavljivanja zadnjega broja *Glasnika* svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kard. Alojzija Stepinca uručili su ovi darovatelji: Vlč. Alojzije BURJA (iz ostavštine brata svećenika Matije BURJE) – Karlovac; Mira Josipa, umirovljenica – Zagreb; Ružica KOMADINA – Požega; gđa Bibijana; N. N.; Vinko VUKADIN – Zagreb; Marija TORBARAC – Zagreb; Irena SLIŠKOVIĆ – Trilj; Jure DŽAJA – Stobreč; Ana Marija LABOŠ – Zagreb; Obitelj GALOVIĆ - Zagreb; N. N.; Mato i Nada ŽGELA – Zagreb; Francek BREBRIĆ – Krašić; N. N.; Marija VINKOVIĆ – Slavonski Brod; Ivka ŠIJAKOVIĆ – Zagreb; Ana Marija LABOŠ – Zagreb.

Uplatu i pretplatu za *Glasnik* i svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kardinala Alojzija Stepinca možete poslati preko Zagrebačke banke na ime:
Postulatura kard. Stepinca i kunski račun: 2360000–1101605758
ili iz inozemstva i domovine u devizama na sljedeći konto:

ZAGREBAČKA BANKA d. d. – ZAGREB
SAMOBORSKA 145 – HRVATSKA

SWIFT: ZABAHR 2X
KORISNIK: NADBISKUPIJA ZAGREBAČKA
POSTULATURA BLAŽENOG ALOJZIJA STEPINCA
KAPTOL 31 – ZAGREB

IBAN: HR 40 2360000 1101605758

Znanstveni skup o štovanju sv. Josipa

U povodu 325. obljetnice proglašenja Sv. Josipa zaštitnikom hrvatskoga naroda, u Zagrebu je u organizaciji Društva za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije »Tkalčić« u srijedu 26. rujna 2012. održan znanstveni skup o štovanju Sv. Josipa u hrvatskom narodu.

U šesnaest predavanja razmatrani su život i djelo Sv. Josipa u biblijskoj tradiciji te njegov utjecaj na duhovni, politički i kulturni život Hrvatske od 1687. godine, kada je proglašen nebeskim zaštitnikom hrvatskoga naroda, do novijeg vremena.

Na skupu je bilo riječi i o naporima koje je Bl. Alojzije uložio u promicanje štovanja Sv. Josipa u hrvatskom narodu i za nasljedovanje njegovih vrlina, kako u osobnom i obiteljskom životu tako i u ljubavi prema Crkvi kojoj je osobiti duhovni pokrovitelj.

Spomendan proglašenja blaženim Alojzija Stepinca u Kladju

U kapelici Bl. Alojzija Stepinca u Kladju, samoborska župa, u nedjelju 7. listopada 2012. slavljena je misa u spomen na četrnaestu obljetnicu proglašenja blaženim (3. listopada) kardinala Alojzija Stepinca.

Misno slavlje predvodio je domaći župnik preč. Vlado Bogdan. U propovijedi je, podsjećajući na život bl. Alojzija, potaknuo vjernike da im Blaženik bude uzor u ustrajnosti u promicanju kršćanskih vrjednota. Istaknuo je i da se nalazimo na pragu Godine vjere te da se utječemo Blaženikovu zagovoru kako bi se učvrstila vjera u našem hrvatskom narodu. Euharistijsko slavlje pjevanjem su uveličale mještanke koje su se za tu prigodu posebno okupile i pripremale.

Sedam novih svetaca

Hodočasnici ispuniše Trg Sv. Petra u Vatikanu na dan proglašenja sedmero novih svetaca, 21. listopada 2012.

Na svečanom euharistijskom slavlju koje je predvodio na Misijsku nedjelju, 21. listopada 2012., ispred bazilike Sv. Petra u Vatikanu papa Benedikt XVI. proglasio je svetima sedmero blaženika, četvero redovnika i troje laika. Uz sudjelovanje brojnih kardinala, oko 400 biskupa i 260 sinodskih otaca, na slavlju su se okupila brojna politička i crkvena izaslanstva te pedesetak tisuća hodočasnika s raznih krajeva svijeta, posebno iz zemalja u kojima su živjeli i djelovali novi sveci Katoličke crkve.

Novi sveci su, osobito na karitativnom području, čvrstom vjerom djelovali u različitim razdobljima i sredinama.

Posebnu je pozornost pobudilo proglašenje svetom sjevernoameričke Indijanke **Kateri Tekakwitha** (1656.–1680.), prve indijanske svetice. Radi se o djevojci koja je živjela u 17. stoljeću i pripisuje joj se niz čudesnih ozdravljenja. Rođena je na području današnje države New York 1656. godine. Kasnije je pobjegla od svoga plemena na sjever kontinenta, u Kanadu, gdje je živjela u skladu s kršćanstvom. Preminula je 1680. godine u dobi od samo 24 godine.

Novi svetac je i **Pedro Calungsod** (1654.–1672.), mladi katehist koji je pomagao isusovačkom misionaru na Filipinima s kojim je i mučenički umro jer je išao naviještati kršćansku vjeru, nastojeći uvjeriti ljude da krste svoju djecu.

Među svetice uvrštena je i njemačko-američka franjevka **Maria Ana Barbara Cope** (1838.–1918.) koja je godine 1918. umrla liječeći gubavce na havajskome otoku Molokai.

Svetom je proglašena i bavarska mističarka **Anna Schaeffer** (1882.–1925.) koja je misijski djelovala prihvativši svoju trajnu invalidnost i s kreveta tješeći ostale.

U Knjigu svetih Katoličke crkve toga dana ubrojen je i talijanski svećenik **Giovanni Battista Piamarta** (1841.–1913.), utemeljitelj katoličke tiskare i izdavačke kuće u Bresci te utemeljitelj kongregacije i odgojitelj mladih.

Nova svetica je i španjolska redovnica **Maria Carmen Salles y Baranguera** (1848.–1911.) koja je tijekom svog kratkog života shvatila da je za evangelizaciju potreban kršćanski odgoj.

Svetim je proglašen i francuski isusovac **Jacques Berthieu** (1838.–1896.), misionar, zaljubljen u Boga i madagaskarski narod, koji pred streljačkim vodom nije htio zanijekati svoju vjeru.

U prigodnoj homiliji Papa je istaknuo kako su novi sveci za svoj životni program izabrali Isusove riječi iz Markova Evanđelja: »Sin čovječji došao je služiti i dati svoj život za otkupljenje mnogih.« Svojom herojskom odvažnošću oni su posvema posvetili svoj život Bogu, služeći širokogrudno braći. To su kćeri i sinovi Crkve, koji su izabrali službu slijedeći Gospodina. Novi sveci različitog podrijetla, jezika, narodnosti i društvenih slojeva ujedinjeni su u jedan Božji narod u otajstvu Kristova spasenja.

Dovršen postupak o mučeništvu Miroslava Bulešića

Papa Benedikt XVI. odobrio je Kongregaciji za kauze svetaca, tijekom audijencije 20. prosinca 2012. da proglasi dekret kojim se svećenika Porečke i pulske biskupije Miroslava Bulešića priznaje mučenikom, ubijenim, kako se navodi u dekretu, »in odium fidei«, iz mržnje prema vjeri.

Uredništvo se raduje ovoj vijesti i čestita Porečkoj i Pulskoj biskupiji, biskupima mons. Antunu Bogetiću i mons. Ivanu Milovanu koji su hrabro nastavili po mons. Dragutinu Nežiću započetu kauzu, dijecezanskom biskupu mons. Draženu Kutleši, zatim postulatoru mons. Juri Bogdanu i vicepostulatoru mons. Vjekoslavu Milovanu i svem Božjem narodu na ovom značajnom događaju za Katoličku Crkvu i hrvatski narod.

Miroslav Bulešić rodio se 13. svibnja 1920. u selu Čabrunići, župe Svetvinčenat. Sjemenišnu izobrazbu završio je u Gorici i u Kopru. U jesen 1939. poslan je na studij u Rim. U rano proljeće 1943. godine vraća se u Istru te je U župnoj crkvi u Svetvinčentu 11. travnja 1943. zaređen za svećenika. Za svoje mladomisničko geslo uzeo je zazive iz molitve Očenaš: »Dođi kraljevstvo tvoje! Budi volja Tvoja!«

U jesen godine 1943. Miroslav je imenovan župnikom u Baderni, a u jesen 1945. župnikom u Kanfanaru.

Na početku školske godine 1946./47. određen je za podravnatelja i profesora u Biskupijskom sjemeništu u Pazinu.

U kolovozu 1947. Miroslav je pratio delegata Svete Stolice mons. dr. Jakoba Ukmara kod dijeljenja sv. Potvrde u Buzetu i okolnim župama. U subotu 23. kolovoza 1947. godine, kad su razulareni komunisti upali u župnu crkvu u Buzetu, s namjerom da spriječe krizmu, Bulešić je svojim tijelom branio Svetohranište i u njemu Presveti Oltarski Sakrament. »Ovamo možete proći samo preko mene mrtvoga«, rekao im je, blijed u licu, ali posve smiren, stojeći na gornjoj stepenici oltara, okrenut prema onima koji su drsko zaposjeli prezbiterij. Uoči dolaska u Lanišće, dok su s Ćićarije stizale prijetnje organiziranih komunista, na pitanje boji li se tamo otići, Miroslav Bulešić je odgovorio: »Samo jedanput će se umrijeti.« Krizma u Lanišću održana je u nedjelju 24. kolovoza 1947. godine.

Govoreći o mučeništvu Miroslava Bulešića, dr. Ukmar je u službenom izvješću za Biskupski ordinarijat u Trstu 12. stu-

denoga 1947. godine napisao: »Nakon završetka krizme u crkvi i mise koju je služio vlč. Miroslav Bulešić uputili smo se ka župnoj kući. Nakon četvrt sata, kad su bili krizmani i oni koji su naknadno prispjeli – bilo je to oko jedanaest sati – pobunjenici su ušli u kuću i ubili nožem vlč. g. Bulešića koji je bio kraj vrata. Ja osobno izišao sam iz župnog ureda u predvorje i vidio ga mrtva kako leži na tlu među zlikovcima koji su zaposjeli kuću; povukao sam se u spavaću sobu, gdje sam nakon minute vremena i sâm teško izudaran i ostao sam ležeći u krvi. Smatrajući da sam mrtav, ostavili su mene i potražili župnika, ali ga nisu pronašli jer se bio sakrio. Kroz dvadeset sati ostao sam u nesvijesti…«. Bulešić je ubijen ubodima noža u grlo, a njegova krv poprskala je zid predsoblja laniškoga župnog ureda. Prema riječima očevidaca, Bulešić je, osjetivši da umire, zazivao: »Isuse, primi dušu moju!«.

Tadašnje vlasti nisu dopustile da se ovaj odvažni svjedok vjere pokopa u rodnoj župi u Svetvinčentu, nego su odredili da bude pokopan u Lanišću. Tek je 1958. omogućeno da se njegovi tjelesni ostatci prenesu u groblje rodne župe, a odatle su godine 2003. preneseni u župnu crkvu.

U Biskupiji porečkoj i pulskoj proveden je biskupijski postupak (1998.–2004.) o životu i mučeničkoj smrti Miroslava Bulešića. Spisi su 2004. predani Kongregaciji za svete u Rimu. Nakon pomnog proučavanja svjedočanstava svjedoka i dokumenata Crkva će apostolskim pismom Benedikta XVI. donijeti svoj službeni pravorijek o mučeništvu Miroslava Bulešića.

U iščekivanju njegova uzdignuća na čast oltara, Uredništvo čestita Porečko-pulskoj biskupiji, svećenicima i vjernicima koji su poticali da se istraži Bulešićevo mučeništvo te mons. Vjekoslavu Milovanu, promicatelju biskupijskog dijela kanonskoga postupka, i mons. Juri Bogdanu, promicatelju rimskog dijela kanonskog postupka, te svim dobročiniteljima koji su molitvom i darom pripomogli da se otme zaboravu još jedno vrhunsko svjedočanstvo kršćanske ljubavi.

Novi blaženik: Devasahay Pillai

Pročelnik Zbora za proglašenje svetih kardinal Angelo Amato, u Indiji je 2. prosinca 2012. proglasio blaženim Devasahayama Pillaija, ubijenog 1752. godine jer se s hinduizma obratio na katoličku vjeru. Novi je blaženik rođen 1712. godine u indijskoj državi Tamil Nadu. Kao laik i otac obitelji službovao je na kraljevskom dvoru. Čitajući evanđelje zaljubio se u Isusa, napustio hinduizam i prigrlio katoličku vjeru. Kao obraćenik počinje evangelizirati pozivajući na obraćenje i na krštenje. Uhićen je i tri godine izvrgavan najvećim mukama, a potom je 14. siječnja 1752. godine, kad mu je bilo četrdeset godina, strijeljan. Tijelo mu je pokopano u crkvi, današnjoj katedrali u gradu Kottar, gdje je i obavljen obred proglašenja blaženim.

Suradnik Postulature postao doktorom znanosti

Svećenik Varaždinske biskupije Kruno Novak je na Papinskom salezijanskome sveučilištu u Rimu, na Fakultetu znanosti društvene komunikacije, u utorak 25. rujna 2012. uspješno obranio doktorat iz područja znanosti društvene komunikacije. Vlč. Novak potječe iz župe Selnica. Rođen je u Čakovcu godine 1974. Za svećenika Varaždinske biskupije zaređen je Zagrebu, godine 1999. Još kao đakon, a onda kao svećenik i rimski student dao je znatan prinos u tehničkoj pripremi tekstova u kanonskom postupku proglašenja blaženim Sluge Božjega Josipa Langa, čime je olakšao proučavanje njegovih spisa, a više puta je velikodušno pripomogao i u postupku proglašenja svetim Bl. Alojzija Stepinca, osobito fotografijama s rimskih proslava Stepinčeva. Uredništvo dr. Novaku harno čestita i na suradnji svesrdno zahvaljuje.

Blaženi Alojzije Stepinac sa supružnicima Gligo na dan njihova vjenčanja u crkvi Kraljice svete Krunice u Zagrebu

Proslavljena 70. obljetnica župe Majke Božje Lurdske

U crkvi i franjevačkom samostanu Majke Božje Lurdske proslavljana je od 3. do 9. prosinca 2012. 80. obljetnica samostana i 70. obljetnica župe. Prve tri večeri u program duhovne obnove bili su uključeni roditelji prvopričesnika, krizmanici i predškolska djeca – proslavom Nikolinja.

Ostala tri dana protekla su u proslavi trodnevnice Bezgrješnoj, na čiji je blagdan 8. prosinca 1942. zagrebački nadbiskup bl. Alojzije Stepinac osnovao župu. U četvrtak je program započeo večernjom pobožnošću BDM. Misno slavlje i prigodna propovijed bijaše posvećena Sluzi Božjem fra Anti Antiću (predvoditelj: fra Josip Šimić, vicepostulator). Poslije mise uslijedila je glazbena večer župnih zborova (dječji zbor, mješoviti zbor, zbor fra Ante Antića i VIS Frama).

U petak je program započeo večernjom pobožnošću Gospi. Misno slavlje predvodio je mons. dr. Juraj Batelja, postulator kauze Bl. A. Stepinca, koji je zajednicu upoznao s povezanošću Bl. Stepinca s ovim svetištem i župom, u koje je rado navraćao i predvodio misna slavlja i procesije do zagrebačke katedrale. Poslije mise nastavljen je okrugli stol (tribina) o osamdesetogodišnjem vjerničkom hodu samostana i župe (predavači: dr. Željka Matešin, dr. Ivan Botica i dr. fra Josip Šimić).

U subotu, na svetkovinu Bezgrješnog začeća BDM, misno slavlje predvodio je dr. don Ivan Bodrožić. Poslije mise upriličen bijaše glazbeno-poetski recital: »Marija, najvjernija odvjetnica Hrvatske« fra Josipa Grbavca.

Završno slavlje proslave obljetnice samostana i župe održano je u nedjelju 9. prosinca. Misno slavlje predvodio je mnp. provincijal fra Joško Kodžoman u koncelebraciji s braćom iz samostana.

Sedamdesetpeta obljetnica župe Sv. Marka Križevčanina

Svečanim misnim slavljem koje je u petak 7. prosinca predvodio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić zagrebačka župa sv. Marka Križevčanina proslavila je 75. obljetnicu svoga postojanja. Za tu proslavu vjernici su se pripremali devet mjeseci, od veljače do listopada. Svakog 7. u mjesecu zajednice i skupine koje djeluju u župi pripremale su razne duhovne programe. A 7. u mjesecu odabran je zato što se 7. rujna liturgijski slavi sv. Marko Križevčanin, uvodno je pojasnio domaći župnik Damir Bačun. On je nazočne podsjetio da je župu 7. studenoga 1937. godine osnovao nadbiskup Alojzije Stepinac koji se istodobno zauzeo i za prikupljanje novca za izgradnju crkve, za koju je kamen temeljac postavljen 23. lipnja 1940., a sama crkva blagoslovljena je 21. prosinca 1941. godine.

U propovijedi na otvorenju nove župe Bl. Marka Križevčanina u Zagrebu, studenoga 1937., Blaženi Alojzije reče: »S Božjom pomoći otvaramo danas šestu novu župu u našem Zagrebu. Razne neprilike nisu nam dozvolile, da izgradimo već ove godine i crkvu, pa ćemo se za par mjeseci zadovoljiti drugim prostorijama. Ali mi smo dragom Bogu zahvalni, i sretni smo da smo došli dotle, da možemo otvoriti župu, makar nam vrijeme nije dozvolilo, da i crkva bude ove godine pod krovom. Otvaramo je pak na čast bl. Marku Križevčaninu, mučeniku.

U naše moderno doba običaj je, da se na sve strane podižu spomenici neznanim junacima. Mislim da je vrijeme, da i mi hrvatski katolici počnemo malo više misliti na neznane junake naše svete vjere, koji su nikli u našoj sredini, na našoj rodnoj grudi. Jer ako se ikome dolikuju spomenici, to se dolikuju onima, koje je odlikovao sam Bog, kad ih je preko Crkve svoje podigao na čast oltara. A među takovima je i bl. Marko Križevčanin, mučenik; sin našega naroda, sa tla ove starodrevne naše biskupije.«

U osvrtu na župni jubilej, kardinal Bozanić je posvijestio važnost župe, jer je ona zajednica vjernika koji se okupljaju da slušaju Božju Riječ, da zajedno mole i da se u njoj nadahnjuju za svoj život.

Misno slavlje pjevanjem je uveličao Mješoviti župni zbor i zbor mladih Laudes.

Postaje Križnog puta u Krašiću

U srijedu 5. prosinca 2012., na 61. obljetnicu premještaja nadbiskupa Stepinca iz zatvora u Lepoglavi na izdržavanje kazne u župnu kuću u Krašiću, mons. Juraj Batelja, postulator kanonskog postupka za proglašenje svetim Blaženog Alojzija Stepinca, blagoslovio je velebni križni put podignut na prostoru zapadno od župne crkve Presvetoga Trojstva i novog župnog dvora u Krašiću. Blagoslovu, pobožnosti Križnog puta i misnom slavlju prisustvovao je velik broj župljana i hodočasnika te trinaest svećenika.

Petnaest postaja opremljenih prikazima Isusove muke, smrti i uskrsnuća, zatim tekstovima iz Evanđelja i života Bl. Alojzija Stepinca prinos su hodočasničkom obilježju mjesta i župe Krašić. Time su župa i mjesto Krašić na osobit način željeli istaknuti veličinu Blaženikova lika kao vjernog svjedoka Kristova, čime će se duhovno moći okoristiti brojni hodočasnici koji dolaze u mjesta njegova rođenja, djetinjstva, zatočenja te mučeničke smrti.

Križni put osmislio je sâm župnik preč. Dragutin Kučan uz pomoć arhitekta Mladena Tušeka. Zamišljeni projekt ostvarila je tvrtka RO-SI iz Švaljkovca. Ostvarenje ovog projekta potpomogli su velikodušni dobročinitelji, svećenici i vjernici, osobito obitelji.

Već prva pobožnost najavila je da će hodočasnici obavljajući pobožnost Križnog puta u Krašiću oživljavati svoju vjeru prisjećajući se Isusove muke i smrti te Blaženikovih 14 postaja križnoga puta do mučeničke i slavne smrti u Krašiću 10. veljače 1960.

U blagoslovu Križnoga puta u Krašiću 5. prosinca 2012. sudjelovalo je 13 svećenika, sva školska djeca te domaći vjernici i hodočasnici

Prva pobožnost prigodom blagoslova Križnog puta u Krašiću, 5. prosinca 2012.

S prostora Križnog puta u Krašiću u novom se sjaju uočava i ljepota župne crkve Presvetoga Trojstva, 5. prosinca 2012.

Na prvu nedjelju došašća, 2. prosinca 2012. Krašić je pohodio i s vjernicima molio hrvatski general Ante Gotovina

»Hvala Vama, katolički svećenici!«

Oblik nasilnog vladanja obilježio je dugo razdoblje povijesti koje pamtim. U njemu je ponikao i najveći broj današnjih stanovnika Republike Hrvatske. Na osobit ga je način iskusio Blaženi Alojzije Stepinac. Duboko mu se usadilo u sjećanje njihovo stalno izvikivanje i dokazivanje: »Mi smo sada vlast!« Unatoč prijetnjama i progonima izgovorio je poticaj trajne vrijednosti koji bi na pameti morali imati svi ljudi, ne samo kršćani. U pismu iz sužanjstva u Krašiću, napisanom 29. travnja 1958., piše: »Ako misle ovakvim mjerama slomiti Katoličku crkvu, onda su velike naivčine, jer Crkva se Katolička ne upire niti na kardinala Stepinca niti bilo kojeg čovjeka, nego na Isusa Krista, kojega zamjenjuje na zemlji Petar, Sveti Otac. A Petar ne umire, kako piše na jednoj svjetiljci u rimskim katakombama, dok su pomrli i Neroni i Henrici i Hitleri i Staljini, a tako će i drugi. Podržavajte dakle vedar duh optimizma kod tamošnjeg klera! Neka se ni najmanje ne boji, neka i dalje čuva svoje svećeničko dostojanstvo i čast, ali i moli za progonitelje, da nađu put k Bogu, dok imaju vremena.«

Koliko vjere u Boga i kakva procjena smrtnog čovjeka! Ne znam zašto, ali mi te riječi same od sebe dođoše na pamet dok sam 11. listopada 2012. u jednoj medicinskoj ustanovi, tražeći pomoć fizičkim kušnjama, na monitoru pratio raspravu u Hrvatskom saboru o izmjenama Zakona o državnoj matici. Osoba na susjednom krevetu je prateći tu istu raspravu sebi u brk promrmljala jasno artikulirane riječi: »A kaj oni misliju da buju vječno vladali?«

I dok su predstavnici pojedinih stranaka navijali za, a drugi protiv, uspravila se gospođa Ingrid Antičević Marinović te je, u ime Kluba SDP-a, novi prijedlog zakona nazvala povijesnim. Uostalom za neke je ljude povijest i započela one 1945.!

Možda bi sve ostalo na sjećanjima, ali je rečenica koju je saborska zastupnica potom izgovorila vrlo indikativna za vlast i vrijeme u kojem živimo. Hvaleći novi zakon odala je »priznanje matičarima koji su do sada požrtvovno radili unoseći krasopisom podatke u matice« i naglasila da novo vrijeme traži nove tehnologije. Potom je predložila »da se produlji rok od 100 godina do kada se podaci čuvaju u maticama i nakon kojih odlaze u Državni arhiv«.

U nekoliko kratkih rečenica izgovoreno je puno poruka koje traže dublje i ozbiljno promišljanje. Mene su u tili čas prožele misli kako se na »legalan« način ponavlja bezakonje. Zašto? Razbistrili su mi se sljedeći razlozi:

1. Svaki građanin ove države trebao bi znati da su do 1945. matice krštenih, vjenčanih i umrlih za crkveno područje uredovno vodili katolički svećenici, župnici! Oni bijahu hrvatski matičari.

2. Po dolasku komunista na vlast godine 1945. diktatorska vlast je i na tom području izvršila nasilje. Otuđila je župne matice bez reversa, bez nadoknade, uz nečujno obećanje da će ih vratiti kad ih prepišu. Nekoliko matica je doduše vraćeno, ali ne s naslova pravde, nego radi političkog probitka.

3. Dakle, otuđene matice do danas nisu vraćene, a zakonitog vlasnika se ni ne spominje, da mu se njegova imovina vrati i nadoknadi.

4. A što je s državnim matičarima koji su te crkvene matice zlorabili popunjavajući ih neumjesnim i ideološkim napomenama te upisivanjem izmijenjenih imena pojedinaca i obitelji, poput: Skender u Aleksandar, Drago u Dragan, Mile u Milan, Miljenko u Milenko, Biserka u Bisera, itd.?

Stoga, slava i hvala Vama, katolički svećenici, »za svoj narod mučenici«, koji ste više od 400 godina krasopisom unosili podatke u matice krštenih, vjenčanih i umrlih. Vas i Vaše nasljednike mora trajno nadahnjivati poruka Blaženog Stepinca, da je samo Bog vječan, a svaka vlast privremena. Blago narodima i njihovim saborskim zastupnicima koji to shvaćaju.

J. B.

Uslišanja na zagovor Bl. Alojzija Stepinca proslijedile su Uredništvu Jelena F. iz Varaždina i Dragica Jakoplić iz Zagreba, a svjedočanstva o ozdravljenjima na Blaženikov zagovor poslali su: Vladimir Kombol (Zagreb), Anita Kalađija-Palić (Bjelovar), Milica Karanušić (Kaštel Lukšić) i Mila Lovrinčević (Zagvozd).

Marija Terezija Brozović proslijedila je Uredništvu pobožnost »Stepinčeve krunice«.

Prof. Marko Bedić poslao je Uredništvu tiskom objavljena svjedočanstva o tome kako je zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac godine 1944. spasio iz kolone smrti učiteljicu Nevenku Nikša i učitelja Ivana Nikšu u Kravarskom.

Svoja sjećanja i svjedočanstvo o Bl. Alojziju Stepincu proslijedio je Uredu Postulature i don Aleksandar Boras, svećenik Mostarske biskupije, s prilogom svjedočanstva lepoglavskog zatočenika Šimuna Vukojevića.

Vjerujem i dalje u pobjedu naše Crkve

Župnik Vraneković je zapisao: »Naši liječnici zaključuju da su 'crveni' u Lepoglavi na neki način otrovali Eminenciju.« A dr. Antun Šercer, koji je dolazio liječiti zatočenog Kardinala u Krašiću, o tome je više puta govorio. Na slici Blaženik i župnik Josip Vraneković s liječnicima.

Nastavljamo objavljivati izabrana poglavlja dnevnika vlč. Josipa Vranekovića, u kojemu je opisao život i stradanja Bl. Alojzija Stepinca na izdržavanju kazne u Krašiću. Blaženik je u potpunoj tajnosti na novu postaju križnoga puta u Krašić prebačen 5. prosinca 1951. Bilo je to premještanje iz jednoga zatvora u drugi. No, on je i tu bio onemogućen u vršenju biskupske službe, ponižavan i progonjen. O tom progonu on je napisao mnoga svjedočanstva. Jedno od njih zabilježio je u pismu koje je uputio mons. Smiljanu Čekadi, biskupu skopskom.*

Krašić, 4.I.1955.

Dragi Preuzvišeni!

Srdačna hvala k čestitci k Božiću i Novoj godini, koju isto tako uzvraćam sa željama, da Te u Novoj godini prati kao i do sada neustrašiva vjera i nepokolebivo ufanje u Gospodina i zagovor Presvete Bogorodice.

Progonstvo Crkve naime u našoj domovini nije jenjalo, nego se nastavlja podmuklo i bezobzirno kao i do sada iako u nešto drugoj formi, ali s istim ciljem: dovesti do uništenja Katoličke Crkve i do istrebljenja vjere u Boga. Mi to ovdje napose osjećamo, dan i noć pod stražom milicije i bezbrojnih špijuna. Sve nas to međutim ništa ne plaši, jer se upiremo na Boga svoga, koji nikada ne napušta onih, koji u njega polažu nadu.

Ja vjerujem i dalje u pobjedu naše Crkve, koja će preživjeti i nadživjeti sve što danas oko sebe gledamo i slušamo. Pa kad bi nam valjalo i umrijeti, bolje je nego li biti rob jedne apsurdne ideje (ako se može zvati idejom) kao što je komunizam, sa svim strahotama, koje ga prate po svim zemljama, gdje se je krvlju i nasiljem dočepao vlasti.

Znam dobro Tvoj položaj u jednom kraju, gdje su katolici neznatna manjina. Ali je Krist, osnivač Crkve Božje, veći nego sve veličine ovoga svijeta, pa Ti želim, kao što rekoh, i u ovoj godini istu neustrašivu vjeru, koja Te je do sada pratila. Rado bih se već porazgovoriti s Tobom, ali kad nije moguće, ostanimo u duhu sjedinjeni za pobjedu Kristova kraljevstva na zemlji.

Uz bratski pozdrav u Gospodinu

+ Alojzije kard. Stepinac
nadbiskup zagrebački

11. II. 1954.

Policija je tako drska, da i sestre iz kuće na cesti hoće legitimirati. One mirno prolaze. Ne daju im legitimacije. Neće im ni svoje ime reći, nego samo: »Poznate nas dobro!«

12. II. 1954.

– »Jučer je u Rimu proslavljena godišnjica Lateranskog ugovora. Sv. Oca zastupao je Tedeschini. Talijanske se vlasti lijepo ponijele. Razborita je to gesta Sv. Stolice, da se na neki način i sada afirmira sporazum, da se ne bi jednog dana sjetili komunisti ili Nijemci, pa predbacili, da je taj sporazum načinio Vatikan sa fašistima, i da ga oni ne priznaju.«

***

Jezerinac mi javlja, da *Glasnik Srca Isusova* u Salzburgu donosi vijest da Sv. Otac naziva našeg Eminenciju »najvećim prelatom Katoličke Crkve«. Saopćim to Eminenciji, a on samo ponikne glavom kod stola i veli:

– »Samo Bog je velik!«

* AP, sv. CXI, str. 3846. Ovo je pismo pronađeno zajedno s drugim pismima koje je kard. Stepinac uputio mons. Smiljanu Čekadi, ili njegovu bratu dr. Čedomilu Čekadi, kanoniku Prvostolnog kaptola vrhbosanskog, u policijskoj akciji zapljene Kardinalovih pisama, provedenoj pod imenom »Kleopatra«, izvršene početkom prosinca 1959., usp. AP, sv. CXI, str. 3819s.

13. II. 1954.

Subotnja pobožnost, kojom zgodom Eminencija propovijeda o krjepostima Majke Božje, posjećuje oko 400 vjernika. Veseli to Eminenciju i veliku nadu polaže u te molitve.

14. II. 1954.

Kod objeda ispričao mi je svoj slučaj na fronti kod Piave. Tjednima i mjesecima bio je u smrtnoj opasnosti i u prvim linijama. Za ofenzive 15. VI. 1918., koja je bila odlično zamišljena, također je bio u prvim redovima.

– »Zabili smo klin u obliku potkove. Naprijed s lijeve strane bio sam sa svojim vodom. Naša je artiljerija neprestano tukla od 3 sata ujutro do 11 sati sa 1500 topova. Točan plan bitke primili smo svi oficiri. Određeno je bilo za svaki sat što ima koji uraditi. U 11 sati bio je juriš. Ali dvojica oficira, koje sam kasnije našao u zarobljeništvu, prešli k Talijanima i izdali plan bitke. Jedan je bio iz Sarajeva – naš čovjek, katolik, a drugi Srbin. Talijani se brzo povukli iz prvih linija i naša je artiljerija tukla na prazno. Mi udarali na juriš, misleći da je pred nama sve smrvljeno, a kad tamo, prolazeći kroz prve neprijateljske linije, ne nađemo nikoga, ni živa ni mrtva. Odjednom udari po nama talijanska artiljerija. Izgubili smo silne tisuće ljudi. Da nije bilo izdaje, brzo bismo stigli do Rima, a drugo krilo vojske krenulo bi prema Piemontu i Francuskoj, pa bi tako saveznicima došli iza leđa. Tko zna ne bi li to možda bilo sudbonosno i za konačni ishod rata. Ali vidjelo se da je Austro-Ugarska sve više trula i da ide svome kraju.Tom sam zgodom skoro poginuo. Od cijelog mog voda ostalo je samo 7 ljudi. Granata je pala pred mene i zasipala me zemlja. Usta su mi bila puna zemlje. Srećom je desna ruka bila vani, slobodna, pa sam se nekako iskopao živ van. Tu je bio neki moj vojnik Poljak. Bilo mu je 18 godina. Granata ga zahvatila svega od glave do pete. Sav je bio u ranama. Krv mu curila niz oči, da nije mogao ni gledati. Raširenih je ruku ležao i samo ponavljao: *Pane Jezus! Pane Jezus!* ... Naredim dvojici, da ga odnesu straga u previjalište. Dok su ga nosili, udari u njih granata i raznese ranjenoga i jednog od one dvojice. Bili su to strašni i gorki časovi. Još smo jednom kasnije započeli ofenzivu, ali je i ta propala i tu sam zarobljen. Dobro je naša komanda načinila: zabiti klin u talijanske redove i tako ih razbiti. No oni su navalili sa bokova i odsjekli nas u prvim redovima od pozadine, a da mi to nismo znali. Odjednom nađem se s nekoliko vojnika, kako smo jurišali, pred nepreglednim zelenim mnoštvom: sila talijanskih vojnika – čovjek do čovjeka. Pred mene stupi talijanski oficir i čujem ga gdje govori: *Abasso baionetta!* Sjetim se u onom uzbuđenju, da imam o pojasu bajonet, pa da me ne ubije, bacim bajonet na zemlju. Pištolj sam u naglosti ostavio u rovu. Dok su me sa nekoliko mojih vojnika vodili, iznenada naši iz pozadine zapucaju topovima i granatama upravo pred mene i ubili mi jednog čovjeka. To mi je bilo najbolnije: Ne znajući naši udaraju po našima!«

***

Kod večere:

– »Vidim da iz Berlinske konferencije ne bude ništa. Ne mogu se složiti ni u pitanju male Austrije. Molotov predlaže 3 mjeseca za rješenje, a oni mu pametno odgovaraju: 'Čemu tri mjeseca, kad su dosta tri dana?' Možda će doći do strahovitog ratnog obračuna, ali mi se sve više čini, da će dobri Bog, po zagovoru Bogorodice nešto izvanrednoga učiniti, da postidi svu ljudsku moć, vještinu i silu.«

***

Povodom vijesti radio Rima, da će i Jugoslavija stupiti u Atlantski pakt rekao je Eminencija:

– »Bez obzira na tu vijest, Tito zna, što ga čeka, ako okrene potpuno na Istok, a opet treba mu pomoć! Ako se prikloni Zapadu, opet je nevolja, jer će štošta morati izmijeniti. On će to i učiniti. Oni će sve polizati, samo da se održe na vlasti. Đilas je to vjerojatno i predvidio, pa je htio preteći Tita, ili je možda i sve među njima dogovoreno samo, da imaju neku legitimaciju pred zapadnim svijetom.«

15. II. 1954.

Dolaze ovamo crkveni starješine iz Oštrca i mole Eminenciju da im dade Jezerinca za župnika. Eminenciji je drago što ljudi vode brigu da dobiju svećenika. Kad u lipnju svrši Jezerinac studij, vjerojatno će ga dobiti. »Narod nam ne da mira, kažu starješine, i govori, da smo mi krivi, što još nemamo stalnog svog župnika.« – »To je znak, da živi vjera u tom narodu« – rekao mi je Eminencija, a ljudima za uspomenu dao sličice.

16. II. 1954.

Vlč. Starčević sav mokar – po snijegu zaobilaznim putem dođe ovamo. Teško mu je u Draganiću, ali je radin i odlučan. Svijet je tamo zapušten u vjerskom pogledu. Neki je dan vjenčao djevojku od 22 g., koja se pred vjenčanje prvi put ispovijedila.

– *Peccata sacerdotum, peccata nostra* – veli Eminencija. – Da

su svećenici bili radini i požrtvovni, drugačije bi bilo. O Bože, što će iza 50 godina opet za nas reći! *Qui stat – videat ne cadat*!

Priča dalje da su u Americi skupili 1000 dolara za potrebe draganićke crkve, a poslat će ih ušivene u jedan komot. – *Tempora*!

***

Jučer dobili poštom američki *Hrvatski glasnik* – glasilo HSS-a. Tu je lijepi Krnjevićev govor, održan u Londonu, gdje odlučno ističe odcjepljenje od Srbije i granice Republike Hrvatske na Drini. »Stvoriti moralnu bazu – to će biti prvi zadatak obnove« – ističe Krnjević. A Eminencija će na to: »To pak nema bez tijesne suradnje i pomoći Crkve. Zato, tkogod dođe na vlast mora i te kako računati s pomoći Crkve. Danas ih ona jedina pomaže, štiti i bez nje ni maknuti ne bi mogli vani. Dobro to svi znaju.«

17. II. 1954.

»Zanimljivo je bilo jedne noći. Sanjao sam i u snu vidio svog oca. On promatra gradnju jedne crkve i govori: Nikada ne budem ja vidio da bi ta gradnja bila dovršena. Brzo iza toga ustanem i kad sam svršio sv. Misu, javljaju mi telefonski iz Krašića, da je u noći umro otac. Svakako zanimljiv slučaj! ...

Sestra Štefa mi veli da joj je mama dva dana prije smrti rekla da je vidjela u sobi u kutu neobično lijepog dječaka, koji ju je gledao i sa onog mjesta lagano svojom rukom tiho blagoslivljao. Mama joj je još rekla neka toga nikome ne priča da joj ne bi možda tkogod rekao da je luda. I opet zanimljiv slučaj! Nije li to upravo bila zadnja velika utjeha mami!«

***

»Sutra završava Berlinska konferencija. Ništa nisu polučili. Ništa zato! Uspjeh je konferencije u tome što su sada valjda zapadnjaci uvidjeli da se sa Sovjetima ne može razgovarati!«

***

»Sutra na završetku Berlinske konferencije bit će demonstracije u Berlinu i Beču protiv Molotova i Rusije. U Berlinu će građani šuteći prolaziti ulicama u znak protesta, dok će u Beču vjerojatno biti živo. To odgovara njihovom mentalitetu. Dobro je to! Neka vidi Molotov, što misli narod. ... Ali, što komunist za to mari! Glavni je njihov argument: brutalna sila!«

18. II. 1954.

Svećenici u Karlovačkom kotaru imaju sa strane Udbe daleko manje uznemirivanja nego mi u Jastrebarskom. Tu je Eminencija, pa nije začudno što đavao pritišće.

***

Na šetnji:

»Keilbach mi je poslao knjigu na njemačkom 'Marijina legija'. Vidim da su već milijuni učlanjeni u tu Marijinu organizaciju. Osnovana je u Irskoj još 1926. g. Ako dragi Bog dopusti da dođem na svoje mjesto, odmah bih uveo i proširio u dijecezi Marijinu legiju. Ti vitezovi uzeli su ime od rimske legije, da se tim imenom naznači neustrašivost i nepobjedivost njihova, kakvu su imale rimske legije.«

19. II. 1954.

»Čitam sociologiju od Ušeničnika i sve sam više uvjeren da je Gospodin Bog pustio vlast socijalizmu i komunizmu da dovede ljude do apsurda i onda će narodi uvidjeti da im je jedini spas u Bogu.«

20. II. 1954.

Ujutro:

»Sanjao sam čudan san. Našao sam se u Rimu. Tu su bile običajne ceremonije kod instalacije za kardinala. Pružali mi prsten, oblačili albu i kad su mi pružali i drugu albu, sjetim se: ti si u Rimu, a kako ćeš natrag? – U snu bilo mi je vrlo teško, no brzo sam se probudio. ... Nije dobro da čovjek prije sna čita stvari koje ga uzbuđuju. Tako sam sinoć čitao pisma što ih je sestra donijela iz Zagreba, gdje mi javljaju da bi trebalo nešto poduzeti da se neke važne stvari na Duh. stolu konačno urede... A možda sam već i previše rekao.«

***

O. Vanino D. I. javlja da preuzvišeni g. Čule boluje od iste bolesti kao i Eminencija.

»Čini mi se«, veli Eminencija, »da smo on i ja određeni za žrtvu. Nadam se da će uz Božju pomoć ustrajati do kraja. Toliko ga poznajem od prije, a i sada su mi javili da ga je brat nagovarao neka traži pomilovanje, a on mu odlučno odgovorio: 'Niti imam koga tražiti, niti zašto!'«

***

»Htio bih još vidjeti našeg dragog nadbiskupa Šarića. Sigurno je bolje da je otišao van. Ovi bi ga tu mučili fizički i psihički. Skršili ga. Dao bi kakve ustupke ili izjave... Ovako je bolje. A Bogu hvala na svemu!«

21. II. 1954.

Dolaze: Dr. Bogičević, Šercer, Riesner, Popović, tajnik, Stella. – Dr. Bogičević je načinio grafikon, gdje je prema tjednima ili dvotjednim nalazima prikazao tok Eminencijine bolesti. Stvar je dosta zahvalna. No, dr. Popović mi kaže, da »Eminencija nije jedan od onih bolesnika, kojemu bi se moglo u jačoj mjeri pomoći i produljiti život. Okolnosti naime, u koje je ubačen takve su da nužno negativno djeluju na razvoj bolesti. Jetra su prilično slaba – i to je veliki negativum u cijeloj stvari.« – Tako medicina! No, mo-

litve i žrtve vjernika učinit će svoje i Bog će nam se u njemu smilovati.

***

Tajnik javlja Eminenciji da su mnogi svećenici i silom dopremljeni u Zagreb na skupštinu CMD-a, ali se većina od njih nije upisala u to nesretno društvo.

22. II. 1954.

»Piše mi Marica Stanković. Lijepo rade te 'Suradnice Krista Kralja'. Svuda ih ima: u bolnici, uredu, tvornici. Okorjele obraćaju i spremaju za sv. sakramente. Riječju i primjerom djeluju u svojoj okolini. Za svaki dinar polažu glavarici račun. Dugo se na to spremalo, i eto, sada Sv. Otac odobri novu ovu družbu.«

23. II. 1954.

Iznenada dolazi preko Ozlja [...] i [...] Ispratili smo ih Drčevca [...] Ivandija je sigurno bio duševno skrhan, kad je otkrio dnevnike.[1] On i Nežić jedini su znali za njih. Dugo smo za ovom dvojicom gledali iz »naše granice« u Drčevcu. Vratimo se preko Selna kući. U to začujemo pucanj strojnice. Zla slutnja obuzela nas obojicu, misleći, nije li tkogod na njih zapucao. Prilično zamišljen, išao je Eminencija kući.

Sudeći po svemu, njihovi su se razgovori kretali oko stanja u Nadbiskupiji [...] Iz tih misli naglo se prene Eminencija i veli:

– »Ah, dragi Bog znade da nikada nisam težio za ovim položajem. Ali, kad sam odabran, onda moram sada ovako postupiti! Tješi me ona riječ: 'Da Bog ne trpi mira (mirovanje) kod onih, koje je odredio za rat'. – Veseli ga da je dr. Nežić onako spremno prebrodio 45 dana na vojnoj vežbi. Radio je sve poslove: straža, nošenje drva iz šume, politička nastava i sl. Svi su znali da je on biskup. Mislili su crveni da će ga mobiliziranjem izlučiti iz naroda i klera. On će ostaviti tu zamjenika, a oni će već s njime lako na kraj. No, on nije ostavio zamjenika, nego dekanima dao velike ovasti. Sada crveni nisu imali s kime da pregovaraju. Biskup je stavio suspenziju za one koji će 12. XI. 1953. ići u Zagreb na skupštinu. I opet: *Perditio tua ex te, Israel*!«

[...] dva puta dolazi na Rijeku, da se s njim [...] sastane. Buriću je rekao, da mene treba kao izvršitelja E. oporuke. – No, Eminencija nema o tome ni pojma. *Quid*? (Umoran sam nekoliko tih stranica pisao u noći – gotovo u polusnu, pa je zato malo neurednije pisano.)

Nadbiskup Stepinac s krizmanicima župe Sv. Nikole Tavelića; s njima je i župnik Antun Frimel (1943.)

24. II. 1954.

Danas nije Eminencija izišao na šetnju. Sprema pisma za Zagreb i dalje...

»Kako je Sv. Otac obolio, to sam ponovno pogledao i proučio izbor Pape. Makar znam, da mene, Višinskoga i Mindzentya neće biti na tom izboru, ali tko zna, što se može dogoditi. Red je da mi stvar bude poznata. Zanimljivo je što je već Papa Pio X., a onda i sadašnji Sv. Otac naglasio da onaj koga zbor kardinala izabere za Papu, neka se nikako ne ustručava prihvatiti taj izbor.«

Rekavši to, Eminencija se malo zamislio i dodao je:

– »Dobro je to i mudro rečeno, jer ako bi se otezalo sa izborom, tko zna, gdje bi i kako bi stradali interesi Crkve.«

[1] Dr. Antun Ivandija nije otkrio kamo su on i dr. Dragutin Nežić na sigurno stavili Nadbiskupove dnevnike, nego ih je izdao bogoslov Ivan Čoček koji ih je vidio kad su dnevnike odnosili na tavan Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa.

Impressum

Časopis **Blaženi Alojzije Stepinac** (skraćeno: Blaž. Alojzije Stepinac) glasnik je Postulature za proglašenje svetim Bl. Alojzija Stepinca i časopis njegovih štovatelja, Kristovih vjernika i ljudi dobre volje.

God. XX. (2013.), 10. veljače • Broj 1. • **Cijena:** 10 kn; za inozemstvo 4 eura ili 8 USD • *Glasnik* izlazi četiri puta godišnje s dopuštenjem crkvenih poglavara. • **Izdavač:** Postulatura Blaženoga Alojzija Stepinca, Kaptol 31 – p. p. 949 10001 Zagreb

Uređuje i odgovara: dr. Juraj Batelja, Kaptol 18, p. p. 949, 10001 Zagreb

Adresa uredništva: Postulatura Bl. Alojzija Stepinca, Kaptol 18, p. p. 949, 10001 Zagreb; **telefon (01) 4814920; faks: 4814921;** Spomen-zbirka iz ostavštine Bl. Alojzija Stepinca, Kaptol 31, p. p. 949, 10001 Zagreb, telefon: **(01) 4894879** ili **e-mail adresa:** jbatelja@gmail.com **Kad se u našem *Glasniku* spominju riječi »čudo«, »svetost«, »svetac« i sl., u duhu je to crkvenih propisa i treba ih razumjeti u smislu običnoga ljudskog izražavanja. Konačan sud o tome izreći će Crkva.**

Lektura: akad. Ante Stamać & Marina Čubrić, prof. **Tisak:** DENONA

Jednobrodna starohrvatska crkva sv. Martina u župi Pridraga, s tri apside, složene u formi trolista, lista djeteline

Uoči župnog proštenja Kraljice Svete Krunice u župi Pridraga u Zadarskoj nadbiskupiji održani su od 5. do 7. listopada »Stepinčevi dani«. O Bl. Alojziju Stepincu na temelju misnih čitanja propovijedao je mons. Juraj Batelja, promicatelj postupka za proglašenja svetim Bl. Alojzija Stepinca. Premda je župa Pridraga teško stradala u Domovinskom ratu, jer su svi župljani pred nasiljem srbočetničkih postrojbi morali napustiti svoja rodna ognjišta, ipak se većina župljana vratila u svoje domove i još više prigrlila svoju župnu crkvu. Tako se u danima pred župnu svetkovinu i u samu nedjelju okupio velik broj župljana i njihovih gostiju koji su molitvom i pjesmom izražavali svoju vjeru u Isusa Krista i njegovu presvetu Majku Mariju. S osobitim zanimanjem pratili su izlaganja o Bl. Stepincu čiju su sličicu radosno ponijeli u svoj rodni dom kako bi i svoje obitelji ražarili zajedničkom molitvom.

Uz današnju novu župnu crkvu u župi Pridraga postoji najstarija župna crkva u Hrvata. To je crkva Sv. Martina sagrađena u 10. stoljeću. Pokraj crkve nalaze se ostatci krstionice i župno groblje, a nedaleko od te drevne župne crkve nalaze se i ruševine – ostatci crkve Sv. Mihovila iz 9. stoljeća.

Prisjećajući se tako snažnih korijena svojega kršćanstva, pobožni narod Pridrage poželio je po zagovoru Gospe od Ružarija i Bl. Alojzija Stepinca visoko ponijeti baklju vjere u budućnost – svoji na svome.

Uz župnu crkvu Sv. Martina iz 10. st. sačuvani su i ostatci krstionice koja je svjedok pokrštenja hrvatskoga naroda i njegova katoličkog identiteta

Ostatci crkve Sv. Mihovila iz 9. st. koja je pripadala benediktinskoj opatiji

Slika na 1. postaji Križnog puta u Krašiću. Razmatrajući poruku ove postaje, Blaženi je Alojzije Stepinac uskliknuo: »A koliko je nepravednih osuda palo kroz vjekove protiv Isusa u suđenju njegovih slugu! ... Iz nepravedne osude Isusove slijedi da iz ljubavi prema Njemu budemo uvijek spremni uzeti na se osudu sa strane ljudi radi Imena Isusova ... Ako dakle ljudi nepravedno sude o tebi, a pogotovo ako bi se desilo ikada da budeš sudski osuđen radi tvoje vjernosti Kristu, raduj se i veseli se jer Isus trpi u tebi! Onaj Isus, koji je trpio u Sv. Petru, koji je trpio u Ivanu, koji je trpio u Jakovu, koji je trpio u Andriji, koji je trpio u ostalim svetim apostolima. Onaj Isus koji je trpio u milijunima svetih mučenika za vrijeme progona u rimskom carstvu; onaj Isus, koji trpi i danas u svima onima, koji su progonjeni radi vjere. A kad se s Isusom trpi, onda sve biva lako.« (*Katehetske propovijedi*, Zagreb, 1956., sv. II., str. 186s.)